

**ΑΝΩΤΑΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΚΡΗΤΗΣ**

**ΣΧΟΛΗ : ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ : ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΘΕΜΑ : ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΑ
ΤΕΚΜΗΡΙΑ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΙ ΚΑΛΥΨΗΣ ΤΟΥΣ
(ΆΡΘΡΑ 16 -19 Ν. 2238/1994)**

**ΓΡΥΛΛΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
Α.Μ. : 7685**

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ : ΔΡΑΚΩΝΑΚΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2010

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Με την παρούσα πτυχιακή μου εργασία θέλησα να συνδυάσω σε βάθος θέματα θεωρητικά και πρακτικά που έχουν να κάνουν με τον τρόπο φορολόγησης όσον αφορά τα τεκμήρια.

Ευελπιστώ μέσω αυτής της εργασίας ο κάθε αναγνώστης να μπορεί να την χρησιμοποιήσει ως ένα χρήσιμο διδακτικό βοήθημα ώστε να τον διευκολύνει στην μελέτη και αναζήτηση του . Γι αυτόν τον λόγο, σε συνδιασμό με την ανάλυση διαφόρων θεωρητικών θεμάτων παραθέτονται και ουσιώδη παραδείγματα με ακρίβεια και σαφήνεια τα οποία διαφωτίζουν και διευκολύνουν την μελέτη σε κάθε περίπτωση.

Συγκεκριμένα η εργασία μου χωρίζεται σε τρία μέρη.

Αρχικά το 1^ο μέρος αποτελείται από τα 7 πρώτα κεφάλαια και πραγματεύεται με την φορολογία εισοδήματος των φυσικών προσώπων και τις διακρίσεις του εισοδήματος σε επτά κατηγορίες . Με μια στοιχειώδη ανάλυση των επτά κατηγοριών εισοδήματος, ο σκοπός μου είναι να γίνει κατανοητός ο προσδιορισμός του **πραγματικού** εισοδήματος ο οποίος αποτελεί και την βάση σύγκρισης του τεκμαρτού προσδιορισμού που αναλύεται παρακάτω.

Εν συνεχεία, στο 2^ο μέρος που αποτελείται από τα κεφάλαια 8 – 13, γίνεται μια εκτενής ανάλυση των **άρθρων 16 – 19 του Ν. 2238/1994** της φορολογίας εισοδήματος στην οποία συμπεριλαμβάνονται ανάλογα παραδείγματα και ενδεικτικοί πίνακες που ισχύουν μέχρι σήμερα για την πληρέστερη κατανόηση των τεκμηρίων.

Τέλος στο 3^ο μέρος το οποίο αποτελείται από τα κεφάλαια 14 – 16, πέραν από την αναφορά του τρόπου συμπλήρωσης των πινάκων 5 και 6 του εντύπου Ε1 της δήλωσης φορολογίας εισοδήματος, παρουσιάζεται ένα παράδειγμα στο οποίο έγινε προσπάθεια να καλυφθούν σχεδόν όλες οι περιπτώσεις των τεκμηρίων. Σκοπός αυτού του παραδείγματος είναι με τον προσδιορισμό του συνολικού τεκμαρτού εισοδήματος και σε σύγκριση με πραγματικά εισοδήματα, να καλυφθεί ή να περιοριστεί με διάφορους τρόπους από τον νόμο η διαφορά που έχει προκύψει μεταξύ τους και εν τέλει να προσδιορισθεί το τελικό φορολογητέο εισόδημα για τους φορολογούμενους του παραδείγματος .

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΓΕΝΙΚΑ	
1	ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ..... 7
2	ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΣΤΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ..... 7
3	ΓΕΝΙΚΑ ΠΕΡΙ ΦΟΡΟΥ..... 10
3.1	Έννοια και σκοπός του φόρου 10
3.2	Υποκείμενο – Αντικείμενο Φόρου 10
3.3	Χρόνος Επιβολής του Φόρου 11
3.4	Άμεσοι και Έμμεσοι Φόροι 11
3.5	Προσωπικοί και Πραγματικοί Φόροι 12
3.6	Αναλογικοί και Προοδευτικοί Φόροι 12
ΜΕΡΟΣ 1^ο	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	
ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ..... 13	
1.1	Έννοια Εισοδήματος..... 13
1.2	Χαρακτηριστικά της Φορολογίας Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων που ισχύει σήμερα στην χώρα μας 13
1.3	Κατηγορίες Εισοδήματος 15
1.4	Διακρίσεις Εισοδήματος 16
1.5	Ανάλυση Κατηγοριών Εισοδήματος 16
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	
ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ 17	
2.1	Εισόδημα από Ακίνητα (Α΄ - Β΄ Κατηγορία) 17
2.2	Εισόδημα από Κινητές Αξίες 24
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	
ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΠΟ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ 28	
3.1	Έννοια Εισοδήματος από Εμπορικές Επιχειρήσεις 28
3.2	Ακαθάριστο Εισόδημα 30
3.3	Μέθοδοι Προσδιορισμού του Καθαρού Εισοδήματος 30
3.3.1	Λογιστικός προσδιορισμός του καθαρού εισοδήματος 30
3.3.2	Εξωλογιστικός προσδιορισμός του καθαρού εισοδήματος 32
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	
ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΠΟ ΓΕΩΡΓΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ 34	
4.1	Έννοια Εισοδήματος από Εμπορικές Επιχειρήσεις 34
4.2	Προσδιορισμός του Εισοδήματος από Γεωργικές Επιχειρήσεις 34
4.2.1	Προσδιορισμός του εισοδήματος με βάση το σύστημα των αντικειμενικών κριτηρίων 35
4.3	Εκπτώσεις και απαλλαγές από το Εισόδημα Γεωργικών Επιχειρήσεων 35
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5	
ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΕΡΓΑΣΙΑ..... 37	
5.1	Εισόδημα από Μισθωτές Υπηρεσίες 37
5.1.1	Ποσά που δεν θεωρούνται εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες και δεν υπόκεινται σε φόρο 37
5.2	Προσδιορισμός του Εισοδήματος 38

	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6	
	ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΠΟ	
	ΚΑΘΕ ΑΛΛΗ ΠΗΓΗ	40
6.1	Έννοια Εισοδήματος από Ελευθέρια Επαγγέλματα και από κάθε	
	άλλη πηγή	40
6.2	Προσδιορισμός Εισοδήματος	40
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7	
	ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΣΥΝΟΛΙΚΟΥ ΚΑΘΑΡΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ	42
	ΜΕΡΟΣ 2^ο	
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8	
	ΤΕΚΜΑΡΤΟΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ – ΤΕΚΜΗΡΙΑ..	46
8.1	Έννοια Τεκμαρτού Προσδιορισμού του Εισοδήματος	46
8.2	Ποιους αφορούν τα τεκμήρια	47
8.3	Νομοθετικό Πλαίσιο	48
8.4	Προσδιορισμός Εισοδήματος με βάση την Τεκμαρτή Δαπάνη	48
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9	
	ΤΕΚΜΗΡΙΟ ΔΑΠΑΝΩΝ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ	49
9.1	Προσδιορισμός Συνολικής Ετήσιας Δαπάνης Διαβίωσης	49
9.1.1	Τεκμαρτή Δαπάνη με βάση την Κύρια και Δευτερεύουσα Κατοικία ...	49
9.1.2	Τεκμαρτή Δαπάνη με βάση το Ε.Ι.Χ. Αυτοκίνητο	53
9.1.3	Τεκμαρτή Δαπάνη για Σκάφη Αναψυχής	62
9.1.4	Τεκμαρτή Δαπάνη για Ιδιωτικής Χρήσης Αεροσκάφη, Ελικόπτερα	66
9.1.5	Τεκμαρτή Δαπάνη για Πισίνες	67
9.2	Προσαύξηση Τεκμηρίων Δαπανών Διαβίωσης	67
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10	
	ΤΕΚΜΗΡΙΟ ΑΠΟΚΤΗΣΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ	
	(ΠΟΘΕΝ ΕΣΧΕΣ)	71
10.1	Έννοια Τεκμηρίου Απόκτησης Περιουσιακών Στοιχείων	71
10.2	Τεκμήριο Αυτοκινήτων, Δίτροχων και Λοιπών Οχημάτων.....	72
10.3	Αγορά Ακινήτων (Διαμερισμάτων, Οικοπέδων, Αγροκτημάτων....)	73
10.4	Τεκμήριο Αγοράς Κινητών Πραγμάτων Μεγάλης Αξίας	81
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11	
	ΜΑΧΗΤΟ ΤΕΚΜΗΡΙΟ ΔΑΠΑΝΩΝ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ	82
11.1	Έννοια Μαχητού Τεκμηρίου Δαπανών Διαβίωσης	82
11.1.1	Περιπτώσεις Αμφισβήτησης Ετήσιας Τεκμαρτής Δαπάνης	82
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 12	
	ΜΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΤΕΚΜΗΡΙΟΥ	84
12.1	Περιπτώσεις για τις οποίες δεν εφαρμόζονται τα τεκμήρια	84
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 13	
	ΔΙΑΦΟΡΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΦΟΡΟΥ	
	ΑΥΤΗΣ	88
13.1	Διαφορά εισοδήματος μεταξύ δηλωθέντος και τεκμαρτού	
	Εισοδήματος και χρηματικά ποσά προς κάλυψη ή περιορισμού	
	Διαφοράς	88

ΜΕΡΟΣ 3^ο

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 14

	Η ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΠΙΝΑΚΑ 5 ΕΝΤΥΠΟΥ Ε1 ΤΗΣ ΔΗΛΩΣΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ	102
14.1	Η συμπλήρωση του πίνακα 5.1	102
14.2	Η συμπλήρωση του πίνακα 5.2	108

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 15

	Η ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΠΙΝΑΚΑ 6 ΕΝΤΥΠΟΥ Ε1 ΤΗΣ ΔΗΛΩΣΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ	112
--	---	-----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 16

	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΕΚΜΑΡΤΟΥ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ – ΤΡΟΠΟΙ ΚΑΛΥΨΗΣ	116
	ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΠΙΝΑΚΑ 5 ΚΑΙ 6 ΤΟΥ ΕΝΤΥΠΟΥ Ε1 ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΡΑΠΑΝΩ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ	124

	ΕΠΙΛΟΓΟΣ	125
--	-----------------------	-----

	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	127
--	---------------------------	-----

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Με την ολοκλήρωση της πτυχιακής μου αυτής εργασίας, κατάφερα να τελειώσω όλες μου τις ακαδημαϊκές υποχρεώσεις με το Α.Τ.Ε.Ι. Ηρακλείου και να συμπεριλαμβάνομαι στην κατηγορία των υποψήφιων πτυχιούχων λογιστών. Για αυτήν την επιτυχή μου προσπάθεια, αισθάνομαι την υποχρέωση να ευχαριστήσω την οικογένεια μου, και κάποιους ξεχωριστούς αγαπητούς φίλους που με στήριξαν και πίστεψαν σε μένα από την πρώτη στιγμή .

Θα ήθελα επίσης να εκφράσω τις προσωπικές μου ευχαριστίες στον καθηγητή και εισηγητή της πτυχιακής μου εργασίας κο Δρακωνάκη Χρήστο, ο οποίος συνέβαλε ουσιαστικά με τις διορθωτικές παρατηρήσεις του και την αμέριστη καθοδήγηση και βοήθεια του όποτε τον χρειάστηκα στην πραγμάτωση αυτής της εργασίας .

ΓΕΝΙΚΑ

1. ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ

Η φορολογία είναι η διαδικασία συγκέντρωσης κρατικών εσόδων μέσω των υποχρεωτικών εισφορών των φυσικών (πολιτών) και νομικών προσώπων . Αντικειμενικός σκοπός της φορολογίας είναι η χρηματοδότηση των κρατικών δαπανών (το κόστος εκτέλεσης του κυβερνητικού έργου) που στηρίζονται στους πόρους που αποκομίζει το κράτος με την φορολογική πολιτική που αποφασίζει να εφαρμόσει . Οι υποχρεωτικές εισφορές ονομάζονται συνήθως φόροι.

2. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΣΤΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

Η φορολογία φαίνεται να ξεκίνησε από την αρχαιότητα ως υποχρέωση ανθρώπων να καταβάλλουν αντικείμενα ή προϊόντα αξίας σε άρχοντες ή κράτη . Συνήθως σε κάθε περιοχή, υπήρχε ένας άρχοντας με στρατιωτική πολιτική εξουσία ή ήταν απλά ένας γαιοκτήμονας στον οποίον αποδίδονται οι εισφορές και αυτός με την σειρά του τις έστελνε στην ανώτατη κρατική αρχή . Άλλο αξιοσημείωτο φαινόμενο της αρχαιότητας και του Μεσαίωνα είναι η παροχή υπηρεσιών από τους άρχοντες με αντάλλαγμα το δικαίωμα της είσπραξης των φόρων μιας επαρχίας για δικό τους όφελος .

Στον Ελλαδικό χώρο επί Βυζαντίου παρατηρήθηκε το φαινόμενο οι εισφορές να καταβάλλονται στην κοινότητα αντί για κάποιον άρχοντα και αυτή με την σειρά της να αποδίδεται στο κράτος .

Ιστορικά υπάρχουν περιπτώσεις όπου ο φορολογούμενος δεν είναι ένας πολίτης ή περίοικος (κάτοικος χωρίς πολιτικά δικαιώματα) μιας περιοχής , αλλά ένα ολόκληρο κράτος . Σε αυτές τις περιπτώσεις ένα αναγνωρισμένο κράτος καταβάλλει υποχρεωτική εισφορά σε ένα άλλο μετά από σχετική συνθήκη που έχει υπογραφεί. Αυτό συνέβη στον Μεσαίωνα όπου σλάβικα κράτη πλήρωναν στο Βυζάντιο φόρο, ενώ το ίδιο συνέβαινε και σε άλλες ιστορικές περιόδους όπου κράτη πλήρωναν φόρο στην Περσία και την Οθωμανική Αυτοκρατορία .

Η φορολογία στην αρχαιότητα και το Μεσαίωνα ίσως συνδέθηκε με την στρατιωτική κατάκτηση ή πολιτική κτήση όπως υποδηλώνει η χαρακτηριστική φράση φόρος υποτέλειας .

Σχεδόν ταυτόχρονα με την φορολογία αναπτύχθηκε και το φαινόμενο της φοροδιαφυγής ώστε να δημιουργηθούν ειδικές οργανώσεις συλλογής φόρων για την εξασφάλιση της είσπραξης των φόρων και τον ακριβή υπολογισμό του κάθε φόρου . Αυτές οι οργανώσεις ταυτόχρονα μπορούσαν να επιδικάσουν ποινές σε φοροφυγάδες.

Οι υποχρεωτικές εισφορές αρχικά ήταν ένα μέρος της σοδειάς , όπως συνέβαινε στην Αρχαία Αίγυπτο και αργότερα αντικαταστάθηκαν με χρήματα μετά την εφεύρεσή του. Ωστόσο ο υπολογισμός της υποχρεωτικής καταβολής εξακολουθούσε να γίνεται με βάση την έκταση των κτημάτων του φορολογούμενου μέχρι και μετά την Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία σε πολλά κράτη .

Η φορολογία δεν είναι πάντα η μοναδική πηγή εσόδων ενός κράτους , υπάρχουν και περιπτώσεις όπου το κράτος ελέγχει μερικά μονοπώλια ως κύρια ή συμπληρωματική πηγή εσόδων όπως συνέβη επί Όθωνα στην Ελλάδα όπου το κράτος είχε τον έλεγχο ορυχείων της Χαλκιδικής .

Στην Ελλάδα ο φόρος επιβλήθηκε για πρώτη φορά με την μορφή του φόρου εισοδήματος με το ψήφισμα στις 4 Φεβρουαρίου του 1830. Ο φόρος επιτηδεύματος που επιβλήθηκε το έτος 1830 και ο φόρος οικοδομών που είχε επιβληθεί το έτος 1836 αποτελούσαν σημαντικές πηγές εσόδων του κρατικού προϋπολογισμού.

Το έτος 1877 με τον Ν. ΧΚ '620 επιβλήθηκε φόρος επί του εισοδήματος κινητών αξιών και έπληττε τα εισοδήματα των διανεμόμενων κερδών των ανωνύμων εταιριών καθώς και τα εισοδήματα των αλλοδαπών ανωνύμων εταιριών που αποκτώνταν στην Ελλάδα . Λίγο αργότερα με νόμο του 1885 επιβλήθηκε ένας ακόμη φόρος με την μορφή <<εισφοράς>> στους μισθούς και στις συντάξεις .

Το έτος 1909 καθιερώθηκε γενικός φόρος επί του πραγματικού καθαρού εισοδήματος, των φυσικών προσώπων και των Α.Ε. . Η εφαρμογή όμως του φόρου αυτού προσέκρουσε στην αντίδραση των φορολογούμενων, οι οποίοι φοβήθηκαν ότι με τον τρόπο αυτό υπήρχε ο κίνδυνος να αποκαλυφθούν τα απόρρητα των προσωπικών περιουσιακών τους στοιχείων . Για τον λόγο αυτό το έτος 1911 καταργήθηκε με τον Ν. ΓΩΛ' 3830 ο οποίος εισήγαγε στην φορολογική νομοθεσία τον τεκμαρτό υπολογισμό του φόρου εισοδήματος με βάση το μίσθωμα της κατοικίας του φορολογούμενου.

Το έτος 1917 ψηφίστηκε ο Ν. 1043 με τον οποίον επιβαλλόταν φόρος στα έκτακτα κέρδη που είχαν προκύψει κατά την περίοδο των πολέμων.

Το έτος 1919 επί κυβερνήσεως Ελευθέριου Βενιζέλου ψηφίστηκε ο Ν. 1640 << περί κώδικα φορολογίας των καθαρών προσόδων >>. Με τον νόμο αυτόν πραγματοποιήθηκε μια σημαντική φορολογική μεταρρύθμιση που αποτέλεσε σταθμό στην εξέλιξη του συστήματος της φορολογίας εισοδήματος στην χώρα μας , γιατί ενοποιήθηκαν σε ένα ενιαίο φόρο οι διάφορες μορφές πολλαπλών φόρων εισοδήματος που επιβάλλονταν μέχρι τότε στις κατά τόπους διάφορες περιοχές της Ελλάδας . Ο συγκεκριμένος νόμος υιοθέτησε το μικτό τύπο της φορολογίας του εισοδήματος , το γνωστό στην δημοσιονομική επιστήμη , ως σύστημα Caillaux , από το όνομα του εμπνευστή του , Γάλλου υπουργού Οικονομικών που ίσχυσε στην Γαλλία κατά τα έτη 1914 – 1917 . Με αυτόν τον νόμο εισήχθη στην Ελλάδα το μικτό σύστημα φορολογίας που εφαρμοζόταν στην Γαλλία. Με αυτό το μικτό σύστημα φορολογίας, ο φόρος αυτός διακρινόταν σε αναλυτικό και συνθετικό ως ακολούθως :

α) Με τον αναλυτικό φόρο, φορολογούνταν οι επιμέρους πρόσοδοι ανάλογα με την πηγή από την οποία προερχόταν. Δηλαδή , σύμφωνα με το σύστημα αυτό σε πρώτο στάδιο , το εισόδημα διακρινόταν σε επτά επιμέρους κατηγορίες ή πηγές (Α΄ : από οικοδομές , Β΄ : από εκμίσθωση γαιών , Γ΄ : από κινητές αξίες , Δ΄ : από εμπορικές και βιομηχανικές επιχειρήσεις , Ε΄ : από γεωργικές επιχειρήσεις , ΣΤ΄ : από μισθωτές υπηρεσίες και Ζ΄ : από ελευθέρια επαγγέλματα) και για τον υπολογισμό του φόρου σε κάθε μια από τις κατηγορίες αυτές εισοδήματος εφαρμοζόταν ένας ειδικός αναλογικός φορολογικός συντελεστής .

β) Με τον συνθετικό φόρο επιβαλλόταν φόρος και στο άθροισμα των επιμέρους προσόδων με έναν προοδευτικό φορολογικό συντελεστή.

Η φορολόγηση του εισοδήματος σύμφωνα με το αλγεβρικό άθροισμα των επιμέρους κατηγοριών , εφαρμοζόταν μόνο στα εισοδήματα των φυσικών προσώπων . Επομένως τα εισοδήματα των νομικών προσώπων , εταιριών κ.τ.λ. , φορολογούνταν σύμφωνα με τον αναλογικό φόρο των επιμέρους κατηγοριών .

Ο Ν. 1640/1919 ίσχυσε επί 35 χρόνια. Καταργήθηκε και αντικαταστάθηκε για μεν τα φυσικά πρόσωπα με το Ν.Δ. 3323/ 1955 για δε τα νομικά πρόσωπα με το Ν.Δ. 3843/1958.

Ειδικότερα :

α) Με το Ν.Δ. 3323/1955 καθιερώθηκε ο προοδευτικός προσωπικός φόρος , ο οποίος επιβάλλεται στα φυσικά πρόσωπα των φυσικών προσώπων , και

β) με το Ν.Δ. 3843/1958 καθιερώθηκε ο αναλογικός φόρος εισοδήματος νομικών προσώπων ο οποίος επιβάλλεται στο συνολικό εισόδημα αυτών των προσώπων .

Τα δύο αυτά νομοθετικά διατάγματα αποτελούν την βάση της Φορολογίας Εισοδήματος .

Η διάσπαση της νομοθεσίας περί φορολογίας εισοδήματος σε δύο επιμέρους νομοθετήματα ίσχυσε στην χώρα μας μέχρι το έτος 1994, οπότε με τον νόμο 2238/1994 οι διατάξεις των νομοθετημάτων αυτών συγχωνεύτηκαν στον Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος , που κυρώθηκε με τον νόμο αυτό .

3. ΓΕΝΙΚΑ ΠΕΡΙ ΦΟΡΟΥ

3.1. Έννοια και σκοπός του φόρου.

Ο φόρος είναι το έσοδο του δημοσίου και ειδικότερα η υποχρεωτική εισφορά (φορολογικό βάρος) του κάθε πολίτη προς το κράτος .

Ο σκοπός του φόρου είναι ταμειευτικός (δημοσιονομικός) ο οποίος αποβλέπει στο συμφέρον του δημόσιου ταμείου. Χρησιμοποιείται για την κάλυψη των κρατικών αναγκών αλλά και για κοινωνικούς ή πολιτικούς σκοπούς χωρίς να επηρεάζεται από άλλες επιδιώξεις .

3.2. Υποκείμενο – Αντικείμενο του φόρου

Ο φόρος επιβάλλεται στο συνολικό καθαρό εισόδημα που αποκτάται από κάθε φυσικό πρόσωπο το οποίο κατοικεί στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό το οποίο προκύπτει μέσα στο προηγούμενο της φορολογίας έτος και για το οποίο συντρέχουν οι υποχρεώσεις των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 2 (υποκείμενο φόρου) .(**Άρθρο 1 Κ.Φ.Ε. Αντικείμενο του φόρου**)

Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το άρθρο 2 του Κ.Φ.Ε. , **υποκείμενο του φόρου** είναι κάθε φυσικό πρόσωπο , το οποίο αποκτά εισόδημα που προκύπτει στην Ελλάδα ανεξάρτητα από την ιθαγένεια και τον τόπο κατοικίας ή διαμονής του . Επίσης ανεξάρτητα από την ιθαγένεια του , σε φόρο υπόκειται κάθε φυσικό πρόσωπο για τα εισοδήματα του που προκύπτουν στην αλλοδαπή , εφόσον έχει την κατοικία του στην Ελλάδα . Επιπλέον υποκείμενο του φόρου είναι και οι Δημόσιοι Υπάλληλοι που υπηρετούν στο εξωτερικό , η σχολάζουσα κληρονομιά (κληρονομιά στην οποία ο κληρονόμος είναι άγνωστος ή είναι γνωστός αλλά δεν έχει αποδεχθεί αυτή) , οι Ομόρρυθμες εταιρίες , οι Εταιρόρρυθμες εταιρίες , οι κοινωνίες αστικού δικαίου που ασκούν επιχείρηση ή επάγγελμα , οι αστικές κερδοσκοπικές ή μη εταιρίες , οι συμμετοχικές ή αφανείς καθώς και οι κοινοπραξίες της παρ. 2 του Άρθρου 2 Κ.Β.Σ. .

3.3. Χρόνος επιβολής του φόρου

Ο φόρος επιβάλλεται κάθε οικονομικό έτος στο εισόδημα που αποκτάται μέσα στο αμέσως προηγούμενο οικονομικό έτος, κατά τις διακρίσεις που ορίζει αυτός ο νόμος και η χρονική διάρκεια του οικονομικού έτους αρχίζει από την 1^η Ιανουαρίου και λήγει την 31^η Δεκεμβρίου του ίδιου ημερολογιακού έτους .

3.4. Άμεσοι και Έμμεσοι Φόροι

Βασική διάκριση των φόρων , όπως αυτή αποτυπώνεται στους κρατικούς προϋπολογισμούς , είναι σε άμεσους και έμμεσους .

Άμεσοι φόροι είναι αυτοί που επιβάλλονται στο παραγόμενο εισόδημα και την περιουσία των φορολογουμένων , με βάση την φοροδοτική ικανότητα των πολιτών .

Άμεσοι φόροι είναι :

- Ο φόρος εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων
- Οι φόροι περιουσίας όπως είναι ο φόρος μεταβίβασης ακινήτων , ο φόρος κληρονομιών , δωρεών και γονικών παροχών και ο φόρος μεγάλης ακίνητης περιουσίας .

Έμμεσοι φόροι είναι αυτοί που επιβάλλονται στις συναλλαγές και την κυκλοφορία των αγαθών ή την παροχή των υπηρεσιών . Επιβαρύνουν τους πολίτες στην έκταση που χρησιμοποιούν τα αγαθά ή τις υπηρεσίες και είναι ενσωματωμένοι στην τιμή του κυκλοφορούντος αγαθού ή της παρεχόμενης υπηρεσίας .

Φόρος συναλλαγών είναι ο φόρος Προστιθέμενης Αξίας , το τέλος χαρτοσήμου και ο ειδικός φόρος Τραπεζικών Εργασιών ενώ **φόροι κατανάλωσης** είναι ο Ειδικός Φόρος Κατανάλωσης στα Επιβατικά αυτοκίνητα, στα καύσιμα, στα προϊόντα καπνού, στα οινοπνευματώδη ποτά, στα τέλη κυκλοφορίας οχημάτων κ.λ.π.

3.5. Προσωπικοί και πραγματικοί φόροι

Προσωπικοί είναι οι φόροι οι οποίοι επιβάλλονται στο πρόσωπο των φορολογουμένων λαμβάνοντας υπόψη την εισοδηματική ή περιουσιακή κατάσταση. Τέτοιος φόρος είναι ο φόρος εισοδήματος, ο φόρος γονικής παροχής κ.λ.π.

Πραγματικοί είναι οι φόροι που επιβάλλονται σε ορισμένο πράγμα ή πράξη, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η οικονομική δυνατότητα του φορολογούμενου. Τέτοιοι φόροι είναι κυρίως οι φόροι συναλλαγών και κατανάλωσης.

3.6. Αναλογικοί και προοδευτικοί φόροι

Αναλογικοί είναι οι φόροι οι οποίοι υπολογίζονται επι τοις εκατό με σταθερό ποσό ανεξάρτητο από το ύψος της φορολογητέας ύλης. Αναλογικός είναι ο φόρος εισοδήματος νομικών προσώπων, ο φόρος εισοδήματος των προσωπικών εταιρειών, κοινοπραξιών, κοινωνιών, οι φόροι εισοδήματος που υπολογίζονται σε ποσοστό με εξάντληση της φορολογικής υποχρέωσης, όπως ο φόρος επι των τόκων των καταθέσεων, ο φόρος που επιβάλλεται στο κέρδος ή την ωφέλεια από την πώληση της επιχείρησης, εταιρικών μερίδων ή μεριδίων κ.λ.π. Επίσης αναλογικός είναι και ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας.

Προοδευτικοί είναι οι φόροι των οποίων το ποσοστό υπολογισμού αυξάνεται με προοδευτική μορφή όσο αυξάνει το ποσοστό της φορολογητέας ύλης. Τέτοιοι φόροι είναι ο φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων, ο φόρος κληρονομιών, δωρεών και γονικών παροχών, καθώς και ο φόρος Μεγάλης Ακίνητης Περιουσίας.

ΜΕΡΟΣ 1^ο

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

1.1. Έννοια Εισοδήματος

Ως εισόδημα θεωρείται ο καρπός που προκύπτει από την εκμετάλλευση ενός από τους συντελεστές παραγωγής ή σε συνδυασμό με τους άλλους, μέσα σε μια χρονική περίοδο η οποία συνήθως είναι δωδεκάμηνη. Κύριο χαρακτηριστικό αυτής της εκμετάλλευσης είναι ότι το βασικό μέγεθος του συντελεστή ή των συντελεστών παραγωγής στην αρχή και στο τέλος αυτού του χρονικού διαστήματος παραμένει ποσοτικά αμετάβλητο.

1.2. Χαρακτηριστικά της Φορολογίας Εισοδήματος Φυσικών

Προσώπων που ισχύει σήμερα στην χώρα μας

Τα βασικά χαρακτηριστικά του συστήματος φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων που εισήχθη με το Ν.Δ. 3323/55, τα οποία κατά βάση διατηρούνται και στον ισχύοντα Ν. 2238/94, είναι τα ακόλουθα :

1. Διάκριση του εισοδήματος σε κατηγορίες (άρθρο 4)

Το εισόδημα διακρίνεται σε κατηγορίες ανάλογα με την πηγή προέλευση του. Η διάκριση αυτή αποσκοπεί στην διαφορετική φορολογική αντιμετώπιση του εισοδήματος ανάλογα με τον τρόπο απόκτησης του .

2. Επιβολή ενιαίου φόρου (άρθρα 4 και 9)

Το ισχύον φορολογικό σύστημα επιβάλλει φόρο στο συνολικό εισόδημα που προκύπτει από την άθροιση των επιμέρους εισοδημάτων των κατηγοριών Α έως Ζ .

3. Απαλλαγές ορισμένων εισοδημάτων (άρθρο 6)

Ορισμένες κατηγορίες εισοδημάτων ή τμήματα αυτών, απαλλάσσονται από τον φόρο εισοδήματος με προσωπικά ή πραγματικά κριτήρια .

4. Εκπτώσεις δαπανών από το συνολικό εισόδημα (άρθρο 8)

Ορισμένες δαπάνες που έχει πραγματοποιήσει ο φορολογούμενος εκπίπτουν από το συνολικό εισόδημα του προκειμένου να εξευρεθεί το φορολογητέο, εκείνο δηλαδή που θα υπαχθεί σε φόρο.

5. Τεκμαρτό εισόδημα (άρθρο 15 – 19, 33)

Καθιερώνεται ο τεκμαρτός και ο αντικειμενικός τρόπος προσδιορισμού του εισοδήματος με Βάση ορισμένα κριτήρια. Ο θεσμός του τεκμαρτού εισοδήματος (πόθεν έσχες) αποσκοπεί να συλλάβει την φορολογητέα ύλη κατά την εξωτερική της αγοραστικής δύναμης, αφού οι ελεγκτικοί μηχανισμοί αδυνατούν να την εντοπίσουν κατά την απόκτηση της . Ο αντικειμενικός τρόπος προσδιορισμού του εισοδήματος επιχειρεί να ορίσει κάποια ελάχιστα όρια καθαρού εισοδήματος των εμπορικών επιχειρήσεων και των ελεύθερων επαγγελματιών, καθιερώνοντας ορισμένα κριτήρια .

6. Προοδευτική φορολογία (άρθρο 9)

Ο φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων στην χώρα μας είναι προοδευτικός, αφού η κλίμακα με βάση την οποία γίνεται η επιβολή του φόρου, είναι προοδευτική .

7. Προκαταβολή του φόρου (άρθρο 52)

Καθιερώνεται ο θεσμός της προκαταβολής φόρου, δηλαδή της προείσπραξης εκ μέρους του κράτους από τον φορολογούμενο, μέρους του φόρου που αντιστοιχεί στα εισοδήματα του επόμενου έτους .

8. Παρακράτηση φόρου (άρθρα 54-58)

Σε ορισμένες πηγές προβλέπεται η παρακράτηση φόρου, δηλαδή η αφαίρεση από το εισόδημα ενός ποσοστού ως φόρου, κατά την καταβολή του στο δικαιούχο, από εκείνον που το καταβάλλει και η υποχρέωση του να το

αποδώσει, μέσα σε ορισμένη προθεσμία στην αρμόδια Δ.Ο.Υ. . Τόσο η παρακράτηση του φόρου όσο και η προκαταβολή του φόρου εξυπηρετούν κατά βάση ταμειυτική σκοπιμότητα .

9. Καθολικότητα της υποχρέωσης υποβολής δήλωσης φορολογίας εισοδήματος (άρθρο 61)

Η ισχύουσα νομοθεσία υποχρεώνει όλους τους πολίτες, με ελάχιστες εξαιρέσεις να υποβάλλουν δήλωση φορολογίας εισοδήματος .

Εισόδημα στο οποίο επιβάλλεται ο φόρος, είναι το συνολικό καθαρό εισόδημα που προέρχεται από κάθε κατηγορία (πηγή) ύστερα από την αφαίρεση των δαπανών για την απόκτηση του, όπως αυτό προσδιορίζεται ειδικότερα στα άρθρα 20 έως 51 του Ν.2238/1994.

Στην χώρα μας, το ισχύον νομικό καθεστώς της φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων, εφαρμόζει το σύστημα του ενιαίου φόρου για τον καθορισμό του αντικειμένου της φορολογίας. Δηλαδή το σύστημα εκείνο σύμφωνα με το οποίο το εισόδημα των φυσικών προσώπων διακρίνεται στις επιμέρους επτά κατηγορίες ή πηγές του οι οποίες είναι οι εξής :

1.3. Κατηγορίες Εισοδήματος

- ⇒ Α΄ - Β΄ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ, ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΠΟ ΑΚΙΝΗΤΑ
- ⇒ Γ΄ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ, ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΠΟ ΚΙΝΗΤΕΣ ΑΞΙΕΣ
- ⇒ Δ΄ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ, ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΠΟ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ
- ⇒ Ε΄ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ, ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΠΟ ΓΕΩΡΓΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ
- ⇒ ΣΤ΄ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ, ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΠΟ ΜΙΣΘΩΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ
- ⇒ Ζ΄ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ, ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΠΟ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΚΑΙ ΑΠΟ ΚΑΘΕ ΑΛΛΗ ΠΗΓΗ

Τα εισοδήματα των πηγών Α΄ - Β΄ και Γ΄ προέρχονται από το κεφάλαιο. Τα εισοδήματα των πηγών Δ΄ και Ε΄ προέρχονται από την συνεργασία εργασίας και κεφαλαίου. Τα εισοδήματα των πηγών ΣΤ΄ και Ζ΄ προέρχονται από την προσωπική εργασία.

1.4. Διακρίσεις του Εισοδήματος

Το εισόδημα το διακρίνουμε σε καθαρό και ακαθάριστο . Ακαθάριστο είναι το εισόδημα που αποκτήθηκε χωρίς να έχουν αφαιρεθεί οι δαπάνες που χρειάστηκαν για την παραγωγή του . Ενώ καθαρό είναι το εισόδημα που προκύπτει εάν από το ακαθάριστο αφαιρέσουμε τις δαπάνες που χρειάστηκαν να γίνουν για την παραγωγή του .

1.5. Ανάλυση Κατηγοριών Εισοδημάτων

Οι παραπάνω κατηγορίες εισοδήματος μπορούν να ταξινομηθούν με βάση το κριτήριο της πηγής τους στις εξής γενικότερες κατηγορίες : σε εισοδήματα από κεφάλαιο, σε εισοδήματα από επιχειρήσεις και σε εισοδήματα από εργασία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Στην κατηγορία του εισοδήματος από κεφάλαιο υπάγονται τα εισοδήματα από **ακίνητα** και τα εισοδήματα από **κινητές αξίες**.

2.1. Εισόδημα από ακίνητα (Α΄ - Β΄ Κατηγορία)

Σύμφωνα με την κωδικοποίηση της νομοθεσίας περί φορολογίας εισοδήματος που πραγματοποιήθηκε με τον Ν.2238/1994, στην κατηγορία του εισοδήματος από ακίνητα κατατάχθηκαν τα εισοδήματα από οικοδομές και από εκμίσθωση γαιών (άρθρα 20 έως 23) τα οποία υπό το προηγούμενο νομικό καθεστώς (άρθρα 17 έως 20 του Ν.Δ. 3323/1955) είχαν καταταγεί ως εισοδήματα Α΄ και Β΄ πηγές αντίστοιχα .

➤ Εισόδημα από Οικοδομές

Έννοια εισοδήματος και απόκτηση του (Άρθρο 20 Ν2238/1994)

Με βάση την διάταξη του άρθρου 20 παρ. 1 του Κ.Φ.Ε., εισοδήματα από οικοδομές, θεωρούνται τα εισοδήματα που προκύπτουν για τον δικαιούχο κάθε οικονομικό έτος από την εκμίσθωση, υπεκμίσθωση ή επίταξη και εμμέσως από ιδιόχρηση μιας ή περισσοτέρων οικοδομών. Επίσης ως εισόδημα από οικοδομές θεωρείται και το τεκμαρτό εισόδημα που προκύπτει από τον δικαιούχο από την παραχώρηση της χρήσης μιας οικοδομής σε τρίτον χωρίς αντάλλαγμα . Δικαιούχος του εισοδήματος από οικοδομές στις παραπάνω περιπτώσεις είναι το πρόσωπο το οποίο έχει νομίμως αποκτήσει το δικαίωμα κυριότητας, επικαρπίας, νομής και οίκησης επί της οικοδομής . Ωστόσο σύμφωνα με την διάταξη του άρθρου 6 παρ. 2 περ.γ΄ Κ.Φ.Σ. απαλλάσσεται από την φορολογία του εισοδήματος το τεκμαρτό εισόδημα που προκύπτει από την δωρεάν παραχώρηση της χρήσης κατοικίας εμβαδού μέχρι 200 τ.μ. από γονέα, κύριο ή επικαρπωτή αυτής, προς τα τέκνα του ή από τα τέκνα, κυρίους ή επικαρπωτές, προς τους γονείς τους προκειμένου να χρησιμοποιηθεί ως πρώτη κατοικία .

Στις περιπτώσεις που τα εισοδήματα από την εκμίσθωση γενικώς ακινήτων καταβάλλονται αναδρομικώς, ως χρόνος απόκτησης αυτών θεωρείται ο χρόνος στον οποίον αντιστοιχούν τα επιμέρους μισθώματα. (Άρθρο 20 παρ. 2 Κ.Φ.Ε.)

Επίσης, στις περιπτώσεις που μια οικοδομή εκμισθώνεται μαζί με τα έπιπλα ή μηχανήματα με ενιαίο μίσθωμα, στο εισόδημα από οικοδομές συνυπολογίζεται και το τυχόν μίσθωμα που αντιστοιχεί στην εκμίσθωση των κινητών πραγμάτων, επίπλων και μηχανημάτων (άρθρο 20 παρ. 3 Κ.Φ.Ε.)

Ειδικές Περιπτώσεις

Ως ειδικές περιπτώσεις του εισοδήματος από οικοδομές κατά τις διατάξεις του άρθρου 21 Κ.Φ.Ε. θεωρούνται οι εξής :

- Το εισόδημα που προκύπτει για τον δικαιούχο από την παραχώρηση της χρήσης γηπέδων, ιδιαίτερα όταν αυτά χρησιμοποιούνται ως αποθήκες, εργοστάσια ή εργαστήρια ή ως χώροι στάθμευσης αυτοκινήτων, θεαμάτων, υπαίθριων καφενείων, γυμναστηρίων και γενικά για κάθε χρήση (παρ.1 περ. α')
- Η αξία που έχει κατά τον χρόνο της ανέγερσης της η οικοδομή που ανεγέρθηκε με δαπάνες του μισθωτή σε έδαφος του οποίου την κυριότητα έχει ο εκμισθωτής, εάν μετά την λήξη του χρόνου της μίσθωσης του εδάφους η οικοδομή παραμένει στην κυριότητα του εκμισθωτή. Το ετήσιο εισόδημα βρίσκεται με διαίρεση του υπολοίπου, που προκύπτει μετά την αφαίρεση του τυχόν ανταλλάγματος, που έχει οριστεί στην σύμβαση για την μεταβίβαση της κυριότητας της οικοδομής, από την αξία αυτής, κατά τον χρόνο της ανέγερσής της, σε μέρη ίσα με τον αριθμό των ετών κατά τα οποία διαρκεί η μίσθωση του εδάφους .
- Το εισόδημα που προκύπτει για τον μισθωτή ενός ακινήτου σε περίπτωση υπεκμίσθωσης αυτού. Υπεκμίσθωση ή μίσθωση δευτέρου

βαθμού αποτελεί η μίσθωση που συνάπτει ο μισθωτής του ακινήτου με τρίτο πρόσωπο. Η διαφορά που προκύπτει μεταξύ του μισθώματος ου καταβάλλει ο αρχικός μισθωτής (υπεκμισθωτής) στον εκμισθωτή, κύριο του ακινήτου, και του μισθώματος που λαμβάνει από τον δεύτερο εκμισθωτή αποτελεί εισόδημα από ακίνητα . (περ. γ παρ. 1 άρθ. 21Κ.Φ.Ε.)

- Σε περίπτωση μεταβίβασης του δικαιώματος της επικαρπίας για ορισμένο χρόνο, ενός ή περισσοτέρων ακινήτων, σε ημεδαπά ή αλλοδαπά νομικά πρόσωπα, ως εισόδημα από οικοδομές αποτελεί το αντάλλαγμα που αποκτά ο κύριος ή ο επικαρπωτής του ακινήτου από την μεταβίβαση αυτή .

Κατά την παρ. 2 του άρθρου 21 ΚΦΕ δεν λογίζεται ως εισόδημα από ακίνητα αυτό που προκύπτει :

Από βιομηχανοστάσια που ιδιοχρησιμοποιούνται, μαζί με τα παραρτήματα τους και τα εξαρτήματα, καθώς και με τις αποθήκες και τα οικόπεδα που είναι συνεχόμενα με αυτά και χρησιμοποιούνται για την αποθήκευση πρώτων υλών και για την πρώτη εναπόθεση των βιομηχανικών προϊόντων .

Ως βιομηχανοστάσια θεωρούνται τα οικοδομήματα που έχουν ειδικώς ανεγερθεί για την λειτουργία βιομηχανίας, στα οποία έχουν μονίμως προσαρμοσθεί μηχανικές εγκαταστάσεις, καθώς και τα οικοδομήματα επεξεργασίας και συντήρησης καπνών ή άλλων εξαγωγίμων γεωργικών προϊόντων.

Επίσης από οικοδομήματα που ιδιοχρησιμοποιούνται και τα οποία βρίσκονται μέσα ή έξω από αγροτικά κτήματα και χρησιμοποιούνται για την διεξαγωγή των έργων της γεωργικής γενικά επιχείρησης .

Προσδιορισμός του ακαθάριστου εισοδήματος

Σύμφωνα με την διάταξη του άρθρου 22 παρ. 1 ΚΦΕ, προκειμένου για οικοδομή που εκμισθώνεται, ως ακαθάριστο εισόδημα θεωρείται το μίσθωμα που έχει συμφωνηθεί . Σε περίπτωση που δεν προσάγεται το μισθωτήριο συμβόλαιο ή άλλο αποδεικτικό στοιχείο που μπορεί να αποδείξει την συμφωνία, όπως π.χ. αποδείξεις καταβολής του μισθώματος, ή αν τα συμφωνητικά ή τα αποδεικτικά στοιχεία που προσάγονται

εμφανίζουν μίσθωμα που είναι δυσανάλογα κατώτερο σε σχέση με την μισθωτική αξία της οικοδομής, ο προσδιορισμός του εισοδήματος που προκύπτει γίνεται τεκμαρτώσ με την σύγκριση της οικοδομής με άλλες οικοδομές που εκμισθώνονται κάτω από παρόμοιες συνθήκες αγοράς .

Επίσης, στην περίπτωση που η οικοδομή κατοικήθηκε από τον ιδιοκτήτη της, το ετήσιο ακαθάριστο εισόδημα αυτής δεν μπορεί να είναι μικρότερο από το τριάμισι τοις εκατό (3,5%) της αξίας του ακινήτου, όπως αυτή προσδιορίζεται ως το γινόμενο των εξής παραγόντων :

α) Της κυρίας επιφάνειας της οικοδομής στην οποία προστίθεται και ποσοστό είκοσι τοις εκατό (20%) της επιφάνειας των αποθηκευτικών χώρων, καθώς και των χώρων στάθμευσης αυτοκινήτων που ενδεχόμενα υπάρχουν στην οικοδομή – κατοικία.

β) Της τιμής ζώνης για τις περιοχές που ισχύει το αντικειμενικό σύστημα προσδιορισμού της αξίας των ακινήτων ή της τιμής εκκίνησης για τις λοιπές περιοχές, οι οποίες ισχύουν κατά την 1^η Ιανουαρίου κάθε έτους όπως αυτές ορίζονται από τις διατάξεις των άρθρων 41 και 41^α του Ν.1249/1982 (ΦΕΚ 43 Α΄).

γ) Του διορθωτικού συντελεστή, ο οποίος ανάλογα με την τιμή ζώνης ή εκκίνησης του ακινήτου ορίζεται ως ακολούθως :

Τιμή ζώνης ή εκκίνησης για κάθε τετραγωνικό μέτρο	Συντελεστής
Μέχρι 440 ευρώ	1,10
Πάνω από 440 έως 734 ευρώ	1,20
Πάνω από 734 έως 1.174 ευρώ	1,30
Πάνω από 1.174 ευρώ	1,40

δ) Του συντελεστή παλαιότητας .

Ως συντελεστής παλαιότητας λαμβάνεται αυτός που ισχύει κάθε φορά στην φορολογία κεφαλαίου για τον προσδιορισμό της αξίας κτιρίων με βάση την τιμή ζώνης.

Το τεκμαρτό μίσθωμα μιας ή περισσότερων εξοχικών κατοικιών υπολογίζεται σε κάθε μια από αυτές για τρεις (3) μήνες το έτος .

Προσδιορισμός καθαρού εισοδήματος

Προκειμένου να εξευρεθεί το καθαρό εισόδημα από οικοδομές, το οποίο και θα είναι τελικά και το φορολογητέο ποσό, η ισχύουσα φορολογική νομοθεσία της χώρας μας, με κριτήριο τον σκοπό για τον οποίο χρησιμοποιείται η οικοδομή, προβλέπει την αφαίρεση από το ακαθάριστο εισόδημα ορισμένο ποσοστό τεκμαρτών δαπανών και ορισμένο ποσοστό πραγματικών δαπανών. Ειδικότερά, σύμφωνα με την διάταξη του άρθρου 23 παρ. 1 ΚΦΕ, από το ακαθάριστο εισόδημα από οικοδομές εκπίπτουν τα εξής ποσά :

Για οικοδομές που χρησιμοποιούνται ως κατοικίες, οικοτροφεία, σχολεία, φροντιστήρια, αίθουσες κινηματογράφων ή θεάτρων, ξενοδοχεία, νοσοκομεία ή κλινικές, ποσοστό πέντε τοις εκατό (5%) που αντιστοιχεί στις τεκμαρτές δαπάνες για αποσβέσεις και ποσοστό τρία τοις εκατό (3%) για οικοδομές που χρησιμοποιούνται για άλλες χρήσεις π.χ. για καταστήματα, γραφεία κ.τ.λ. Επίσης εκπίπτει ποσοστό μέχρι σαράντα τοις εκατό (40 %) που αντιστοιχεί σε πραγματικές δαπάνες για τα ασφάλιστρα κατά του κινδύνου πυρκαγιάς ή άλλων κινδύνων, για έξοδα επισκευής και συντήρησης, καθώς και για την αμοιβή του δικηγόρου που απασχολήθηκε σε δίκες σχετικές με εξωστικές διαφορές καθώς και σε διαφορές αναπροσαρμογής του μισθώματος.

➤ Εισόδημα από εκμίσθωση γαιών

Έννοια του εισοδήματος

Σύμφωνα με την διάταξη του άρθρου 20 παρ. 1 ΚΦΕ, ως εισόδημα από εκμίσθωση γαιών θεωρείται το εισόδημα που προκύπτει κάθε οικονομικό ή γεωργικό έτος από την εκμίσθωση μιας ή περισσοτέρων γαιών . Το εισόδημα αυτό αποκτάται από κάθε πρόσωπο, στο οποίο έχει νόμιμα μεταβιβασθεί με οριστικό συμβόλαιο ή έχει αποκτηθεί με δικαστική απόφαση ή λόγω χρησικτησίας της πλήρους κυριότητας ή νομής ή επικαρπίας καθώς και από πρόσωπο στο οποίο έχει μεταβιβαστεί με οριστικό συμβόλαιο ή έχει αποκτηθεί το δικαίωμα της επικαρπίας επί της γης, κατά περίπτωση.

Στην έννοια του όρου <<γαιές>> περιλαμβάνονται όχι μόνο οι αγροί που καλλιεργούνται ή είναι φυτεμένοι με διάφορες καλλιέργειες, αλλά και τα δάση, οι δενδρώδεις εκτάσεις, τα λιβάδια και οι κάθε είδους βοσκήσιμες γαιές, τα μεταλλεία και λατομεία, οι πηγές, τα φρεάτια, οι λίμνες και οι δεξαμενές, τα ιχθυοτροφεία, καθώς και άλλη έκταση γης, μαζί με τα στοιχεία που είναι στην επιφάνεια του εδάφους και τις κάθε είδους ύλες που είναι κάτω από αυτό (άρθρο 20 παρ. 4 ΚΦΕ).

Ως ειδικές περιπτώσεις του εισοδήματος από εκμίσθωση γαιών (άρθρο 21 παρ. 1 ΚΦΕ) θεωρούνται οι εξής :

- ✓ Το αντάλλαγμα που καταβάλλεται, κατόπιν συμφωνίας στον ιδιοκτήτη, νομέα κ.τ.λ. δάσους για την παραχώρηση της εκμετάλλευσης του σε ποσοστό της δασικής παραγωγής, το οποίο υπολογίζεται κατά μονάδα βάρους ή όγκου επί της παραγωγής ή με άλλη παρόμοια αναλογία.
- ✓ Το αντάλλαγμα το οποίο με οποιονδήποτε τρόπο υπολογίζεται και καταβάλλεται κατά συμφωνία ή κατά συνήθεια στον ιδιοκτήτη νομέα κ.τ.λ. σε ποσοστό επί της παραγωγής, για την παραχώρηση της εκμετάλλευσης των γαιών, εφόσον αυτός δεν συμμετέχει στις δαπάνες καλλιέργειας ή συγκομιδής των γεωργικών προϊόντων . Πρόκειται για

περίπτωση εισοδήματος σε είδος, δηλαδή με την μορφή των φυσικών καρπών.

- ✓ Στις περιπτώσεις των επιφανειών και εμφυτεύσεων που διατηρούνται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 58 και 59 του Α.Ν. 2783/1941, το εισόδημα που αποκτιέται από τον επιφανειούχο ή τον εμφυτευτή από την εκμίσθωση των γαιών στις οποίες έχει το δικαίωμά του .

- ✓ Στις περιπτώσεις υπεκμίσθωσης γαιών το κτώμενο από τον μισθωτή εισόδημα που ισούται με την διαφορά που προκύπτει μεταξύ του μισθώματος της αρχικής μίσθωσης και της υπεκμίσθωσης .

Προσδιορισμός του ακαθάριστου εισοδήματος

Ως ακαθάριστο εισόδημα από εκμίσθωση γαιών θεωρείται το συμφωνηθέν μίσθωμα. Το μίσθωμα αυτό κατά την συμφωνία είναι δυνατόν να καταβάλλεται είτε σε αυτούσιο χρήμα, δηλαδή με την μορφή πολιτικών καρπών, είτε μπορεί να καταβάλλεται με την μορφή των φυσικών καρπών ως ποσοστό επί της παραγωγής του εκμεταλλευτή της γεωργικής επιχείρησης.

Σύμφωνα με την διάταξη του άρθρου 22 παρ. 4 ΚΦΕ, εάν το μίσθωμα ή αντάλλαγμα έχει συμφωνηθεί σε είδος, αυτό αποτιμάται σε χρήμα, με βάση την μέση τιμή χονδρικής πώλησης του είδους αυτού, κατά τον χρόνο και τον τόπο της παραγωγής του.

Στην περίπτωση όμως που δεν προσάγεται συμφωνητικό ή άλλο στοιχείο που να αποδεικνύει την συμφωνία, ή όταν το μίσθωμα που συμφωνήθηκε σε χρήμα ή σε είδος είναι δυσαναλόγως κατώτερο από την μισθωτική αξία των γαιών ή όταν η εκμετάλλευση των γαιών παραχωρήθηκε σε τρίτο χωρίς αντάλλαγμα, το ακαθάριστο εισόδημα βρίσκεται με σύγκριση των γαιών με άλλες γαίες που εκμισθώνονται κάτω από παρόμοιες συνθήκες. Περίπτωση δυσανάλογου μισθώματος σε σχέση με την μισθωτική αξία των γαιών, έχουμε κάθε φορά που η μισθωτική αξία είναι ανώτερη του συμφωνημένου μισθώματος κατά είκοσι πέντε τοις εκατό (25%) του μισθώματος αυτού.

Προσδιορισμός του καθαρού εισοδήματος

Σύμφωνα με την διάταξη του άρθρου 23 παρ. 1 ΚΦΕ, από το ακαθάριστο εισόδημα εκμίσθωσης γαιών εκπίπτουν :

- Κάθε φόρος, τέλος ή δικαίωμα του Δημοσίου ή οποιουδήποτε τρίτου που βαρύνει τις γαίες.
- Ποσοστό πέντε τοις εκατό (5%) για αποσβέσεις και έξοδα συντήρησης των γαιών και γενικά για κάθε συναφές βάρος. Π.χ. έξοδα περίφραξης και διαμόρφωσης χώρου .
- Ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%) των δαπανών αντιπλημμυρικών έργων και έργων αποξήρανσης ελών για απόσβεσή τους, όχι όμως και για έξοδα βελτίωσης και επέκτασης των γαιών .
- Στις περιπτώσεις υπεκμίσθωσης επιφάνειας και εμφύτευσης, το μίσθωμα ή το δικαίωμα που καταβάλλεται από το μισθωτή στον εμφυτευτή ή επιφανειούχο .

2.2. Εισόδημα από κινητές αξίες

Εισόδημα από κινητές αξίες ο ΚΦΕ ορίζει ως εισοδήματα που προέρχονται κυρίως από χρηματοοικονομικά προϊόντα και φορολογούνται στις πηγές τους αυτοτελώς και με εξάσκηση της φορολογικής υποχρέωσης του δικαιούχου.

Τα εισοδήματα από κινητές αξίες σύμφωνα με την ισχύουσα φορολογική νομοθεσία, κατατάγονται σε δύο κατηγορίες :

- α) Στην κατηγορία εισοδήματος **γενικών περιπτώσεων**
και
- β) Στην κατηγορία εισοδήματος **ειδικών περιπτώσεων**

Στην πρώτη κατηγορία σύμφωνα με το άρθρο 24 παρ. 1 του ΚΦΕ ανήκουν τα εισοδήματα που προκύπτουν κάθε οικονομικό έτος για τον δικαιούχο αυτών :

- ✓ Από διανεμόμενα μερίσματα μετοχών και τόκους ιδρυτικών τίτλων των ημεδαπών ανωνύμων εταιριών, ομολογιών και χρεογράφων γενικά του Ελληνικού Δημοσίου ή ημεδαπών νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου ή ημεδαπών επιχειρήσεων κάθε είδους, καθώς και από αμοιβές και ποσοστά που λαμβάνουν οι διοικητικοί σύμβουλοι καθώς και από αμοιβές και ποσοστά που λαμβάνουν εκτός του μισθού τους, οι διευθυντές και διαχειριστές των Ανωνύμων Εταιριών .
- ✓ Από τα διανεμόμενα μερίσματα μετοχών και τόκους τίτλων αλλοδαπής προέλευσης.
- ✓ Από τόκους κάθε τίτλου έντοκης κατάθεσης, καθώς και κάθε τίτλου χρεωστικού με υποθήκη, ενέχυρο ή όχι, από εκείνους που δεν ανήκουν στις παραπάνω περιπτώσεις .
- ✓ Από κέρδη αμοιβαίων κεφαλαίων, καθώς και η πρόσθετη αξία που αποκτούν οι μεριδιούχοι αμοιβαίων κεφαλαίων από την εξαγορά μεριδίων σε τιμή ανώτερη της τιμής κτήσεως .
- ✓ Από κέρδη ανωνύμων εταιριών που διανέμονται με την μορφή μετρητών στο εργατοϋπαλληλικό προσωπικό. Επομένως η διανομή κερδών με την μορφή μετοχών στο εργατοϋπαλληλικό προσωπικό μιας Ανώνυμης Εταιρίας δεν συνιστά εισόδημα από κινητές αξίες .
- ✓ Από την υπεραπόδοση επενδύσεων των μαθηματικών αποθεμάτων, που σχηματίζονται με τις διατάξεις του Ν.Δ. 400/1970, ασφαλίσεις ζωής.
- ✓ Από συμβάσεις ή πράξεις επί παραγώγων χρηματοοικονομικών προϊόντων, εφόσον ο δικαιούχος του εισοδήματος είναι κάτοικος Ελλάδας και δεν είναι επιτηδευματίας που τηρεί βιβλία τρίτης κατηγορίας του Κώδικα Βιβλίων και

Στοιχείων ή εταιρία επενδύσεων χαρτοφυλακίου ή αμοιβαίο κεφάλαιο του Ν. 1969/1991 .

- ✓ Αμοιβές και ποσοστά επί των κερδών διοικητικών συμβούλων ανωνύμων εταιριών .
- ✓ Επίσης, θεωρούνται ως εισοδήματα από κινητές αξίες οι αμοιβές που καταβάλλονται στους διευθυντές και διαχειριστές των ανωνύμων εταιριών, εκτός του μισθού τους .

Στην κατηγορία εισοδήματος ειδικών περιπτώσεων, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 25 ΚΦΕ υπάρχουν οι εξής περιπτώσεις :

- ✓ Το εισόδημα που προέρχεται από αποθεματικά ανωνύμων εταιριών τα οποία διανέμονται ή κεφαλαιοποιούνται με οποιονδήποτε τρόπο και σε οποιονδήποτε χρόνο, ανεξάρτητα αν η διανομή τους γίνεται σε χρήμα ή σε ακίνητα ή σε κινητά ή σε άλλες αξίες .
- ✓ Το ποσό που λαμβάνουν οι κάτοχοι ιδρυτικών τίτλων ανώνυμης εταιρίας κατά την εξαγορά τους από αυτή .
- ✓ Το ποσό των τόκων που προκύπτει από κάθε δάνειο που συνομολογείτε μεταξύ ιδιωτών ή παρέχεται από εταιρία προς τα μέλη της ή τρίτους .

Προσδιορισμός καθαρού εισοδήματος και αυτοτελής φορολόγηση

Προκειμένου να προσδιορισθεί το καθαρό, φορολογητέο εισόδημα από κινητές αξίες, απαιτείται προηγουμένως να εξευρεθεί το ακαθάριστο εισόδημα και στην συνέχεια να εκπέσουν από αυτό οι παραγωγικές δαπάνες.

Ως ακαθάριστο εισόδημα από κινητές αξίες θεωρείται το εισόδημα που προκύπτει σύμφωνα με τις γενικές και ειδικές περιπτώσεις των άρθρων 25 και 26 του ΚΦΕ και για να βρεθεί το καθαρό εισόδημα από το ακαθάριστο εκπίπτει κάθε φόρος, τέλος ή δικαίωμα υπέρ του δημοσίου ή οποιουδήποτε τρίτου, που βαρύνει το εισόδημα .

Ο υπολογισμός του φόρου στα εισοδήματα από κινητές αξίες, δεν γίνεται με βάση την κοινή προοδευτική κλίμακα του φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων που ισχύει για τις άλλες κατηγορίες εισοδημάτων των φυσικών προσώπων. Η ισχύουσα φορολογική νομοθεσία έχει υιοθετήσει ένα διαφορετικό σύστημα φορολόγησης των εισοδημάτων αυτών φορολογώντας τα εισοδήματα αυτά αυτοτελώς, με έναν αναλογικό συντελεστή, παρακρατώντας τον φόρο στην πηγή από τα πιστωτικά ιδρύματα που διανέμουν τα εισοδήματα αυτά όπως π.χ. οι τράπεζες και αποδίδεται στο δημόσιο ταμείο . Με τον τρόπο αυτό εξαντλείται και η υποχρέωση του φορολογουμένου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΠΟ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

3.1. Έννοια Εισοδήματος από Εμπορικές Επιχειρήσεις

Εισόδημα Δ' κατηγορίας, από εμπορικές και βιομηχανικές επιχειρήσεις, είναι το εισόδημα που αποκτιέται από μια ατομική ή εταιρική (με την μορφή προσωπικής εταιρίας) εμπορική, βιομηχανική ή βιοτεχνική επιχείρηση .

Ως εμπορική επιχείρηση θεωρείται κάθε κερδοσκοπικό επάγγελμα, εκτός εκείνα που απαριθμούνται στην Ζ' κατηγορία (άρθρο 48 Κ.Φ.Ε.) ως ελευθέρια επαγγέλματα .

Σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 3 του Ν. 2238/1994 άρθρου 28 (Έννοια και απόκτηση εισοδήματος) ως εισόδημα από εμπορικές επιχειρήσεις θεωρείται :

α) Το κέρδος από την άσκηση επιχείρησης αγοραπωλησίας ακινήτων γενικά, εκτός από τις επιχειρήσεις που αναφέρονται στο άρθρο 34, των οποίων το καθαρό κέρδος βρίσκεται με ειδικό τρόπο .

Ως κέρδος θεωρείται η επιπλέον διαφορά μεταξύ της αξίας του ακινήτου το οποίο πουλήθηκε και της αξίας αυτού κατά τον χρόνο της αγοράς .

β) Η ωφέλεια που πραγματοποιείται από οργανωμένη επιχείρηση πώλησης οικοπέδων ή αγροτεμαχίων, τα οποία προέρχονται από εδαφικές εκτάσεις της επιχείρησης, που βρίσκονται εντός ή εκτός σχεδίου πόλεως, δήμου ή κοινότητας, οι οποίες έχουν κατατμηθεί ή ρυμοτομηθεί.

Ως ωφέλεια θεωρείται η επιπλέον διαφορά μεταξύ της αξίας της έκτασης η οποία πουλήθηκε και της αξίας της πριν την κατάτμηση ή την ρυμοτόμηση .

γ) Τα ποσά που καταβάλλουν με την μορφή μερίσματος ή αμοιβής στα μέλη τους οι συνεταιρισμοί που έχουν συσταθεί νόμιμα .

δ) Τα κέρδη από παρεπόμενες εργασίες που ενεργούνται από την επιχείρηση παράλληλα με τον κύριο σκοπό της.

ε) Η επιχειρηματική αμοιβή του ομορρύθμου εταίρου και του κοινωνού, που προβλέπεται από τις διατάξεις του άρθρου 10 .

στ) Ο μισθός που καταβάλλεται από Ανώνυμη εταιρία στα μέλη του διοικητικού συμβουλίου της, για τις υπηρεσίες που παρέχουν βάσει ειδικής σύμβασης μίσθωσης εργασίας ή εντολής, εφόσον για τις υπηρεσίες αυτές τα μέλη του διοικητικού είναι ασφαλισμένα σε οποιονδήποτε, εκτός του Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ασφαλιστικό οργανισμό ή ταμείο .

Επίσης, ο μισθός και οι κάθε είδους απολαβές που καταβάλλονται από εταιρία περιορισμένης ευθύνης σε εταίρους της για υπηρεσίες που παρέχουν σ' αυτή, εφόσον οι εταίροι είναι ασφαλισμένοι για τις υπηρεσίες αυτές σε οποιονδήποτε ασφαλιστικό οργανισμό ή ταμείο εκτός του Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων .

ζ) Θεωρείται ως εισόδημα από εμπορικές επιχειρήσεις και η πραγματοποιηθείσα αυτόματη υπερτίμηση του πάγιου κεφαλαίου που χρησιμοποιείται στην επιχείρηση, καθώς και η υπερτίμηση που δεν πραγματοποιήθηκε, εφόσον αυτή έχει συμπεριληφθεί στην απογραφή .

η) Οι τόκοι που ορίζονται από την παράγραφο 4 του άρθρου 25 .

θ) Οι αποδόσεις από συμβάσεις ή πράξεις επι παραγώγων χρηματοοικονομικών προϊόντων που πραγματοποιούν επιτηδευματίες που τηρούν βιβλία τρίτης κατηγορίας του Κ.Β.Σ. .

Ως παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα θεωρούνται τα χρηματοοικονομικά μέσα που αναφέρονται στην περίπτωση η της παραγράφου 1 του άρθρου 24.

ι) Η ωφέλεια επιχείρησης, που προκύπτει από την παραίτηση πιστώτριας επιχείρησης από την είσπραξη χρέους, η οποία λαμβάνει χώρα μέσα στα πλαίσια της επαγγελματικής συνεργασίας .

3.2. Ακαθάριστο Εισόδημα

Σύμφωνα με το άρθρο 30 ως ακαθάριστο εισόδημα από εμπορικές επιχειρήσεις λαμβάνεται το σύνολο των ακαθάριστων εσόδων από τις κάθε είδους εμπορικές συναλλαγές αυτών.

Ο προσδιορισμός των ακαθάριστων εσόδων των εμπορικών επιχειρήσεων διενεργείται ως εξής :

α) Για επιχειρήσεις που τηρούν επαρκή και ακριβή βιβλία δεύτερης και τρίτης κατηγορίας του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων, τα ακαθάριστα έσοδα βρίσκονται με βάση τα δεδομένα των βιβλίων και στοιχείων .

β) Για επιχειρήσεις που τηρούν ακριβή βιβλία και στοιχεία πρώτης κατηγορίας του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων, τα ακαθάριστα έσοδα βρίσκονται με την προσθήκη του μικτού κέρδους στο συνολικό κόστος των εμπορεύσιμων αγαθών, χωρίς φόρο προστιθέμενης αξίας, τα οποία αγοράστηκαν μέσα στην χρήση ή των έτοιμων προϊόντων που έχουν παραχθεί από τις πρώτες και βοηθητικές ύλες που αγοράστηκαν μέσα στην ίδια χρήση .

Το μικτό εμπορικό ή βιομηχανικό κέρδος, κατά περίπτωση, βρίσκεται με σύγκριση των τιμών κτήσης και πώλησης των αγαθών που διατέθηκαν από την επιχείρηση .

3.3. Μέθοδοι προσδιορισμού του καθαρού εισοδήματος

Η ισχύουσα φορολογική νομοθεσία (ΚΦΕ), όπως διαμορφώθηκε με τις διατάξεις του Ν. 3091/2002, προβλέπει δύο βασικές μεθόδους προσδιορισμού του καθαρού εισοδήματος των εμπορικών επιχειρήσεων : την λογιστική και την εξωλογιστική μέθοδο . Εκτός όμως από τις δύο παραπάνω μεθόδους, ο ΚΦΕ προβλέπει και ορισμένες περιπτώσεις αυτοτελούς φορολόγησης ορισμένων στοιχείων του εισοδήματος κυρίως κεφαλαιουχικού χαρακτήρα των εμπορικών επιχειρήσεων .

3.3.1. Λογιστικός προσδιορισμός του καθαρού εισοδήματος (άρθρο 31 ΚΦΕ)

Ο λογιστικός προσδιορισμός του καθαρού εισοδήματος των επιχειρήσεων που τηρούν επαρκή και ακριβή βιβλία και στοιχεία δεύτερης και τρίτης κατηγορίας του Κ.Β.Σ.

βρίσκεται λογιστικώς με έκπτωση από τα ακαθάριστα έσοδα, των ακολούθων εξόδων:

- **Των γενικών εξόδων διαχείρισης** , όπως για παράδειγμα των εξόδων μισθοδοσίας και αμοιβής προσωπικού κ.λ.π.
- **Των δαπανών για την συντήρηση και επισκευή των επαγγελματικών γενικά εγκαταστάσεων, μηχανημάτων και αυτοκινήτων οχημάτων .**
- **Της αξίας των πρώτων και βοηθητικών υλών που χρησιμοποιήθηκαν, καθώς και των άλλων εμπορεύσιμων αγαθών, στην οποία περιλαμβάνονται και οι δαπάνες επεξεργασίας, αποθήκευσης, μεταφοράς, ασφάλειας κ.λ.π.**
- **Των δεδουλευμένων κάθε είδους τόκων δανείων, πιστώσεων, γενικά της επιχείρησης.** Εξαιρούνται οι τόκοι υπερημερίας λόγω οφειλής φόρων, τελών, εισφορών και προστίμων προς το Δημόσιο ή άλλα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου.
- **Των ποσών των κάθε είδους φόρων, τελών και δικαιωμάτων, που βαρύνουν την επιχείρηση.**
- **Των ποσών των αποσβέσεων για την κάλυψη της φθοράς των κάθε είδους εγκαταστάσεων ή μηχανημάτων ή φθαρτών υλικών, συναφών με την λειτουργία της επιχείρησης και γενικά κάθε κινητής ή ακίνητης περιουσίας της επιχείρησης, εφόσον αυτές έγιναν με οριστικές εγγραφές, σύμφωνα με τους ειδικούς όρους που ορίζονται για κάθε επιχείρηση.**
- **Των μαθηματικών αποθεμάτων των ασφαλιστικών εταιριών, καθώς και των αποθεματικών για την αποκατάσταση του ενεργητικού που, με βάση**

σύμβαση, θα περιέλθει μετά την πάροδο ορισμένου χρόνου στο δημόσιο ή σε τρίτους .

- **Της ζημίας που πραγματοποιήθηκε από φθορά, απώλεια ή υποτίμηση κεφαλαίου.** Προκειμένου για ακίνητα, για τον υπολογισμό της ζημίας αυτών, ως τιμή πώλησης δεν δύναται να ληφθεί ποσό μικρότερο της αξίας, όπως αυτή προσδιορίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις περί φορολογίας μεταβιβάσεως ακινήτων.

- **Του ποσού των προβλέψεων για απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων.**

3.3.2. Εξωλογιστικός προσδιορισμός του καθαρού εισοδήματος

Με τον όρο <<εξωλογιστικός>> προσδιορισμός του καθαρού εισοδήματος νοείται η μέθοδος εκείνη κατά την οποία το καθαρό εισόδημα από εμπορικές επιχειρήσεις προσδιορίζεται όχι με βάση το περιεχόμενο των βιβλίων και στοιχείων της επιχείρησης αλλά κατά τρόπο **τεκμαρτό**.

Σύμφωνα με το άρθρο 32, το καθαρό εισόδημα των επιχειρήσεων που τηρούν βιβλία και στοιχεία πρώτης κατηγορίας του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων, καθώς και των επιχειρήσεων που δεν τηρούν βιβλία και στοιχεία ή τηρούν ανακριβή ή ανεπαρκή βιβλία και στοιχεία, (άρθρο 30 Κ.Β.Σ.) προσδιορίζεται εξωλογιστικώς με πολλαπλασιασμό των ακαθαρίστων εσόδων της επιχείρησης με ειδικούς, κατά γενικές κατηγορίες επιχειρήσεων, συντελεστές καθαρού κέρδους .

Ποσά που δεν περιλαμβάνονται στον εξωλογιστικό προσδιορισμό:

α) Οι τόκοι συναλλακτικών πράξεων, με εξαίρεση τους τόκους της παρ. 4 του άρθρου 25, που αποτελούν εισόδημα από εμπορικές επιχειρήσεις .

β) Η αυτόματη υπερτίμηση κεφαλαίου της επιχείρησης.

γ) Οι αποσβεσμένες επισφαλείς απαιτήσεις που εισπράχθηκαν .

δ) Τα ποσά που έχουν εισπραχθεί από φόρους, τέλη και εισφορές της επιχείρησης εφόσον είχαν καταβληθεί αχρεωστήτως και είχαν γίνει δεκτά από τον προϊστάμενο της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας κατά τον προσδιορισμό του φορολογούμενου εισοδήματος .

Τα παραπάνω ποσά προστίθενται λογιστικώς στο καθαρό εισόδημα, που προκύπτει με την εφαρμογή του μοναδικού συντελεστή καθαρού κέρδους επί των ακαθάριστων εσόδων της επιχείρησης.

Για κάθε κατηγορία επιχειρήσεων προβλέπεται ένας και μοναδικός συντελεστής καθαρού κέρδους ο οποίος εφαρμόζεται στα ακαθάριστα έσοδα .

Οι μοναδικοί συντελεστές καθαρού κέρδους περιλαμβάνονται σε ειδικό πίνακα ο οποίος καταρτίζεται με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών που δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως .

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΠΟ ΓΕΩΡΓΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

4.1. Έννοια Εισοδήματος από Γεωργικές Επιχειρήσεις

Σύμφωνα με το άρθρο 40 του ΚΦΕ, ως εισόδημα από γεωργικές επιχειρήσεις Ε' κατηγορίας, θεωρείται το κέρδος που προκύπτει κάθε οικονομικό ή γεωργικό έτος από την εκμετάλλευση μιας ή περισσότερων γεωργικών επιχειρήσεων. Ως γεωργικές επιχειρήσεις, θεωρούνται όχι μόνο αυτές που έχουν ως αντικείμενο των εργασιών τους την καλλιέργεια της γης, αλλά και οι κτηνοτροφικές, πτηνοτροφικές, μελισσοκομικές, σηροτροφικές, δασικές, αλιευτικές κ.λ.π. επιχειρήσεις. Δηλαδή στην κατηγορία του εισοδήματος από γεωργικές επιχειρήσεις υπάγεται κάθε επιχείρηση που ασχολείται με την εκμετάλλευση της γης και παράγει φυτικά και ζωικά προϊόντα.

4.2. Προσδιορισμός του εισοδήματος από γεωργικές επιχειρήσεις

Για τον προσδιορισμό του ακαθάριστου και του καθαρού εισοδήματος από γεωργικές επιχειρήσεις εφαρμόζονται αναλογικά, με ορισμένες διαφοροποιήσεις, οι διατάξεις του ΚΦΕ (άρθρο 28 παρ. 4 και 5) που προβλέπουν τον προσδιορισμό των αντίστοιχων εισοδημάτων από εμπορικές επιχειρήσεις.

Στις περιπτώσεις όμως που τα εισοδήματα των αγροτών δεν είναι δυνατό να προσδιοριστούν σύμφωνα με τις παραπάνω διατάξεις, η διάταξη του άρθρου 41 παρ. 1 του ΚΦΕ προβλέπει τον τεκμαρτό προσδιορισμό του εισοδήματος.

Το τεκμαρτό καθαρό κέρδος προσδιορίζεται με τον πολλαπλασιασμό των ακαθάριστων εσόδων των γεωργικών επιχειρήσεων με τους ισχύοντες για κάθε κατηγορία επιχείρησης μοναδικούς συντελεστές καθαρού κέρδους.

Ως ακαθάριστο εισόδημα στην περίπτωση αυτή λαμβάνεται η αξία των παραγόμενων προϊόντων. Για την ανεύρεση της αξίας τους τα γεωργικά προϊόντα αποτιμώνται σε ευρώ με βάση την μέση τιμή χονδρικής πώλησης αυτών κατά τον χρόνο και στον τόπο της παραγωγής τους.

Οι μοναδικοί συντελεστές καθαρού κέρδους των γεωργικών επιχειρήσεων προσδιορίζονται κατά κλάδο γεωργικής εκμετάλλευσης με απόφαση του υπουργού των οικονομικών και δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

4.2.1. Προσδιορισμός του εισοδήματος με βάση το σύστημα των αντικειμενικών κριτηρίων

Σύμφωνα με το άρθρο 42 του ΚΦΕ παρ.1, ως καθαρό γεωργικό εισόδημα, από οποιαδήποτε γεωργική επιχείρηση, στην περίπτωση που δεν τηρούνται βιβλία Γ' κατηγορίας του ΚΒΣ, θεωρείται η πρόσοδος από το έδαφος, το κεφάλαιο και την εργασία, από την συμμετοχή τους στην παραγωγική δραστηριότητα μιας γεωργικής εκμετάλλευσης, η οποία προσδιορίζεται με την αντικειμενική μέθοδο. Για τον προσδιορισμό αυτόν λαμβάνεται υπόψη το καθαρό γεωργικό εισόδημα, όπως αυτό υπολογίζεται με βάση τις καθιερωμένες αρχές της γεωργικής λογιστικής, ανά στρέμμα και είδος προϊόντος ή κατά κεφαλή και είδος εκτρεφόμενου ζώου ή κατά άλλη μονάδα παραγωγής για ειδικές περιπτώσεις, επί τον αριθμό των στρεμμάτων ή των εκτρεφόμενων ζώων ή των άλλων μονάδων παραγωγής ή συνδυασμό αυτών.

4.3. Εκπτώσεις και απαλλαγές από το Εισόδημα Γεωργικών

Επιχειρήσεων

Οι διατάξεις των άρθρων 43 και 44 του ΚΦΕ, προβλέπουν ορισμένες εκπτώσεις και απαλλαγές αντίστοιχα από το καθαρό εισόδημα των γεωργικών επιχειρήσεων.

Συγκεκριμένα σύμφωνα με το άρθρο 43, από το καθαρό γεωργικό εισόδημα που προσδιορίζεται με την μέθοδο των αντικειμενικών κριτηρίων εκπίπτουν τα ακόλουθα ποσά :

- α) Το ποσό του καταβαλλόμενου ενοικίου για την εκμίσθωση της γεωργικής γης.
- β) Ποσό ίσο με το είκοσι πέντε τοις εκατό (25%) της δαπάνης αγοράς καινούργιου πάγιου εξοπλισμού, που χρησιμοποιείται αποκλειστικά για την κάλυψη αναγκών της γεωργικής εκμετάλλευσης. Η έκπτωση του ποσού αυτού ενεργείται εφάπαξ κατά τον χρόνο που πραγματοποιήθηκε η δαπάνη, χωρίς δυνατότητα απόσβεσης της δαπάνης αυτής, ολικός ή μερικώς, σε επόμενες χρήσεις. Ειδικά για τους νέους αγρότες, το παραπάνω ποσοστό έκπτωσης ανέρχεται στο 50% της δαπάνης αγοράς καινούργιου πάγιου εξοπλισμού.

Όσον αφορά το άρθρο 44, από το καθαρό εισόδημα των κατά κύριο επάγγελμα αγροτών, φυσικών προσώπων, απαλλάσσεται του φόρου ποσό 1.500 ευρώ. Το ποσό

αυτό αυξάνεται σε 3.000,00 ευρώ, εάν τα παραπάνω φυσικά πρόσωπα λαμβάνουν εξισωτικές αποζημιώσεις.

Ειδικότερα για νέους κατά κύριο επάγγελμα αγρότες, τα παραπάνω ποσά απαλλαγών προσαυξάνονται σε ποσοστό 50% για τα πρώτα πέντε χρόνια υποβολής φορολογικής δήλωσης και σε ποσοστό 25% για τα επόμενα πέντε χρόνια .

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΕΡΓΑΣΙΑ

5.1. Εισόδημα από Μισθωτές Υπηρεσίες

Σύμφωνα με την διάταξη του άρθρου 45 παρ. 1 ΚΦΕ, στην κατηγορία του εισοδήματος από μισθωτές υπηρεσίες υπάγονται τα εισοδήματα που προκύπτουν κάθε οικονομικό έτος από μισθούς, ημερομίσθια, επιχορηγήσεις, επιδόματα, συντάξεις και γενικώς από κάθε παροχή που χορηγείται περιοδικώς με οποιαδήποτε μορφή είτε σε χρήμα είτε σε είδος ή άλλες αξίες για παρούσα ή προηγούμενη υπηρεσία ή για οποιαδήποτε άλλη αιτία, που αποκτάται από μισθωτούς γενικώς ή συνταξιούχους.

Στην φορολογία εισοδήματος από μισθωτές υπηρεσίες δεν υπόκεινται μόνο οι τακτικές αποδοχές των μισθωτών και συνταξιούχων (μισθοί, συντάξεις, ημερομίσθια), αλλά και κάθε άλλη παροχή που καταβάλλεται με την μορφή επιδομάτων, επιχορηγήσεων, εξόδων παράστασης κ.τ.λ. καθώς και κάθε άλλη πρόσθετη αμοιβή ή αποζημίωση που καταβάλλεται ως αντάλλαγμα της παρεχόμενης από αυτούς υπηρεσίας.

Ένα χαρακτηριστικό γνώρισμα του εισοδήματος από μισθωτές υπηρεσίες είναι ότι ο φόρος που αναλογεί στο ετήσιο εισόδημα καταβάλλεται τμηματικά κατά την καταβολή των μισθών, των ημερομισθίων ή των συντάξεων, παρακρατούμενος στην πηγή από τον εργοδότη ή τον ασφαλιστικό φορέα, οι οποίοι και υποχρεούνται να τον αποδώσουν στο δημόσιο ταμείο.

5.1.1. Ποσά που δεν θεωρούνται Εισόδημα από Μισθωτές Υπηρεσίες και δεν υπόκεινται σε Φόρο (άρθρο 45 παρ. 4)

- Η αποζημίωση που καταβάλλεται στους υπαλλήλους επιχειρήσεων και στους ελεύθερους επαγγελματίες για τις δαπάνες στις οποίες υποβλήθηκαν στα πλαίσια της εκτέλεσης υπηρεσιών που τους έχουν ανατεθεί από εργοδότη.

- Οι δαπάνες που καταβάλλονται στα πρόσωπα που μετακινούνται με εντολή του Δημοσίου, των ΟΤΑ και των άλλων ΝΠΔΔ, όπως αυτές ορίζονται από τις διατάξεις του Ν.2685/1999 και του Π.Δ. 200/1993 .
- Η παροχή που καταβάλλεται εφάπαξ από τα ταμεία πρόνοιας και τους άλλους ασφαλιστικούς οργανισμούς στους ασφαλισμένους και τις οικογένειές τους, καθώς και το εφάπαξ βοήθημα που παρέχεται στους δημοσίους υπαλλήλους λόγω εθελουσίας εξόδου από την υπηρεσία με παραίτηση καθώς και τα εφάπαξ βοηθήματα που χορηγούνται σύμφωνα με τους Ν.4153/1961, Α.Ν. 513/1968, Ν.103/1975 και Ν.303/1976.
- Ποσοστό 20% από τις κάθε είδους καθαρές αποδοχές, πρόσθετες αμοιβές, αποζημιώσεις και συντάξεις που καταβάλλονται αναδρομικά, δηλαδή σε έτος μεταγενέστερο από εκείνο στο οποίο αντιστοιχούν, σε μισθωτούς ή συνταξιούχους με βάση νόμο ή δικαστική απόφαση ή συλλογική σύμβαση κατά τον χρόνο της καταβολής αυτών στους δικαιούχους.
- Οι αποζημιώσεις που παρέχονται σε αθλητικά σωματεία ή ενώσεις αυτών για την αντιστοίχιση των οδοιπορικών και λοιπών εξόδων ταξιδιών, καθώς και οι παροχές που προορίζονται για την διατροφή ερασιτεχνών αθλητών μέσα στα πλαίσια της φιλάθλου ιδιότητας, μέχρι το ποσό των 3.520 ευρώ για κάθε χρόνο.

5.2. Προσδιορισμός του εισοδήματος

Για να προσδιοριστεί το καθαρό εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες, πρέπει προηγουμένως να βρεθεί το ακαθάριστο εισόδημα από το οποίο στην συνέχεια θα αφαιρεθούν οι παραγωγικές δαπάνες .

Ως ακαθάριστο εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες είναι το σύνολο των αποδοχών που αποκτά ο δικαιούχος αυτών κατά τον χρόνο που αυτές εισπράττονται, με εξαίρεση τα ποσά που δεν θεωρούνται εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 45 και 46 του ΚΦΕ .

Οπότε για να βρεθεί το καθαρό εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες, από το ακαθάριστο εισόδημα εκπίπτουν τα ακόλουθα ποσά :

- Κάθε ποσό φόρου, εκτός του φόρου εισοδήματος, τέλους ή δικαιώματος ή τρίτων που βαρύνει το εν λόγω εισόδημα .
- Οι κρατήσεις των ασφαλιστικών ταμείων που επιβάλλονται από τον νόμο και παρακρατούνται από τον εργοδότη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΠΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΠΟ ΚΑΘΕ ΑΛΛΗ ΠΗΓΗ

6.1. Έννοια Εισοδήματος από Ελευθέρια Επαγγέλματα και από κάθε άλλη πηγή

Ως ελευθέριο επάγγελμα, θα μπορούσε να ορισθεί η δραστηριότητα εκείνη που συνίσταται στην παροχή υπηρεσιών κατά τρόπο διαρκή και ανεξάρτητο από φυσικά πρόσωπα, τα οποία διαθέτουν ειδικές γνώσεις επιστήμης ή τέχνης.

Ωστόσο υπάρχουν εισοδήματα που δεν είναι δυνατόν να καταταγούν σε μία από τις κατηγορίες Α' - ΣΤ' της παρ. 2 του άρθρου 4 ούτε να ανήκουν στην κατηγορία των εισοδημάτων από ελευθέρια επαγγέλματα. Ο φορολογικός νόμος ενέταξε τα εισοδήματα αυτά στην κατηγορία Ζ' ως εισοδήματα <<από κάθε άλλη πηγή>> (άρθρο 48 παρ.3 ΚΦΕ) . Για τον λόγο αυτό η Ζ' κατηγορία εισοδήματος χαρακτηρίζεται ως υπολειμματική κατηγορία .

6.2. Προσδιορισμός Εισοδήματος

Οι ελεύθεροι επαγγελματίες, ανεξάρτητα από το ύψος των ακαθάριστων εσόδων τους, τηρούν πάντοτε βιβλία και στοιχεία Β' κατηγορίας του ΚΒΣ, επειδή το αντικείμενο της δραστηριότητας τους συνίσταται αποκλειστικά στην παροχή υπηρεσιών. Δηλαδή τηρούν βιβλίο εσόδων – εξόδων και για τις αμοιβές που εισπράττουν εκδίδουν αποδείξεις παροχής υπηρεσιών.

Ως ακαθάριστο εισόδημα από υπηρεσίες ελευθέρων επαγγελματιών (άρθρο 49 ΚΦΕ), λαμβάνεται το σύνολο των αμοιβών που εισπράττονται από την παροχή υπηρεσιών κατά την άσκηση του ελευθέρου επαγγέλματος, όπως αυτό προκύπτει από τα επαρκή και ακριβή βιβλία και στοιχεία που τηρεί ο φορολογούμενος .

Για να βρεθούν τα καθαρά τους έσοδα, από τα ακαθάριστα εκπίπτουν οι παραγωγικές δαπάνες, εφόσον όμως αποδुकνείται η καταβολή τους με νόμιμο φορολογικό στοιχείο, όπως π.χ. τιμολόγιο, απόδειξη λιανικής πώλησης κ.τ.λ. και έχουν καταχωρηθεί στο βιβλίο εσόδων – εξόδων του υπόχρεου.

Ως παραγωγικές δαπάνες του ελεύθερου επαγγελματία θεωρούνται οι δαπάνες που προβλέπονται από την διάταξη του άρθρου 31 παρ.1 ΚΦΕ για τις εμπορικές επιχειρήσεις. Δηλαδή τα γενικά έξοδα διαχείρισης, η μισθοδοσία των υπαλλήλων, η αγορά επίπλων, εργαλείων και μηχανημάτων που χρησιμοποιούνται για την άσκηση του επαγγέλματος τους κ.τ.λ.

Ειδικά για τις δαπάνες συντήρησης, λειτουργίας, επισκευής, κυκλοφορίας, αποσβέσεων και μισθωμάτων που καταβάλλονται στις εταιρίες χρηματοδοτικής μίσθωσης για επιβατικά αυτοκίνητα ιδιωτικής χρήσης, που χρησιμοποιούνται για τις ανάγκες του ελευθέριου επαγγέλματος, εφόσον αυτές αποδεικνύονται με τα νόμιμα φορολογικά στοιχεία και έχουν αναγραφεί στο βιβλίο του ελεύθερου επαγγελματία, εκπίπτουν σε ποσοστό 25% του συνολικού ύψους αυτών, χωρίς να είναι δυνατό να υπερβούν το 3% του ακαθάριστου δηλωμένου εισοδήματος από ελευθέρια επαγγέλματα.

Το ποσό που απομένει μετά την έκπτωση των παραπάνω δαπανών από τα ακαθάριστα έσοδα, αποτελεί το καθαρό κέρδος ή ενδεχομένως την ζημία του ελεύθερου επαγγελματία. Σε περίπτωση ζημιάς από ελευθέρια επαγγέλματα, αυτή είναι δυνατό να συμψηφιστεί με τα θετικά κέρδη των άλλων πηγών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΙΚΟΥ ΚΑΘΑΡΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

Για τον υπολογισμό του συνολικού καθαρού εισοδήματος, βρίσκουμε αρχικά το καθαρό εισόδημα κάθε κατηγορίας χωριστά και στην συνέχεια υπολογίζουμε το αλγεβρικό άθροισμα του καθαρού κέρδους ή ζημιάς των επιμέρους κατηγοριών. Στην συνέχεια για να υπολογιστεί ο φόρος στο αλγεβρικό άθροισμα των επιμέρους κατηγοριών εισοδήματος των φυσικών προσώπων, εφαρμόζεται μια προοδευτική κλίμακα φόρου εισοδήματος που διαμορφώνεται σύμφωνα με το σύστημα της κλιμακωτής προοδευτικότητας. Δηλαδή το εισόδημα χωρίζεται σε κλιμάκια και σε κάθε κλιμάκιο εφαρμόζεται ένας διαφορετικός συντελεστής φόρου, ο οποίος βαίνει αυξανόμενος από τα κατώτερα προς τα ανώτερα κλιμάκια της φορολογούμενης κλίμακας . Για το λόγο αυτό το εφαρμοζόμενο σύστημα ονομάζεται και σύστημα **της αύξουσας κλιμακωτής προοδευτικότητας**.

ΚΛΙΜΑΚΕΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΜΙΣΘΩΤΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΩΝ					
(εισόδημα που αποκτήθηκε το 2009 και δηλώνεται το 2010)					
Αριθμός παιδιών	Κλιμάκιο	Συντελεστής φόρου (%)	Φόρος Κλιμακίου	Σύνολο Εισοδήματος	Σύνολο Φόρου
ΧΩΡΙΣ ΠΑΙΔΙΑ	12.000	0	0	12.000	0
	18.000	25	4.500	30.000	4.500
	45.000	35	15.750	75.000	20.250
	Υπερβάλλον	40			
ΜΕ ΈΝΑ ΠΑΙΔΙ	13.000	0	0	13.000	0
	17.000	25	4.250	30.000	4.250
	45.000	35	15.750	75.000	20.000
	Υπερβάλλον	40			
ΜΕ ΔΥΟ ΠΑΙΔΙΑ	14.000	0	0	14.000	0
	16.000	25	4.000	30.000	4.000
	45.000	35	15.750	75.000	19.750
	Υπερβάλλον	40			
ΜΕ ΤΡΙΑ ΠΑΙΔΙΑ	22.000	0	0	22.000	0
	8.000	25	2.000	30.000	2.000
	45.000	35	15.750	75.000	17.750
	Υπερβάλλον	40			
ΜΕ ΤΕΣΣΕΡΑ ΠΑΙΔΙΑ	23.000	0	0	23.000	0
	7.000	25	1.750	30.000	1.750
	45.000	35	15.750	75.000	17.500
	Υπερβάλλον	40			

Για κάθε παραπάνω παιδί προστατευμένο μέλος το αφορολόγητο ποσό του πρώτου κλιμακίου αυξάνεται 1000 ευρώ . Το ποσό με το οποίο αυξάνεται το αφορολόγητο ποσό του πρώτου κλιμακίου, μειώνει το ποσό του επόμενου κλιμακίου.

ΚΛΙΜΑΚΕΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ Κ.Λ.Π. ΕΚΤΟΣ ΜΙΣΘΩΤΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΩΝ					
(εισόδημα που αποκτήθηκε το 2009 και δηλώνεται το 2010)					
Αριθμός παιδιών	Κλιμάκιο	Συντελεστής φόρου (%)	Φόρος Κλιμακίου	Σύνολο Εισοδήματος	Σύνολο Φόρου
ΧΩΡΙΣ ΠΑΙΔΙΑ	10.500	0	0	10.500	0
	1.500	15	225	12.000	225
	18.000	25	4.500	30.000	4.725
	45000	35	15.750	75000	20475
	Υπερβάλλον	40			
ΜΕ ΈΝΑ ΠΑΙΔΙ	11.500	0	0	11.500	0
	500	15	75	12.000	75
	18.000	25	4.500	30.000	4.575
	45.000	35	15.750	75.000	20.325
	Υπερβάλλον	40			
ΜΕ ΔΥΟ ΠΑΙΔΙΑ	12.500	0	0	12.500	0
	17.500	25	4.375	30.000	4.375
	45.000	35	15.750	75.000	20.125
	Υπερβάλλον	40			
ΜΕ ΤΡΙΑ ΠΑΙΔΙΑ	20.500	0	0	20.500	0
	9.500	25	2.375	30.000	2.375
	45.000	35	15.750	75.000	18.125
	Υπερβάλλον	40			
ΜΕ ΤΕΣΣΕΡΑ ΠΑΙΔΙΑ	21.500	0	0	21.500	0
	8.500	25	2.125	30.000	2.125
	45.000	35	15.750	75.000	17.875
	Υπερβάλλον	40			

Για κάθε παραπάνω παιδί προστατευμένο μέλος το αφορολόγητο ποσό του πρώτου κλιμακίου αυξάνεται 1000 ευρώ . Το ποσό με το οποίο αυξάνεται το αφορολόγητο ποσό του πρώτου κλιμακίου, μειώνει το ποσό του επόμενου κλιμακίου.

ΚΛΙΜΑΚΕΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΜΙΚΡΩΝ ΝΗΣΙΩΝ (έως 3.100 κατοίκους)					
(εισόδημα που αποκτήθηκε το 2009 και δηλώνεται το 2010)					
Αριθμός παιδιών	Κλιμάκιο	Συντελεστής φόρου (%)	Φόρος Κλιμακίου	Σύνολο Εισοδήματος	Σύνολο Φόρου
ΧΩΡΙΣ ΠΑΙΔΙΑ	18.000	0	0	18.000	0
	18.000	25	4.500	36.000	4.500
	45.000	35	15.750	81.000	20.250
	Υπερβάλλον	40			

Η προηγούμενη διάκριση του εισοδήματος στις επιμέρους κατηγορίες, δικαιολογείται από το γεγονός ότι η φορολογική νομοθεσία δεν προβλέπει τον ίδιο τρόπο προσδιορισμού του καθαρού εισοδήματος και για τις επτά κατηγορίες. Ειδικότερα, η φορολογική νομοθεσία προκειμένου να διευκολυνθεί ο προσδιορισμός του φορολογητέου εισοδήματος των επιτηδευματιών, εμπόρων, εταιρικών γεωργικών επιχειρήσεων και ελευθέρων επαγγελματιών, επιβάλλει σε αυτούς την υποχρέωση να τηρούν βιβλία και να εκδίδουν στοιχεία με κριτήρια το αντικείμενο δραστηριότητας τους και το ύψος των ακαθάριστων εσόδων τους.

Αντίθετα, οι μισθωτοί αλλά και οι επιτηδευματίες άλλων κατηγοριών, όπως π.χ. οι ιδιώτες που αποκτούν εισοδήματα από την εκμίσθωση γαιών καθώς και οι εκμεταλλευτές μικρών γεωργικών επιχειρήσεων, δεν έχουν υποχρέωση να τηρούν βιβλία και στοιχεία προκειμένου να προσδιορισθεί το καθαρό φορολογητέο εισόδημα τους, δεδομένου ότι ο οφειλόμενος από αυτούς φόρος είτε παρακρατείτε στην πηγή είτε υπολογίζεται με βάση το τεκμαρτό εισόδημα.

Επίσης, ορισμένες από τις κατηγορίες εισοδημάτων, όπως π.χ. τα εισοδήματα από κινητές αξίες (από μετοχές Α.Ε., από τίτλους δημοσίων δανείων κ.τ.λ.) φορολογούνται αυτοτελώς στην πηγή τους και με εξάντληση της φορολογικής υποχρέωσης του φορολογούμενου, δηλαδή φορολογούνται όχι με βάση την γενική προοδευτική κλίμακα που ισχύει για τις υπόλοιπες κατηγορίες εισοδημάτων αλλά με έναν αναλογικό φορολογικό συντελεστή.

ΜΕΡΟΣ 2^ο

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

ΤΕΚΜΑΡΤΟΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ – ΤΕΚΜΗΡΙΑ

8.1. Έννοια του τεκμαρτού προσδιορισμού του εισοδήματος

Ως τεκμαρτός προσδιορισμός του εισοδήματος θεωρείται εκείνος σύμφωνα με τον οποίο το φορολογητέο εισόδημα των φυσικών προσώπων δεν προκύπτει άμεσα από τα στοιχεία εκείνα που εκδηλώνουν το πραγματικό ύψος αυτού, όπως είναι τα ακαθάριστα έσοδα και οι παραγωγικές δαπάνες, αλλά προκύπτει με βάση τα στοιχεία που εκδηλώνουν κατά τρόπο **έμμεσο**, δηλαδή **τεκμαρτό**, το ύψος του εισοδήματος. Τέτοια στοιχεία είναι π.χ. πολυτελής κατοικία, ιδιωτικής χρήσης αυτοκίνητα, σκάφος αναψυχής κ.τ.λ.

Η ισχύουσα φορολογική νομοθεσία της χώρας μας, όπως ισχύει από την 1/1/2003 (άρθρα 15 – 19 ΚΦΕ), παράλληλα με τον πραγματικό προσδιορισμό του εισοδήματος, προβλέπει και τον τεκμαρτό προσδιορισμό ενός ελάχιστου ποσού εισοδήματος .

Πρόκειται για τα **τεκμήρια**, τα οποία είναι δυνατόν να ταξινομηθούν σε δύο κατηγορίες :

Για τον τεκμαρτό προσδιορισμό του εισοδήματος γίνεται χρήση των τεκμηρίων τα οποία είναι δυνατόν να ταξινομηθούν σε δύο κατηγορίες :

- **Το Τεκμήριο Δαπανών Διαβίωσης (του τρόπου ζωής)**

- **Το Τεκμήριο Δαπανών για την Απόκτηση Νέων Περιουσιακών Στοιχείων (Πόθεν Έσχες)**

Με τα τεκμήρια προσδιορίζεται η δαπάνη διαβίωσης και απόκτησης περιουσιακών στοιχείων του φορολογούμενου, της συζύγου και των προσώπων που (κατά την φορολογία εισοδήματος) συνοικούν μαζί τους και τους βαρύνουν, και ως ποσοτικό

μέγεθος συγκρίνεται με τα δηλωθέντα εισοδήματα για τον προσδιορισμό της φορολογητέας βάσης και την επιβολή του φόρου.

Τα στοιχεία που συνθέτουν το **τεκμήριο δαπανών διαβίωσης** αποτελούν η κυριότητα ή κατοχή από το φορολογούμενο ορισμένων αναφερομένων από τον νόμο στοιχείων του ιδιωτικού πλούτου, που λαμβάνονται υπόψη από την φορολογούσα αρχή για τον προσδιορισμό της ετήσιας συνολικής δαπάνης διαβίωσης του φορολογούμενου, της συζύγου του και των προσώπων που συγκατοικούν με αυτούς και τους βαρύνουν.

Με βάση τα στοιχεία αυτά γίνεται ο προσδιορισμός του ελάχιστου ετήσιου εισοδήματος του φορολογουμένου και της συζύγου του.

Το τεκμήριο δαπανών διαβίωσης προβλέπεται από τις διατάξεις του άρθρου 16 του ΚΦΕ, όπως έχουν τροποποιηθεί πρόσφατα με τις διατάξεις του άρθρου 4 Ν. 3091/2002 και ισχύουν από την 1.1.2003 .

Για τον προσδιορισμό του συνολικού ετήσιου τεκμαρτού εισοδήματος του φορολογούμενου, η ισχύουσα φορολογική νομοθεσία της χώρας μας (άρθρο 17 ΚΦΕ), εκτός από το τεκμήριο δαπανών διαβίωσης, προβλέπει και το τεκμήριο δαπάνης για την απόκτηση ορισμένων νέων περιουσιακών στοιχείων .

Πρόκειται για το τεκμήριο που είναι γνωστό με την κοινή ονομασία <<πόθεν έσχες>> .

8.2. Ποιους αφορούν τα τεκμήρια

Τα τεκμήρια αφορούν **μόνο τα φυσικά πρόσωπα** και όχι τις εταιρείες και τα λοιπά νομικά πρόσωπα. Τα φυσικά πρόσωπα εμπίπτουν στις διατάξεις της φορολογικής νομοθεσίας περί τεκμηρίου ακόμη και αν δεν έχουν τυπικά φορολογητέο εισόδημα, ενώ συγχρόνως διατηρούν συγκεκριμένα περιουσιακά στοιχεία ή αγοράζουν τέτοια και γενικά εμφανίζουν έκδηλο πλούτο.

Από την άλλη, δεν εξετάζεται αν τα φυσικά πρόσωπα είναι ενήλικα ή ανήλικα, αλλοδαπά ή ημεδαπά, αρκεί όταν πρόκειται για αλλοδαπά φυσικά πρόσωπα, αυτά να έχουν την διαμονή ή την κατοικία τους στην Ελλάδα.

8.3. Νομοθετικό πλαίσιο

Οι διατάξεις που διέπουν τον προσδιορισμό της φορολογητέας ύλης με βάση τις δαπάνες περιέχονται στο βασικό νόμο 2238/1994 Φορολογίας Εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων, στο κεφάλαιο Γ' και ειδικότερα στα άρθρα 16 έως 19 .

8.4. Προσδιορισμός Εισοδήματος με βάση την Τεκμαρτή δαπάνη

Το συνολικό εισόδημα του φορολογούμενου κατ' εξαίρεση προσδιορίζεται με βάση ορισμένες δαπάνες (πραγματικές ή τεκμαρτές) του ίδιου, της συζύγου του και των προσώπων που συννοικούν μαζί του και τον βαρύνουν .

Ο προσδιορισμός του εισοδήματος και κατ' επέκταση ο υπολογισμός του φόρου γίνεται με βάση τα τεκμήρια δαπανών διαβίωσης και απόκτησης περιουσιακών στοιχείων (πόθεν έσχες) όταν το καθαρό εισόδημα που δηλώνεται συνολικά από τον φορολογούμενο και τα μέλη της οικογένειας που τον βαρύνουν **είναι μικρότερο** από αυτό που προκύπτει με βάση τα τεκμήρια .

**ΕΚΤΕΝΗ ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΑ ΑΡΘΡΑ 16 – 19 ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
2238/94 ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΕΚΜΗΡΙΑ ΔΑΠΑΝΩΝ
ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΤΗΣΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ
ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9

ΤΕΚΜΗΡΙΟ ΔΑΠΑΝΩΝ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ (ΑΡΘΡΟ 16)

9.1. Προσδιορισμός Συνολικής Ετήσιας Δαπάνης Διαβίωσης

Σύμφωνα με το άρθρο 16 του Κ.Φ.Ε. (Τεκμήριο Δαπανών Διαβίωσης), για τον προσδιορισμό της συνολικής ετήσιας δαπάνης διαβίωσης του φορολογούμενου, της συζύγου του και των προσώπων που συνοικούν και τους βαρύνουν λαμβάνονται υπόψη τα ακόλουθα στοιχεία :

9.1.1. Τεκμαρτή Δαπάνη με βάση την Κύρια και Δευτερεύουσα Κατοικία

Το ετήσιο τεκμαρτό μίσθωμα για ιδιοκατοικούμενη ή μισθωμένη κύρια κατοικία υπολογίζεται σε άνω των διακοσίων (200) τ.μ. και για δευτερεύουσα κατοικία γενικώς σε άνω των εκατόν πενήντα (150) τ.μ.

Το ετήσιο τεκμαρτό μίσθωμα (ενοικίου) της ιδιοκατοίκησης, προσδιορίζεται ως το γινόμενο των εξής παραγόντων : (άρθρο 22 Παρ. 2)

- 1) **Της κυρίας επιφάνειας της κατοικίας** στην οποία θα προστεθεί για τον υπολογισμό της αξίας το 20% της επιφάνειας των βοηθητικών χώρων που είναι η αποθήκη και οι χώροι στάθμευσης των αυτοκινήτων (πάρκινγκ) εκτός της πυλωτής.
- 2) **Της τιμής ζώνης** για τις περιοχές που ισχύει το αντικειμενικό σύστημα προσδιορισμού της αξίας των ακινήτων ή της τιμής εκκίνησης για τις λοιπές περιοχές που ισχύουν κατά την 1^η Ιανουαρίου κάθε έτους.

- 3) **Του διορθωτικού συντελεστή**, ο οποίος ανάλογα με την τιμή ζώνης ή εκκίνησης του ακινήτου ορίζεται όπως τον παρακάτω πίνακα :

Τιμή Ζώνης ή Εκκίνησης ανά τ.μ.	Διορθωτικός Συντελεστής
Μέχρι 440,00 €	1,10
Πάνω από 440,00 έως 734,00€	1,20
Πάνω από 734,00 έως 1.174,00€	1,30
Πάνω από 1.174,00€	1,40

- 4) **Του Συντελεστή Παλαιότητας**, ο οποίος λαμβάνεται αυτός που ισχύει κάθε φορά στην φορολογία κεφαλαίου για τον προσδιορισμό της αξίας των κτιρίων με βάση την τιμή ζώνης και που στην προκειμένη φάση ορίζεται ως εξής :

Συντελεστής Παλαιότητας	
1 – 5 Χρόνια	0,90
6 – 10 Χρόνια	0,80
11 – 15 Χρόνια	0,75
16 – 20 Χρόνια	0,70
21 – 25 Χρόνια	0,65
26 Χρόνια και πάνω	0,60

Αν πολλαπλασιαστούν οι τέσσερις αυτοί παράγοντες προκύπτει η αξία της κατοικίας. Για να προσδιοριστεί το ετήσιο τεκμαρτό ενοίκιο η αξία της κατοικίας θα πολλαπλασιαστεί με τον συντελεστή 3,5% .

Επιφάνεια Κατοικίας X Τιμή Ζώνης X Διορθωτικός Συντελεστής X Συντελεστής Παλαιότητας = Αξία Κατοικίας X 3,5% = Ετήσιο Τεκμαρτό Ενοίκιο

Το ετήσιο τεκμαρτό ενοίκιο τόσο για την κύρια όσο και για την δευτερεύουσα κατοικία πολλαπλασιάζετε με τον συντελεστή **δύο (2)** δηλαδή διπλασιάζεται.

Παράδειγμα

Έστω διαμέρισμα **160 τ.μ.** με αποθήκη **15 τ.μ.** και πάρκινγκ **10 τ.μ.** κατοικείται από τον φορολογούμενο ως δευτερεύουσα κατοικία μη εξοχική. Το διαμέρισμα βρίσκεται σε περιοχή που ισχύουν οι αντικειμενικές αξίες και η τιμή ζώνης την 1-1-2009 ήταν **650,00€** και η άδεια έχει εκδοθεί το **2000**.

Η αξία της κατοικίας για τον υπολογισμό του τεκμαρτού ενοικίου θα είναι :

Επιφάνεια κατοικίας : 160 τ.μ.

Πλέον αποθήκη και πάρκινγκ $(15+10)*20\% = \underline{5 \text{ τ.μ.}}$

Σύνολο επιφάνειας σε τετραγωνικά μέτρα : $(160+5) = 165 \text{ τ.μ.}$

**Θα έχουμε : Επιφάνεια * Τιμή Ζώνης * Συντελεστή παλαιότητας * Διορθωτικό
Συντελεστή = Αξία κατοικίας**

Δηλαδή : $165 * 650 * 0,80 * 1,20 = 102.960,00\text{€}$

Το ετήσιο τεκμαρτό ενοίκιο θα είναι : $102.960,00 * 3,5\% = \underline{3.603,60\text{€}}$

Οπότε το ετήσιο τεκμήριο θα είναι : $3.603,60 * 2 = \underline{7.207,20\text{€}}$.

Το τεκμαρτό μίσθωμα μιας ή περισσότερων εξοχικών κατοικιών υπολογίζεται σε κάθε μια από αυτές για τρεις μήνες το έτος.

Οπότε αν στο προηγούμενο παράδειγμα η κατοικία ήταν εξοχική τότε για τον υπολογισμό του ετήσιου τεκμαρτού ενοικίου θα είχαμε :

$3.603,60 \times 3/12 = 900,90$ ευρώ (τεκμαρτό μίσθωμα)

$900,90 \times 2 = 1.801,80$ ευρώ (ετήσιο τεκμήριο)

Σε περίπτωση που ο φορολογούμενος, η σύζυγος του και τα πρόσωπα που συνοικούν με αυτόν και τον βαρύνουν έχουν στην κατοχή ή στην κυριότητα τους ή έχουν μισθώσει περισσότερα ακίνητα με συνολική επιφάνεια **άνω των εκατόν πενήντα (150) τ.μ.** τα οποία χρησιμοποιούνται απ' αυτούς ως δευτερεύουσα κατοικία, τότε για τον υπολογισμό του τεκμαρτού μισθώματος τους λαμβάνονται υπόψη όλες οι μισθούμενες ή ιδιοκατοικούμενες δευτερεύουσες κατοικίες.

Για να θεωρηθεί ότι οι φορολογούμενοι έχουν περισσότερα από ένα ακίνητα (κατοικίες), θα πρέπει να τα έχουν **ταυτόχρονα** στην κατοχή ή στην κυριότητα τους και τα ακίνητα αυτά να έχουν συνολικά επιφάνεια μεγαλύτερη από 150 τ.μ. .

Εξαιρείται η τεκμαρτή δαπάνη για δευτερεύουσα κατοικία με επιφάνεια μέχρι εκατόν πενήντα (150) τετραγωνικά μέτρα που βρίσκεται σε χωριό ή πόλη με πληθυσμό **κάτω από πέντε χιλιάδες (5000) κατοίκους** και η οποία περιήλθε στον φορολογούμενο ή

την σύζυγό του από κληρονομιά, προίκα ή γονική παροχή εκτός από τις κατοικίες που βρίσκονται σε περιοχές οι οποίες χαρακτηρίζονται κατά την νομοθεσία ως τουριστικοί τόποι.

Τα ποσά της ετήσιας τεκμαρτής δαπάνης που προκύπτουν από την εφαρμογή των διατάξεων της περίπτωσης αυτής, **περιορίζονται κατά ποσοστό 50%** στις περιπτώσεις όπου οι κατοικίες (κύριες και δευτερεύουσες) που προσδιορίζουν την τεκμαρτή δαπάνη :

- α1) Αποκτήθηκαν από κληρονομιά ή δωρεά ή γονική παροχή**
- ή**
- α2) αποκτήθηκαν από επαχθή αίτια από συνταξιούχο πριν από την συνταξιοδότηση του .**

Τεκμήριο κατοικίας σε περίπτωση συνιδιοκτησίας

Εάν ο φορολογούμενος, η σύζυγος του και τα πρόσωπα που τους βαρύνουν έχουν ποσοστό συνιδιοκτησίας σε μία (μοναδική και για τους δύο συζύγους και τα πρόσωπα που τους βαρύνουν) δευτερεύουσα κατοικία με πρόσωπα που δεν βαρύνουν τον φορολογούμενο ή την σύζυγο του, τότε για να κριθεί εάν η κατοικία αυτή αποτελεί τεκμήριο, πολλαπλασιάζεται το άθροισμα των ποσοστών του συζύγου, της συζύγου και των προσώπων που τους βαρύνουν με το εμβαδόν της κατοικίας αυτής .

Εάν το γινόμενο **υπολείπεται των 150 τ.μ.**, το τεκμαρτό μίσθωμα της δεν αποτελεί τεκμήριο για τον φορολογούμενο ή την σύζυγό του.

Αντίθετα εάν το γινόμενο αυτό **υπερβαίνει τα 150 τ.μ.** τότε το τεκμαρτό μίσθωμα της αποτελεί τεκμήριο .

Για να βρεθεί το μέρος της τεκμαρτής δαπάνης που βαρύνει τον κάθε σύζυγο, η δαπάνη αυτή για κάθε δευτερεύουσα κατοικία επιμερίζεται μεταξύ των συζύγων, ανάλογα με το άθροισμα των ποσοστών συνιδιοκτησίας του καθενός συζύγου και των προσώπων που βαρύνουν αυτόν, σε αυτή την κατοικία.

Παράδειγμα

Α' περίπτωση

Δύο αδέρφια έχουν ποσοστό 50% ο καθένας σε μία και μοναδική δευτερεύουσα κατοικία επιφάνειας 260 τ.μ. .

Για τον υπολογισμό της τεκμαρτής δαπάνης θα έχουμε :

50% X 260 = 130 τ.μ. που είναι κάτω από το όριο των 150 τ.μ.

Οπότε σε κανέναν από τους δύο αδερφούς υπολογίζεται τεκμαρτή δαπάνη με βάση το τεκμαρτό μίσθωμα αυτής της κατοικίας.

Β' περίπτωση

Εάν στην παραπάνω περίπτωση τα ποσοστά συνιδιοκτησίας ήταν 75% για τον έναν αδελφό και 25% για τον άλλο τότε θα έχουμε :

75% X 260 = 195 τ.μ. που είναι πάνω από το όριο των 150 τ.μ.

Και

25% X 260 = 65 τ.μ. που είναι κάτω από το όριο των 150 τ.μ.

Οπότε μόνο για τον αδελφό με ποσοστό 75% θα υπολογιστεί τεκμαρτή δαπάνη .

9.1.2. Τεκμαρτή Δαπάνη με βάση το Ε.Ι.Χ. Αυτοκίνητο

Η ετήσια τεκμαρτή δαπάνη υπολογίζεται με βάση το ύψος των ετήσιων εξόδων συντήρησης και κυκλοφορίας επιβατικού αυτοκινήτου ιδιωτικής χρήσης και προσδιορίζεται ανάλογα με τους φορολογήσιμους ίππους του αυτοκινήτου ως ακολούθως,

ΤΕΚΜΗΡΙΑ ΔΑΠΑΝΩΝ ΕΠΙΒΑΤΙΚΩΝ Ι.Χ. ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ					
(Τεκμαρτή δαπάνη για συντήρηση και κυκλοφορία από 1-1-2009 έως 31-12-2009					
Φορολ/μοι ίπποι αυτ/του	Αυτ/τα που κυκλοφ/σαν από 2005 έως και 2009	Αυτ/τα που κυκλοφ/σαν από 2000 έως και 2004 (μείωση 15%)	Αυτ/τα που κυκλοφ/σαν από 1995 έως και 1999 (μείωση 25%)	Αυτ/τα που κυκλοφ/σαν πριν από το 1995 (μείωση 40%)	α)Συνταξιούχος άνω των 60 ετών με κυριότητα πάνω από 10 χρόνια,β)μετοικε σία ιδιοκτήτη και εκτελωνισμός με μειωμένους δασμούς τα έτη 2005-2006
Μέχρι 7	4800	4080	3600	2880	2400
8	6100	5185	4575	3660	3050
9	8000	6800	6000	4800	4000
10	9900	8415	7425	5940	4950
11	11800	10030	8850	7080	5900
12	14200	12070	10650	8520	7100
13	16700	14195	12525	10020	8350
14	20500	17425	15375	12300	10250
15	26500	22525	19875	15900	13250
16	33600	28560	25200	20160	16800
17	41300	35105	30975	24780	20650
18	49500	42075	37125	29700	24750
19	57800	49130	43350	34680	28900
20	66600	56610	49950	39960	33300
21	75700	64345	56775	45420	37850
22-23	85300	72505	63975	51180	42650
24-25	95900	81515	71925	57540	47950
26-27	107900	91715	80925	64740	53950
28 και πάνω	112900	95965	84675	67740	56450

Η τεκμαρτή αυτή δαπάνη από κάθε επιβατικό αυτοκίνητο ιδιωτικής χρήσης μειώνεται ανάλογα με την παλαιότητα του, η οποία υπολογίζεται από το έτος της πρώτης κυκλοφορίας του στην Ελλάδα σύμφωνα με τον κάτωθι πίνακα :

ΠΟΣΟΣΤΟ ΜΕΙΩΣΗΣ	ΠΑΛΑΙΟΤΗΤΑ
15%	Πάνω από 5 και μέχρι 10 έτη
25%	Πάνω από 10 και μέχρι 15 έτη
40%	Πάνω από 15 έτη

Ποσοστό μείωσης 40% υπολογίζεται επίσης για την δαπάνη που προκύπτει με βάση το αυτοκίνητο που έχει αγοραστεί από τον Οργανισμό Διαχείρισης Δημόσιου Υλικού (Ο.Δ.Δ.Υ.) καθώς και όταν πρόκειται για επιβατικά αυτοκίνητα ιδιωτικής χρήσης τα οποία είναι ειδικά διασκευασμένα για αναπήρους.

Αναπηρικά Αυτοκίνητα

Ως επιβατικά αυτοκίνητα ιδιωτικής χρήσης ειδικά διασκευασμένα για αναπήρους θεωρούνται εκείνα που διασκευάστηκαν ύστερα από άδεια της αρμόδιας αρχής για να οδηγούνται από πρόσωπα που παρουσιάζουν αναπηρία με ποσοστό τουλάχιστον εξήντα επτά τοις εκατό (67%) από φυσική αναπηρία, νοητική καθυστέρηση ή ψυχική πάθηση ή για να μεταφέρουν αυτά τα πρόσωπα μαζί με τα αντικείμενα που είναι απαραίτητα για την μετακίνησή τους .

Επίσης, ποσοστό μείωσης 50% σε φορολογούμενο που ανήκει στην κυριότητα του αυτοκίνητου πάνω από 10 έτη εφόσον αυτός έχει ηλικία πάνω από 60 ετών και αποκτά αποκλειστικά εισοδήματα από συντάξεις ή **και ιδιοκατοίκηση κύριας και δευτερεύουσας** κατοικίας καθώς και για την δαπάνη που προκύπτει με βάση το επιβατικό αυτοκίνητο ιδιωτικής χρήσης ιδιοκτησίας προσώπου που το εισήγαγε με μειωμένους δασμούς, φόρους ή τέλη λόγω μετοικεσίας του από την αλλοδαπή για τα δύο αμέσως επόμενα έτη εφόσον ο δικαιούχος της μείωσης εξακολουθεί κατά τα έτη αυτά να κατοικεί στην Ελλάδα.

Επιπλέον ποσοστό μείωσης 60% για χρονικό διάστημα πάνω από 30 έτη από το έτος κατασκευής, εφόσον διαθέτουν πιστοποιητικό αυθεντικότητας, το οποίο εκδίδεται από διεθνή ή ημεδαπό φορέα που έχει αρμοδιότητα να εκδίδει αυτό το πιστοποιητικό.

Φυσικά Πρόσωπα στα οποία καταλογίζονται η Τεκμαρτή Δαπάνη για τα Ε.Ι.Χ. Αυτοκίνητα Εταιριών, Κοινωνιών, Κοινοπραξιών

Στις περιπτώσεις εταιριών ομόρρυθμων ή ετερόρρυθμων ή περιορισμένης ευθύνης ή ανωνύμων ή αστικών καθώς και των κοινωνιών και κοινοπραξιών που ασκούν επιχείρηση ή επάγγελμα, οι οποίες έχουν στην κυριότητα ή στην κατοχή τους επιβατικά αυτοκίνητα ιδιωτικής χρήσης, η τεκμαρτή δαπάνη που αναλογεί σε αυτά λογίζεται ως τεκμαρτή δαπάνη των κάτωθι προσώπων :

➤ Ομόρρυθμοι Εταίροι

Ομόρρυθμων ή απλών (εκτός των ετερόρρυθμων) εταίρων ή κοινωνών ή μελών της κοινοπραξίας , φυσικών προσώπων, μεριζόμενη μεταξύ αυτών κατά το ποσοστό

συμμετοχής τους στην εταιρία, προκειμένου περί ομόρρυθμων ή ετερόρρυθμων ή αστικών εταιριών ή στην κοινοπραξία ή στην κοινωνία.

➤ **Μέλη ΕΠΕ**

Των φυσικών προσώπων, μελών της εταιρίας περιορισμένης ευθύνης, μεριζόμενη μεταξύ αυτών κατά το ποσοστό συμμετοχής του καθενός στην Ε.Π.Ε. (όταν οι διαχειριστές αυτής δεν είναι εταίροι της).

➤ **Διαχειριστές ΕΠΕ**

Των διαχειριστών της Ε.Π.Ε. που είναι και εταίροι της, μεριζόμενη μεταξύ αυτών κατά το ποσοστό συμμετοχής τους στην Ε.Π.Ε.

➤ **Διευθυντές και Εντεταλμένοι Σύμβουλοι, Διοικητές, Πρόεδροι Δ.Σ. Α.Ε.**

Των διευθυνόντων και εντεταλμένων συμβούλων, διοικητών Α.Ε. και προέδρων των Διοικητικών Συμβουλίων τους, μεριζόμενη ισομερώς μεταξύ τους.

➤ **Εταίροι Νομικά Πρόσωπα**

Εάν στις παραπάνω περιπτώσεις οι εταίροι των ομόρρυθμων ή ετερόρρυθμων ή περιορισμένης ευθύνης ή αστικών εταιριών, καθώς και των κοινωνιών ή κοινοπραξιών είναι Νομικά Πρόσωπα, η τεκμαρτή δαπάνη που προκύπτει με βάση τα επιβατικά αυτοκίνητα ιδιωτικής χρήσης που έχουν στην κυριότητα ή την κατοχή τους λογίζεται ως τεκμαρτή δαπάνη των φυσικών προσώπων που μετέχουν σε αυτά τα Νομικά Πρόσωπα.

➤ **Εκπρόσωπος Αλλοδαπών Επιχειρήσεων**

Όσον αφορά τα αλλοδαπά νομικά πρόσωπα και τις αλλοδαπές επιχειρήσεις , που δεν έχουν εγκατάσταση στην Ελλάδα αλλά υποχρεούνται να υποβάλουν δήλωση φορολογίας εισοδήματος , το ποσό της ετήσιας τεκμαρτής δαπάνης που προκύπτει με βάση αυτοκίνητα ιδιοκτησίας τους, βαρύνει το πρόσωπο που εκπροσωπεί στην Ελλάδα το αλλοδαπό νομικό πρόσωπο ή την αλλοδαπή επιχείρηση ή εκείνο που προΐσταται γραφείου ή πρακτορείου.

Ε.Ι.Χ. Αυτοκίνητα του Φορολογούμενου και των Μελών της Οικογένειας του

Στην περίπτωση που ο φορολογούμενος, η σύζυγός του και τα προστατευμένα μέλη είναι κύριοι ή κάτοχοι και άλλων επιβατικών αυτοκινήτων ιδιωτικής χρήσης, η τεκμαρτή δαπάνη που προκύπτει για τα αυτοκίνητα αυτά λαμβάνεται υπόψη για τον υπολογισμό της συνολικής τεκμαρτής δαπάνης.

Τεκμαρτή Δαπάνη Ε.Ι.Χ. Αυτοκινήτου που ανήκει σε Ανήλικο

Η τεκμαρτή δαπάνη Ε.Ι.Χ. αυτοκινήτου που ανήκει σε ανήλικο επιβαρύνει τον γονέα με το μεγαλύτερο εισόδημα και σε περίπτωση που έχει χάσει την γονική μέριμνα τότε επιβαρύνει τον άλλο γονέα.

Κατοχή Ε.Ι.Χ. Αυτοκινήτου για Διάστημα Μικρότερο του Έτους

Η τεκμαρτή δαπάνη σε αυτήν την περίπτωση περιορίζεται σε τόσα δωδέκατα όσοι και οι μήνες κυριότητας ή κατοχής του αυτοκινήτου.

Αυτοκίνητα Επιχειρήσεων Σχολών Οδηγών και Ενοικίασης Επιβατικών Αυτοκινήτων

Για τον υπολογισμό της ετήσιας τεκμαρτής δαπάνης λαμβάνεται υπόψη το αυτοκίνητο που δίνει την μεγαλύτερη τεκμαρτή δαπάνη.

Τεκμαρτή Δαπάνη από Ενοικίαση ή Χρηματοδοτική Μίσθωση Ε.Ι.Χ.

Η ετήσια τεκμαρτή δαπάνη που αντιστοιχεί στον χρόνο χρησιμοποίησης αυτών βαρύνει τον μισθωτή τους.

Το τεκμήριο διαβίωσης δεν εφαρμόζεται :

- ✓ Για όλα τα επιβατικά αυτοκίνητα (Ι.Χ., Μ.Χ., JEEP) που έχουν αποκτηθεί μέχρι 31.12.1992 .
- ✓ Για όλα τα αυτοκίνητα μέχρι 14 φορολογήσιμους ίππους που έχουν αποκτηθεί από 1.1.1993 έως 31.12.2003 .
- ✓ Για όλα τα αυτοκίνητα άνω των 14 φορολογήσιμων ίπων αλλά με εργοστασιακή αξία του έτους πρώτης κυκλοφορίας τους μέχρι 50.000,00€

που έχουν επίσης αποκτηθεί κατά το χρονικό διάστημα 1.1.1993 έως 31.12.2003 .

- ✓ Για όλα τα αυτοκίνητα ανεξαρτήτως φορολογήσιμων ίππων αλλά με εργοστασιακή τιμολογιακή αξία του έτους πρώτης κυκλοφορίας τους μέχρι 50.000,00€ που έχουν αποκτηθεί μετά την 1.1.2004 .

Τα παραπάνω εφαρμόζονται ανάλογα και στην περίπτωση που ο υπόχρεος ή η σύζυγος βαρύνονται με τεκμαρτή δαπάνη αυτοκινήτων εταιρειών .

Κλίμακα Μείωσης Αξίας Αυτοκινήτων Λόγω Παλαιότητας

Η εργοστασιακή τιμολογιακή αξία που είναι αυτή του πρώτου έτους κυκλοφορίας του αυτοκινήτου στην Ελλάδα ή το Εξωτερικό μειώνεται λόγω παλαιότητας με βάση την πιο κάτω κλίμακα :

ΈΤΟΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΜΕΙΩΣΗΣ ΑΝΑ ΜΗΝΑ (%)
Για τον πρώτο χρόνο κυκλοφορίας	1,30
Για τον δεύτερο χρόνο κυκλοφορίας	0,70
Για τον τρίτο χρόνο κυκλοφορίας	0,50
Για τα πέντε επόμενα χρόνια (4 ^ο - 8 ^ο)	0,40
Για τα τρία επόμενα χρόνια (9 ^ο - 11 ^ο)	0,30
Για τα δύο επόμενα χρόνια (12 ^ο - 13 ^ο)	0,20
Για τα επόμενα χρόνια	0,10

Στο συντελεστή παλαιότητας που προκύπτει με βάση τα ποσοστά της κλίμακας αυτής θα προστίθεται και **ποσοστό 5% επί των διανυθέντων χιλιομέτρων δια 1500** . Ο συντελεστής απομείωσης που διαμορφώνεται τελικά δεν μπορεί να είναι πάνω από 81%.

Για τον υπολογισμό του χρόνου παλαιότητας του αυτοκινήτου λαμβάνεται ως πρώτο έτος **το έτος μέσα στο οποίο για πρώτη φορά κυκλοφόρησε το αυτοκίνητο στην Ελλάδα**, ανεξάρτητα από το εάν το αυτοκίνητο αυτό είχε κυκλοφορήσει για πρώτη φορά ως Ε.Ι.Χ. αυτοκίνητο ή ως αυτοκίνητο διαφορετικής χρήσης ή κατηγορίας (π.χ. ως Ε.Δ.Χ. αυτοκίνητο) .

Σε περίπτωση απόκτησης ή μεταβίβασης με οποιοδήποτε τρόπο Ε.Ι.Χ. αυτοκίνητο κατά την διάρκεια του έτους **η τεκμαρτή δαπάνη μερίζεται σε τόσα δωδέκατα**

όσοι και οι μήνες κυριότητας ή κατοχής του αυτοκινήτου. Το διάστημα μεγαλύτερο από 15 ημέρες λογίζεται ως ολόκληρος μήνας . Τα ίδια εφαρμόζονται και στην περίπτωση ακινησίας ή ολοκληρωτικής καταστροφής του οχήματος από οποιαδήποτε αιτία.

Το τεκμήριο που υπολογίζεται με βάση το ύψος των ετήσιων εξόδων συντήρησης και κυκλοφορίας επιβατικού αυτοκινήτου ιδιωτικής χρήσης **εφαρμόζεται και για τα πρόσωπα που έχουν στην κυριότητα ή στην κατοχή τους αυτοκίνητα με ξένους αριθμούς κυκλοφορίας**, εφόσον κυκλοφορούν στην Ελλάδα. Για τα αυτοκίνητα που κυκλοφορούν με ξένες πινακίδες στην Ελλάδα, **περιστασιακά** , όπως π.χ. λόγω τουρισμού, δεν υπολογίζεται ετήσια τεκμαρτή δαπάνη διαβίωσης . Κριτήριο για την εφαρμογή του τεκμηρίου αποτελεί το γεγονός της κυριότητας ή κατοχής του αυτοκινήτου και κυκλοφορίας του στην Ελλάδα και όχι αν κυκλοφορεί με ελληνικές ή ξένες πινακίδες .

Το τεκμήριο συντήρησης και κυκλοφορίας των επιβατικών, των μικτής χρήσης και των τύπου JEEP αυτοκινήτων όταν υπάρχει υπολογίζεται στους κυρίους ή κατόχους των αυτοκινήτων. Ειδικά για τα αυτοκίνητα μικτής χρήσης εφαρμόζονται αντίστοιχα τα τεκμήρια συντήρησης και κυκλοφορίας που ισχύουν για τα επιβατικά αυτοκίνητα.

Τεκμήριο Αγοράς Αυτοκινήτου

Εκτός από το τεκμήριο συντήρησης και κυκλοφορίας των αυτοκινήτων , υπάρχει και το τεκμήριο αγοράς . Τεκμήριο αγοράς αποτελούν τα χρήματα που πραγματικά καταβάλλονται από τον φορολογούμενο για να αποκτήσει το αυτοκίνητο. Το τεκμήριο αυτό υπολογίζεται μία μόνο φορά κατά την αγορά του αυτοκινήτου.

Σε περίπτωση που το αυτοκίνητο αγοράσθηκε με μετρητά και εξοφλήθηκε, τότε το τεκμήριο αγοράς υπολογίζεται ολόκληρο μέσα στην χρήση που αποκτήθηκε.

Εάν όμως το αυτοκίνητο δεν εξοφλήθηκε μέσα στην χρήση που αποκτήθηκε αλλά πληρώθηκε μόνο ένα μέρος της αξίας που συμφωνήθηκε και το υπόλοιπο θα πληρωθεί τα επόμενα χρόνια, τότε τεκμήριο για το έτος απόκτησης αποτελεί το μέρος του ποσού που πληρώθηκε και το υπόλοιπο ποσό θα υπολογισθεί ως τεκμήριο για τα επόμενα χρόνια όταν θα καταβληθούν τα υπόλοιπα χρήματα. Δηλαδή εάν ένα

αυτοκίνητο αγορασθεί με δόσεις , κάθε χρόνο θα υπολογίζεται τεκμήριο αγοράς το ποσό των δόσεων που έχουν καταβληθεί μέσα σε αυτό τον χρόνο.

Πίνακας ανακεφαλαιωτικός τεκμηρίων για αυτοκίνητα

ΧΡΟΝΟΣ ΑΠΟΚΤΗΣΗΣ	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ	ΜΕ Ή ΧΩΡΙΣ ΤΕΚΜΗΡΙΟ
Έως 31/12/1992	Ανεξάρτητα από αξία και κυβισμό	Χωρίς τεκμήριο
Από 1/1/1993 έως 31/12/2003	Κυβισμός κάτω από 14 φορολ/μους ίππους ανεξαρτήτως αξίας	Χωρίς τεκμήριο
Από 1/1/1993 έως 31/12/2003	Κυβισμός πάνω από 14 φορολ/μους ίππους και εργοστασιακή αξία πρώτης κυκλοφορίας μείον την παλαιότητα κάτω από 50.000 ευρώ.	Χωρίς τεκμήριο

Από 1/1/1993 έως 31/12/2003	Κυβισμός πάνω από 14 φορολ/μους ίππους και εργοστασιακή αξία πρώτης κυκλοφορίας μείον την παλαιότητα πάνω από 50.000 ευρώ.	Με τεκμήριο συντήρησης και κυκλοφορίας
Από 1/1/1993 έως 31/12/2003	Εργοστασιακή αξία πρώτης κυκλοφορίας μείον την παλαιότητα πάνω από 50.000 ευρώ και κυβισμό κάτω από 14 φορολ. Ίππους	Χωρίς τεκμήριο
Από 1/1/2004 έως 31/12/2009	Εργοστασιακή αξία πρώτης κυκλοφορίας μείον την παλαιότητα κάτω από 50.000 ευρώ ανεξαρτήτως κυβισμού	Χωρίς τεκμήριο
Από 1/1/2004 έως 31/12/2009	Εργοστασιακή αξία πρώτης κυκλοφορίας μείον την παλαιότητα πάνω από 50.000 ευρώ ανεξαρτήτως κυβισμού	Με τεκμήριο συντήρησης και κυκλοφορίας
Από 1/1/2009 έως 31/12/2009	Ποσό που πληρώθηκε για την αγορά αυτοκινήτου ανεξαρτήτως κυβισμού	Με τεκμήριο αγοράς
Από 1/1/2009 έως 31/12/2009	Δόσεις που πληρώθηκαν για την αγορά αυτοκινήτου ανεξαρτήτως κυβισμού	Με τεκμήριο αγοράς

Τεκμήριο Δίτροχων και Τρίτροχων Αυτοκινούμενων Οχημάτων

Το τεκμήριο συντήρησης και κυκλοφορίας δίτροχων και τρίτροχων αυτοκινούμενων οχημάτων ανεξάρτητα από τα κυβικά τους εκατοστά έχει καταργηθεί, ενώ αντίθετα συνεχίζει να ισχύει το τεκμήριο για την αγορά των δίτροχων ή των τρίτροχων οχημάτων.

Παράδειγμα υπολογισμού τεκμαρτής δαπάνης αυτοκινήτων που ανήκουν σε ετερόρρυθμη εταιρία με 2 ομόρρυθμους εταίρους (φυσικά πρόσωπα) και έναν ετερόρρυθμο εταίρο .

Έστω μια ετερόρρυθμη εταιρία με δύο ομόρρυθμους εταίρους (φυσικά πρόσωπα) με ποσοστό συμμετοχής 45% για τον Α ομόρρυθμο εταίρο και 35% για τον Β ομόρρυθμο εταίρο και ποσοστό 20% για τον Γ ετερόρρυθμο εταίρο .

Η εταιρία έχει στην κυριότητα της τα ακόλουθα αυτοκίνητα :

- **E.I.X. αυτοκίνητο με 18 φορολογήσιμους ίππους εργοστασιακής αξίας 40.000 ευρώ και με έτος απόκτησης την 16/9/2002 .**
- **E.I.X. αυτοκίνητο με 13 φορολογήσιμους ίππους εργοστασιακής αξίας 60.000 ευρώ και με έτος απόκτησης στις 2/2/2005 .**
- **E.I.X. αυτοκίνητο με 16 φορολογήσιμους εργοστασιακής αξίας 59.000 ευρώ με έτος απόκτησης στις 22/10/2003.**

Να υπολογιστεί η ετήσια τεκμαρτή δαπάνη για το οικονομικό έτος 2010 .

Το **1^ο αυτοκίνητο** αν και έχει φορολογήσιμους ίππους πάνω από 14, έχει τιμολογιακή αξία κάτω από 50.000 ευρώ. Άρα δεν θα εφαρμοστεί η ετήσια τεκμαρτή δαπάνη αυτό το αυτοκίνητο.

Το **2^ο αυτοκίνητο** αν και έχει 13 φορολογήσιμους έχει όμως **πάνω από 50.000 ευρώ εργοστασιακή αξία** και χρονολογία απόκτησης **2/2/2005**. Άρα σε αυτό το αυτοκίνητο θα υπολογιστεί τεκμαρτή δαπάνη η οποία θα είναι με βάση τους παραπάνω πίνακες **16.700 ευρώ** .

Το **3^ο αυτοκίνητο** έχει **πάνω από 14 φορολογήσιμους ίππους** και εργοστασιακή αξία μείον την παλαιότητα ($59.000 \times 15\% = 8.850$ δηλαδή $59.000 - 8.850 = 50.150$)

πάνω από 50.000 ευρώ. (Η παλαιότητα υπολογίζεται επειδή το αυτοκίνητο είναι πάνω από 5 χρόνια)

Άρα υπολογίζεται και σε αυτό η τεκμαρτή δαπάνη που είναι **14.195 ευρώ.**

Από την σύγκριση των δύο τεκμαρτών δαπανών επιλέγεται η μεγαλύτερη που αφορά το 2^ο αυτοκίνητο δηλαδή **16.700 ευρώ .**

Το ποσό της τεκμαρτής δαπάνης που έχει προκύψει θα μερισθεί μεταξύ των **A** και **B** εταίρων, με βάση τα ποσοστά συμμετοχής τους στην εταιρία .

Οπότε για τον **εταίρο A** θα έχουμε : **16.700 X 45% / 80% = 9.393,75 ευρώ**

Και

Για τον **εταίρο B** θα έχουμε : **16.700 X 35% / 80% = 7.306,25 ευρώ .**

9.1.3. Τεκμαρτή Δαπάνη Για Σκάφη Αναψυχής

Η ετήσια τεκμαρτή δαπάνη σκαφών αναψυχής ιδιωτικής χρήσης κυριότητας ή κατοχής του φορολογούμενου, της συζύγου του ή των προσώπων που τους βαρύνουν κατά τις διατάξεις του παρόντος νόμου, προσδιορίζεται ως εξής :

✓ Μηχανοκίνητα Σκάφη Ανοικτού Τύπου

Για μηχανοκίνητα σκάφη ανοικτού τύπου, ταχύπλοα ή όχι, που το μήκος τους είναι μέχρι τρία (3) μέτρα, η τεκμαρτή δαπάνη προσδιορίζεται στα **δύο χιλιάδες εξακόσια ευρώ (2.600,00€) ετησίως.**

Η αξία αυτή προσαυξάνεται κατά **1.300,00€ για κάθε μέτρο σκάφους πάνω από τα τρία.**

Το μήκος του σκάφους βρίσκεται αν μετρηθεί η απόσταση των δύο πλέον απομακρυσμένων σημείων της πρύμνης και της πλώρης.

Η τεκμαρτή δαπάνη από κάθε σκάφος μειώνεται ανάλογα με την παλαιότητα του κατά ποσοστό 10%, αν έχει περάσει χρονικό διάστημα πάνω από 5 έτη και μέχρι 10 έτη από το έτος που νηολογήθηκε για πρώτη φορά και 20% αν έχει περάσει χρονικό διάστημα πάνω από 10 έτη.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Έστω μηχανοκίνητο σκάφος ανοικτού τύπου που νηολογήθηκε για πρώτη φορά πριν από 7 χρόνια και έχει μήκος 10,40 μέτρα. Να υπολογιστεί η ετήσια τεκμαρτή δαπάνη του σκάφους.

Για τα τρία πρώτα μέτρα το τεκμήριο συντήρησης θα είναι : **2.600,00€**

Για τα υπόλοιπα 7,40 μέτρα θα είναι (8X1.300,00€) ** : **10.400,00€** .

ΣΥΝΟΛΟ **13.000,00€**

Μείωση Παλαιότητας (10% * 13.000) : **1.300,00€**

ΤΕΚΜΑΡΤΗ ΕΤΗΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ ΣΚΑΦΟΥΣ : **11.700,00€**

** Όταν το σκάφος δεν είναι ακέραιος αριθμός μέτρων τότε υπολογίζεται η τεκμαρτή δαπάνη με τον αμέσως επόμενο αριθμό μέτρων. (ΥΠ. ΟΙΚ. Άρθρο 9 ΠΟΛ. 1110/1997 και ΠΟΛ. 1113/1998) .

✓ **Τεκμαρτή Δαπάνη Σκαφών Αναψυχής JET SKI**

Τα JET SKI είναι μηχανοκίνητα σκάφη χωρίς χώρο ενδιαίτησης και υπάγονται στα σκάφη αναψυχής για τα οποία υπολογίζεται ετήσια τεκμαρτή δαπάνη (τεκμήριο).

Ο υπολογισμός του τεκμηρίου γίνεται ανάλογα με το μήκος που έχουν και το τεκμήριο μειώνεται ανάλογα με την παλαιότητα.

✓ **Ιστιοφόρα, Μηχανοκίνητα ή Μικτά με Χώρο Διαμονής**

Για τα ιστιοφόρα ή μηχανοκίνητα ή μικτά σκάφη με χώρο ενδιαίτησης , η τεκμαρτή δαπάνη υπολογίζεται ανάλογα με τα μέτρα του συνολικού μήκους του σκάφους σύμφωνα με τον παρακάτω πίνακα :

ΤΕΚΜΗΡΙΑ ΔΑΠΑΝΩΝ ΣΚΑΦΩΝ ΑΝΑΨΥΧΗΣ ΜΕ ΧΩΡΟΥΣ ΕΝΔΙΑΙΤΗΣΗΣ			
(τεκμαρτή δαπάνη από 1-1-2009 έως 31-12-2009)			
Μήκος σκάφους	Μέχρι και 5 έτη (2005-2009)	Πάνω από 5 έτη Μέχρι και 10 έτη Μέχρι Μείωση 10%(2000-2004)	Πάνω από 10 έτη Μείωση 20% (πρίν από το 2000)
Μέχρι 8 μέτρα	21.000	18.900	16.800
Πάνω από 8 και μέχρι 10 μέτρα	38.000	34.200	30.400
Πάνω από 10 και μέχρι 12 μέτρα	55.600	50.040	44.480
Πάνω από 12 και μέχρι 14 μέτρα	74.400	66.960	59.520
Πάνω από 14 και μέχρι 16 μέτρα	95.000	85.500	76.000
Πάνω από 16 και μέχρι 18 μέτρα	117.800	106.020	94.240
Πάνω από 18 και μέχρι 20 μέτρα	144.200	129.780	115.360
Πάνω από 20 και μέχρι 22 μέτρα	174.800	157.320	139.840
Πάνω από 22 και μέχρι 24 μέτρα	210.000	189.000	168.000
Πάνω από 24 και μέχρι 26 μέτρα	250.000	225.000	200.000
Πάνω από 26 και μέχρι 28 μέτρα	295.800	266.220	236.640
Πάνω από 28 και μέχρι 30 μέτρα	348.000	313.200	278.400
Πάνω από 30 και μέχρι 32 μέτρα	407.200	366.480	325.760
Πάνω από 32 μέτρα	455.400	409.860	364.320

Μειώσεις Τεκμαρτής Δαπάνης

- **Για ναυταθλητικά σκάφη**

Η τεκμαρτή δαπάνη (το τεκμήριο) για τα ιστιοφόρα ναυταθλητικά σκάφη που χρησιμοποιούνται για ναυταθλητικούς αγώνες **μειώνεται κατά 50%** .

Για να γίνει αυτή η μείωση χρειάζεται να υποβληθεί μαζί με την δήλωση φορολογίας εισοδήματος βεβαίωση από την Ελληνική Ιστιοπλοϊκή Ομοσπονδία θεωρημένη από την γενική γραμματεία αθλητισμού (ΠΟΛ 1110/1997) .

- **Για Παλαιότητα**

Για όλα τα σκάφη (ανοικτού τύπου ή με χώρους ενδιαίτησης) η τεκμαρτή δαπάνη μειώνεται ανάλογα με την παλαιότητα και έχουν ως εξής :

Μείωση κατά ποσοστό 10% αν έχει περάσει χρονικό διάστημα πάνω από πέντε και μέχρι δέκα χρόνια από τον χρόνο που νηολογήθηκε για πρώτη φορά το σκάφος .

Μείωση κατά ποσοστό 20% εάν έχει περάσει χρονικό διάστημα πάνω από 10 χρόνια, από τον χρόνο που νηολογήθηκε για πρώτη φορά το σκάφος .

- **Για Πλοία Ελληνικής Ναυτικής Παράδοσης**

Στα πλοία αναψυχής που έχουν κατασκευασθεί ή κατασκευάζονται στην Ελλάδα εξολοκλήρου από ξύλο τύπου <<τρεχαντήρι>>, <<βαρκαλάς>>, <<πέραμα>>, <<τσερνίκι>> και <<λίμπερτι>> που προέρχονται από την ελληνική ναυτική παράδοση, τα ποσά της ετήσιας τεκμαρτής δαπάνης μειώνονται **κατά ποσοστό είκοσι πέντε τοις εκατό (25%)** .

Τεκμαρτή Δαπάνη για Αμοιβές Ναυτολογημένου Πληρώματος

Στην περίπτωση Σκαφών με μόνιμο πλήρωμα ναυτολογημένο για ολόκληρο ή για μέρος του έτους, στον παραπάνω τρόπο υπολογισμού της δαπάνης προστίθεται και η αμοιβή του πληρώματος διπλασιασμένη.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Σκάφος μηχανοκίνητο 11,60 μέτρων με χώρους ενδιαίτησης που νηολογήθηκε το 2006 δαπανήθηκαν μέσα στο 2009 για αμοιβές πληρώματος 15.000 ευρώ.

Το τεκμήριο συντήρησης για αυτό το σκάφος θα είναι : **55.600,00ευρώ**

Πλέον αμοιβές πληρώματος : 15.000,00ευρώ X 2 = **30.000,00 ευρώ**

ΣΥΝΟΛΟ ΤΕΚΜΗΡΙΟΥ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ : 85.600,00 ευρώ .

Για **σκάφη επαγγελματικής χρήσης** δεν λαμβάνεται υπόψη το τεκμήριο δαπάνης, εφόσον όμως υπάρχουν οι **προϋποθέσεις** για να καταταγούν τα σκάφη ως επαγγελματικά. (ΠΟΛ 1110/1997)

Το τεκμήριο διαβίωσης **δεν εφαρμόζεται** προκειμένου για τεκμαρτή δαπάνη η οποία προκύπτει με βάση ένα σκάφος αναψυχής ολικού μήκους **μέχρι 10 μέτρα που δεν έχει ναυτολογημένο πλήρωμα για ολόκληρο ή μέρος του έτους**, το οποίο ανήκει στην κυριότητα ή κατοχή του υπόχρεου ή του άλλου συζύγου ή και στους δύο από κοινού.

Όταν το σκάφος είναι σε **ακινησία** και δεν χρησιμοποιείται, σε αντίθεση με ότι ισχύει στα επιβατικά αυτοκίνητα, υπολογίζεται ετήσια τεκμαρτή δαπάνη σύμφωνα με ρητή διάταξη του νόμου. Οπότε τεκμήριο αποτελεί η κατοχή του σκάφους ανεξάρτητα από την χρησιμοποίησή του ή όχι.

Τεκμήριο Σκάφους με Ξένη Σημαία

Ο μόνιμος κάτοικος άλλης κοινοτικής χώρας και γενικά ο κάτοικος εξωτερικού που κατέχει και χρησιμοποιεί ιδιωτικό πλοίο αναψυχής με ξένη σημαία στην Ελλάδα, το οποίο κατά την εφαρμογή της τελωνειακής νομοθεσίας φέρεται με << **δελτίο κίνησης** >> **αορίστου ισχύος** , οφείλει να υποβάλλει δήλωση φορολογίας εισοδήματος στην Ελλάδα και να δηλώνει την τεκμαρτή δαπάνη (τεκμήριο) του σκάφους . (ΠΟΛ 1091/2005)

Κωπήλατη Βάρκα με λεμβολόγιο

Τέλος ο φορολογούμενος που είναι κύριος ή κάτοχος αμιγώς κωπήλατης βάρκας που έχει λεμβολόγιο, δεν λαμβάνεται υπόψη για τεκμαρτή δαπάνη διαβίωσης. Αντίθετα όμως λαμβάνεται υπόψη η δαπάνη για την αγορά της βάρκας.

9.1.4. Τεκμαρτή Δαπάνη Για Ιδιωτικής Χρήσης Αεροσκάφη , Ελικόπτερα

Για τα ιδιωτικής χρήσης αεροσκάφη και ανεμόπτερα υπολογίζεται τεκμήριο δαπανών διαβίωσης. Συγκεκριμένα το τεκμήριο διαβίωσης υπολογίζεται ως εξής :

➤ Τεκμήριο Αεροσκαφών

Για τα αεροσκάφη με κινητήρα κοινό εσωτερικής καύσης και στροβιλοελικοφόρα, **ποσό 65.000€ για τους 150 πρώτους ίππους το οποίο προσαυξάνεται με το ποσό των 500€ για κάθε ένα ίππο του κινητήρα τους πάνω από τους 150.**

➤ Τεκμήριο Αεροσκαφών JET

Για αεροσκάφη αεριοπροωθούμενα (JET) υπολογίζεται δαπάνη διαβίωσης 200€ για κάθε λίμπρα ώθησης .

➤ Τεκμήριο Ελικοπτέρων

Για τα ελικόπτερα το τεκμήριο δαπανών διαβίωσης είναι ποσό 65.000€ για τους 150 πρώτους ίππους το οποίο προσαυξάνεται με το ποσό των 500€ για κάθε ένα ίππο του κινητήρα τους πάνω από τους 150.

Οι περιπτώσεις που αναφέρθηκαν προηγουμένως όσον αφορά την παλαιότητα στα αυτοκίνητα, την ιδιοκτησία αυτών από επιχειρήσεις ή την ιδιοκτησία από ανήλικα παιδιά, εφαρμόζονται ανάλογα και στην ετήσια τεκμαρτή δαπάνη διαβίωσης των αεροσκαφών και των ελικοπτέρων.

Τέλος τα ανεμόπτερα δεν έχουν τεκμήριο δαπανών διαβίωσης, έχουν όμως τεκμήριο αγοράς .

9.1.5. Τεκμαρτή Δαπάνη Για Πισίνες

Η ετήσια τεκμαρτή δαπάνη που υπολογίζεται με βάση το ύψος των ετήσιων εξόδων συντήρησης και χρήσης δεξαμενής κολύμβησης (πισίνας) προσδιορίζεται με βάση την επιφάνεια της πισίνας ως εξής :

➤ Εξωτερική

ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ ΔΕΞΑΜΕΝΗΣ ΚΟΛΥΜΒΗΣΗΣ (τετρ. Μέτρα)	ΕΤΗΣΙΑ ΤΕΚΜΑΡΤΗ ΔΑΠΑΝΗ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ
Από 25 μέχρι και 60	11.600,00
Πάνω από 60 μέχρι και 120	29.200,00
Πάνω από 120	46.800,00

➤ Εσωτερική

ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ ΔΕΞΑΜΕΝΗΣ ΚΟΛΥΜΒΗΣΗΣ (τετρ. Μέτρα)	ΕΤΗΣΙΑ ΤΕΚΜΑΡΤΗ ΔΑΠΑΝΗ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ
Από 25 μέχρι και 60	17.400,00
Πάνω από 60 μέχρι και 120	43.800,00
Πάνω από 120	70.200,00

Όπως παρατηρούμε από τους παραπάνω πίνακες, τα ποσά της τεκμαρτής δαπάνης για εσωτερική δεξαμενή κολύμβησης, προσαυξάνονται κατά ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%) .

Επίσης, η δαπάνη που καταβάλλεται για κατασκευή δεξαμενής κολύμβησης αποτελεί τεκμήριο όπως και η αγορά ή χρονομεριστική ή χρηματοδοτική μίσθωση ακινήτων ή ανέγερση οικοδομών όπως θα δούμε παρακάτω με βάση το άρθρο 17 του ΚΦΕ .

9.2. Προσαύξηση Τεκμηρίων Δαπανών Διαβίωσης

Από τον νόμο ορίζεται ότι το συνολικό ποσό της ετήσιας τεκμαρτής δαπάνης του φορολογούμενου της συζύγου του και των προσώπων που τους βαρύνουν

προσαυξάνεται κατά 10% για κάθε ένα στοιχείο προσδιορισμού της δαπάνης διαβίωσης πέρα από το δεύτερο . Το ποσό της προσαύξησης περιορίζεται στο διπλάσιο του μεγαλύτερου ποσού της τεκμαρτής δαπάνης από τα στοιχεία που κατέχει ο φορολογούμενος .

Αντίθετα δεν προσαυξάνεται η δαπάνη που προκύπτει όταν το ποσό αυτής είναι μικρότερο από 7.350,00€ .

9.2.1. Περίπτωση τριών (3) αυτοκινήτων μέσα στην ίδια χρήση

Εάν υπάρχουν τρία αυτοκίνητα που έχουν τεκμήριο συντήρησης στην κατοχή των συζύγων και των προστατευμένων μελών τους τότε αυτά λαμβάνονται υπόψη ως τρία στοιχεία για τον υπολογισμό της προσαύξησης . **Τα αυτοκίνητα αυτά θα πρέπει να τα είχαν συγχρόνως στην κατοχή τους μέσα στο 2009 για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των 15 ημερών .**

9.2.2. Αγορά και πώληση αυτοκινήτων μέσα στην ίδια χρήση

Σε περίπτωση αλλαγής επιβατικού αυτοκινήτου μέσα στην χρήση, ώστε η πώληση του παλαιού αυτοκινήτου να προηγηθεί της αγοράς του νέου και εφόσον δεν συμπέσουν τα δύο αυτοκίνητα ούτε μία μέρα ή για χρονικό διάστημα μικρότερο ή ίσο των 15 ημερών ο φορολογούμενος χρεώνεται με ένα στοιχείο τεκμαρτής δαπάνης έστω και αν τεχνικά στην δήλωση εμφανίζονται 2 αυτοκίνητα . Με βάση το προηγούμενο παράδειγμα εάν είχαν τα δύο αυτοκίνητα από την 1-1-2009 και στις 20-3-2009 πουλήθηκε το ένα και αγοράστηκε άλλο την 1-4-2009 τότε θα ληφθούν υπόψη μόνο δύο στοιχεία .

Από την άλλη, εάν στο ίδιο παράδειγμα το αυτοκίνητο είχε αγοραστεί την 1-3-2009 τότε θα λαμβάνονταν υπόψη τρία στοιχεία επειδή θα υπήρχαν στην κατοχή του φορολογούμενου και τα τρία αυτοκίνητα συγχρόνως για διάστημα μεγαλύτερο από 15 ημέρες .

Παράδειγμα προσαύξησης συνολικής τεκμαρτής δαπάνης

Φορολογούμενος έχει στην κατοχή του 2 επιβατικά αυτοκίνητα με τεκμαρτή δαπάνη 26.500 και 49.500 αντίστοιχα, ένα σκάφος αναψυχής με τεκμαρτή δαπάνη 21.000 και πισίνα εξωτερική με τεκμαρτή δαπάνη 11.600 .

Από την άλλη, η σύζυγος του έχει επιβατικό αυτοκίνητο με τεκμαρτή δαπάνη 26.500 και ένα σκάφος αναψυχής με τεκμαρτή δαπάνη 18.900.

Η συνολική τεκμαρτή δαπάνη τους θα είναι :
 $26.500 + 49.500 + 21.000 + 11.600 + 26.500 + 18.900 = 154.000$

Επειδή τα στοιχεία προσδιορισμού της τεκμαρτής δαπάνης είναι έξι (6) το ποσό αυτό προσαυξάνεται κατά 40% δηλαδή :
 $154.000 * 40\% = 61.600$

Επιπλέον ελέγχουμε εάν η προσαύξηση υπερβαίνει το διπλάσιο του μεγαλύτερου ποσού της τεκμαρτής δαπάνης το οποίο είναι : $49.500 * 2 = 99.000$.
Όπως παρατηρούμε η αξία 61.600 είναι μικρότερη από τις 99.000 και επομένως η προσαύξηση παραμένει η ίδια .

Συνεπώς, η συνολική τεκμαρτή δαπάνη του φορολογουμένου και της συζύγου του θα είναι : $154.000 + 61.600 = \underline{\underline{215.600}}$

9.2.3. Περίπτωση που Φυσικό Πρόσωπο είναι ομόρρυθμος εταίρος σε μία εταιρία και Πρόεδρος ή Διευθύνων Σύμβουλος σε μια Α.Ε.

Στην περίπτωση αυτή υπολογίζεται για τον φορολογούμενο η τεκμαρτή δαπάνη που του αναλογεί για τα επιβατικά αυτοκίνητα (ΕΙΧ, Μικτής Χρήσης, Jeep) της κάθε εταιρίας .

Σύμφωνα με τα παραπάνω, η τεκμαρτή δαπάνη υπολογίζεται από τα αυτοκίνητα της κάθε μιας εταιρίας επιμεριζόμενη αναλόγως στα φυσικά πρόσωπα εταίρους, προέδρους κ.λ.π. η οποία όμως δεν μπορεί να υπερβεί για κάθε εταιρία την μεγαλύτερη τεκμαρτή δαπάνη που προκύπτει από αυτοκίνητο εταιρίας .

Επομένως το παραπάνω φυσικό πρόσωπο έχει μια τεκμαρτή δαπάνη από την Ο.Ε., μια από την Α.Ε. και εάν διαθέτει και Ε.Ι.Χ. αυτοκίνητο ως φυσικό πρόσωπο τότε έχει και τρίτο ποσό τεκμαρτής δαπάνης .

Συνεπώς ο παραπάνω φορολογούμενος έχει μόνο από αυτοκίνητα 3 στοιχεία προσδιορισμού της τεκμαρτής δαπάνης διαβίωσης και η τεκμαρτή δαπάνη διαβίωσης που προκύπτει από τα ΕΙΧ αυτοκίνητα θα **προσαυξηθεί κατά 10% για το τρίτο στοιχείο δαπάνης .**

9.2.4. Αυτοκίνητα Εταιριών Για Την Προσαύξηση Της Δαπάνης

Τα αυτοκίνητα των εταιριών με βάση τα οποία υπολογίζεται τεκμήριο δαπάνης στον φορολογούμενο, λαμβάνονται υπόψη για την προσαύξηση της δαπάνης ως ένα

στοιχείο ανεξάρτητα από το πλήθος των αυτοκινήτων της εταιρίας που έχουν τεκμήριο . Η εταιρία μπορεί να είναι Ο.Ε. ή Ε.Ε. ή Ε.Π.Ε. ή Α.Ε. . Το ίδιο ισχύει για τα αυτοκίνητα που χρησιμοποιούνται από τον εκπαιδευτή οδηγών αυτοκινήτων (σχολές οδηγών) και έχουν τεκμήριο συντήρησης .

Αντίθετα εάν ανήκουν σε **ατομική επιχείρηση**, λαμβάνονται υπόψη όλα τα αυτοκίνητα της επιχείρησης που έχουν τεκμήριο συντήρησης και όσα αυτοκίνητα έχει η ατομική επιχείρηση με τεκμήριο συντήρησης τόσα στοιχεία θα ληφθούν υπόψη για την προσάξηση της δαπάνης .

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10

ΤΕΚΜΗΡΙΟ ΑΠΟΚΤΗΣΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ (ΠΟΘΕΝ ΕΣΧΕΣ) (ΑΡΘΡΟ 17)

10.1. Έννοια Τεκμηρίου Απόκτησης Περιουσιακών Στοιχείων (Πόθεν Έσχεσ)

Ως τεκμήρια απόκτησης περιουσιακών στοιχείων ή ετήσια τεκμαρτή δαπάνη του φορολογούμενου, της συζύγου του και τα προστατευμένα από αυτούς μέλη όπως ανήλικα παιδιά κ.λ.π. , αποτελούν τα χρηματικά ποσά που πραγματικά καταβάλλονται για :

- ❖ Αγορά ή χρηματοδοτική μίσθωση αυτοκινήτων, ανεξάρτητα από κυβισμό με εξαίρεση τα ειδικά διασκευασμένα για αναπήρους .
- ❖ Αγορά δίτροχων ή τρίτροχων ανεξάρτητα από κυβισμό .
- ❖ Αγορά πλοίων και σκαφών αναψυχής , αεροσκαφών , ελικοπτέρων και ανεμοπτέρων .
- ❖ Αγορά κινητών πραγμάτων αξίας άνω των 5.000,00€ , εκτός πάγιου εξοπλισμού επιχειρήσεων ή ελευθέρων επαγγελματιών .
- ❖ Αγορά ακινήτων όπως κατοικίες , οικόπεδα , χωράφια κ.λ.π. (εκτός της πρώτης κατοικίας μέχρι 120 τ.μ.)
- ❖ Χρονομεριστική μίσθωση ακινήτων ή χρηματοδοτική μίσθωση ακινήτων.
- ❖ Ανέγερση οικοδομών (εκτός της πρώτης κατοικίας μέχρι 120 τ.μ.)
- ❖ Κατασκευή δεξαμενών κολύμβησης (πισίνες) .
- ❖ Χορήγηση δανείων ή διευκολύνσεων προς οποιονδήποτε εκτός αυτών που χορηγούνται προς εταιρίες ή κοινοπραξίες ή κοινωνίες από μέλη ή μετόχους .
- ❖ Δωρεές , γονικές παροχές ή χορηγίες χρηματικών ποσών άνω των 300,00€ (με εξαίρεση αυτές προς το δημόσιο, δήμους, κοινότητες κ.λ.π.

❖ Εξόφληση δανείων ή πιστώσεων .

Το άρθρο 17 του Κ.Φ.Ε. εφαρμόζεται μόνο όταν οι οικείες δαπάνες πραγματοποιούνται από Φυσικά Πρόσωπα (επομένως δεν έχει εφαρμογή στα μέλη εταιρίας που αγόρασε ακίνητα).

Επίσης ο προσδιορισμός της φορολογητέας ύλης με βάση τις δαπάνες απόκτησης περιουσιακών στοιχείων, **αφορά μόνο μονίμους κατοίκους Ελλάδος που υποβάλλουν στις αρμόδιες Δ.Ο.Υ τις φορολογικές τους δηλώσεις εισοδήματος** και δεν αφορά κατοίκους αλλοδαπής, ομογενείς ή όχι που υποβάλλουν φορολογικές δηλώσεις στην χώρα κατοικίας τους στο εξωτερικό .

10.2. Τεκμήριο Αυτοκινήτων, Δίτροχων και Λοιπών Οχημάτων

Η αγορά ή χρηματοδοτική μίσθωση των αυτοκινήτων αποτελεί τεκμήριο .

Σε περίπτωση που τα αυτοκίνητα αγοραστούν με δόσεις , τεκμήριο αποτελεί το ποσό που καταβλήθηκε (πληρώθηκε) μέσα στο οικονομικό έτος .

Επίσης αποτελούν τεκμήριο και τα χρηματικά ποσά τα οποία πληρώθηκαν για να αγοραστούν δίτροχα ή τρίτροχα οχήματα ανεξαρτήτως κυβισμού . Το ποσό που καταβάλλεται για την αγορά τους προστίθεται στα υπόλοιπα τεκμήρια .

Αντιθέτως δεν αποτελεί τεκμήριο αγοράς η απόκτηση αυτοκινήτου από **εταιρία** ούτε αποτελεί τεκμήριο για αυτούς που έχουν ως αντικείμενο της επιχείρησής τους την **αγοραπωλησία αυτοκινήτων , δίτροχων ή τρίτροχων οχημάτων** .

Απαλλαγή τεκμηρίου για :

➤ **Πρόσωπα με κινητικές αναπηρίες**

Όσον αφορά πρόσωπα που παρουσιάζουν κινητικές αναπηρίες που **υπερβαίνουν σε ποσοστό το εξήντα επτά τοις εκατό (67%)** , υπάρχει απαλλαγή από το τεκμήριο απόκτησης της δαπάνης που καταβάλλεται για αγορά επιβατικών αυτοκινήτων ιδιωτικής χρήσης ειδικά διασκευασμένων .

Ως επιβατικά αυτοκίνητα ιδιωτικής χρήσης ειδικά διασκευασμένα για κινητικά ανάπηρους, θεωρούνται εκείνα που διασκευάστηκαν ύστερα από άδεια της αρμόδιας αρχής για να οδηγούνται από πρόσωπα που παρουσιάζουν κινητική αναπηρία με

ποσοστό πάνω από εξήντα επτά τοις εκατό (67%) ή για να μεταφέρουν αυτά τα πρόσωπα μαζί με τα αντικείμενα που είναι απαραίτητα για την μετακίνησή τους .

➤ **Πάγιο εξοπλισμό Επιχείρησης**

Σε περίπτωση αγοράς παγίου εξοπλισμού επαγγελματικής χρήσης από πρόσωπα που ασκούν εμπορική ή γεωργική επιχείρηση ή ελεύθερο επάγγελμα , **υπάρχει πλήρης απαλλαγή** από το τεκμήριο απόκτησης ολόκληρου του ποσού της δαπάνης .

➤ **Αυτοκίνητα επαγγελματικής χρήσης**

Τα επιβατικά αυτοκίνητα και τα φορτηγά δημόσιας και ιδιωτικής χρήσης που αποτελούν το άμεσο αντικείμενο εμπορικής δραστηριότητας , **δεν έχουν τεκμήριο** .

Ομοίως εξαιρούνται για την αγορά σκαφών αναψυχής, αεροσκαφών, ελικοπτέρων κ.λ.π. όσα αποτελούν το άμεσο αντικείμενο εμπορικής δραστηριότητας καθώς και όσα αποτελούν πάγιο εξοπλισμό επαγγελματικής χρήσης .

10.3. Αγορά Ακινήτων (Διαμερισμάτων, Οικοπέδων, Αγροκτημάτων, Γραφείων, Αέρα, Οικοπέδων, Μονοκατοικιών κ.λ.π.

Στην αγορά ακινήτων ως **τεκμήριο αποτελεί η αντικειμενική αξία του ακινήτου** αν αυτό βρίσκεται σε περιοχή που ισχύει το αντικειμενικό σύστημα προσδιορισμού των αξιών . Η αξία αυτή **προσαυξάνεται και με τα υπόλοιπα έξοδα** τα οποία έγιναν για την αγορά του ακινήτου όπως είναι ο φόρος για την μεταβίβαση , τα συμβολαιογραφικά έξοδα , η αμοιβή του μεσίτη , η αμοιβή του Δικηγόρου κ.λ.π.

Σε περίπτωση που αναγράφεται στο συμβόλαιο μεγαλύτερο τίμημα για την μεταβίβαση του ακινήτου από την αντικειμενική αξία , για τον προσδιορισμό του τεκμηρίου θα ληφθεί υπόψη το μεγαλύτερο τίμημα στο οποίο θα προστεθούν και τα υπόλοιπα έξοδα .

Το τεκμήριο στην αγορά των ακινήτων είναι ανεξάρτητο από το αν βρίσκονται στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό. (ΥΠ.ΟΙΚ. 1068940/19-7-1994)

Για μέλη εταιρίας όπου η εταιρία αγοράζει ακίνητο, δεν αποτελεί τεκμήριο για τα μέλη αφού η επιβολή τεκμηρίου αφορά φυσικά πρόσωπα δηλ. τον φορολογούμενο , την σύζυγο του και τα πρόσωπα που τους βαρύνουν . (ΠΟΛ1094/1989)

Η επιφάνεια πρώτης κατοικίας μέχρι 120 τ.μ. απαλλάσσεται από το τεκμήριο αγοράς των ακινήτων ενώ πάνω από 120 τ.μ. το τεκμήριο αγοράς λαμβάνεται υπόψη μόνο για τα επιπλέον μέτρα .

Για τον υπολογισμό του εμβαδού των 120 τ.μ. στην συνολική επιφάνεια της πρώτης κατοικίας περιλαμβάνεται και η επιφάνεια των βοηθητικών χώρων όπως αποθήκη , χώρος στάθμευσης , λεβητοστάσιο , αποθήκη καυσίμων , κλιμακοστάσιο κ.λ.π .. εφόσον οι χώροι αυτοί δεν είναι κοινόχρηστοι .(Υπ.Οικ. 1112799/16.10.1998 και 1013711/19.2.1998) Επίσης με βάση την ΠΟΛ 1207/9-10-1991 δεν θα ληφθεί υπόψη το εμβαδόν εξωστών ή μπαλκονιών ή το ποσοστό που ανήκει στην ιδιοκτησία αυτή σε κοινόχρηστους χώρους . (ΥΠ. ΟΙΚ. 1112121/7-12-2007)

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Ενήλικος αγοράζει Α΄ κατοικία επιφάνειας **160 τ.μ.** αντικειμενικής αξίας **150.000,00€** και αξίας συμβολαίου **200.000,00€** . Επιπλέον έγιναν έξοδα **20.000,00€** για φόρο , δικηγόρο , συμβολαιογράφο , μεσίτη κ.λ.π.

$$\text{ΤΕΚΜΗΡΙΟ ΑΓΟΡΑΣ} : 200.000 + 20.000 = \underline{\underline{220.000,00€}}$$

Επειδή ο φορολογούμενος απαλλάσσεται από την Α΄ Κατοικία για τα 120 τ.μ. , το τεκμήριο λαμβάνεται υπόψη για τα υπόλοιπα 40 τ.μ. δηλαδή :

$$220.000 * 40/160 = \underline{\underline{55.000,00€}}$$

Αντίθετα δεν θεωρείται ότι αποκτάται Α΄ κατοικία και επομένως δεν υπάρχει δικαίωμα απαλλαγής από το τεκμήριο (για τα 120 τ.μ.) εάν ο φορολογούμενος , η σύζυγος του ή τα παιδιά που είναι προστατευμένα μέλη έχουν **δικαίωμα σε άλλη οικία ή οικίες πλήρους κυριότητας ή ισόβιας επικαρπίας ή οίκησης εξ΄ ολοκλήρου ή επι ιδανικού μεριδίου** και το άθροισμα των τετραγωνικών που τους αντιστοιχεί είναι πάνω από τα εξής τετραγωνικά μέτρα για κάθε περίπτωση :

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ
Έγγαμος, άγαμος, διαζευγμένος ή χήρος	Πάνω από 70 τετρ.μ.
Έγγαμος με 1 παιδί	Πάνω από 90 τετρ.μ.
Έγγαμος με 2 παιδιά	Πάνω από 110 τετρ.μ.
Έγγαμος με 3 παιδιά	Πάνω από 135 τετρ.μ.

Η επιφάνεια προσ αυξάνεται κατά 20 τ.μ. για καθένα από τα δύο πρώτα τέκνα και κατά 25 τ.μ. για το τρίτο και καθένα από τα επόμενα τέκνα που βαρύνουν τον υπόχρεο ή τον άλλο σύζυγο. (Άρθρο 17 περίπτ. Γ Ν. 2238/1994)

Παραδείγματα

α) Άγαμος φορολογούμενος με πλήρη κυριότητα σε οικία εμβαδού 65 τ.μ. προβαίνει στην αγορά οικίας εμβαδού 110 τ.μ. .

Με βάση τον νόμο ο άγαμος φορολογούμενος δεν θεωρείται ότι αποκτά πρώτη κατοικία αν έχει δικαίωμα πλήρους κυριότητας σε οικία ή οικίες συνολικής επιφάνειας μέχρι 70 τ.μ. .

Επομένως ο συγκεκριμένος φορολογούμενος δικαιούται την απαλλαγή από το τεκμήριο αγοράς γιατί έχει στην πλήρη κυριότητα του επιφάνεια 65 τ.μ. μικρότερη δηλαδή των 70 τ.μ. που είναι και το ανώτατο επιτρεπόμενο όριο .

β) Έγγαμος φορολογούμενος με 2 τέκνα έχει δικαίωμα πλήρους κυριότητας σε δύο οικίες εμβαδού 90 τ.μ. η καθεμία και προβαίνει στην αγορά και τρίτης οικίας .

Ο συγκεκριμένος φορολογούμενος έχει αθροιστικά ήδη στην κατοχή του 180 τ.μ. (90 * 2 = 180).

Άρα θα επιβαρυνθεί με το τεκμήριο αγοράς αφού για να είχε απαλλαγή θα έπρεπε η συνολική επιφάνεια των δύο οικιών που βρίσκονται στην κυριότητα του να ήταν μέχρι 110 τ.μ. δηλαδή $70 + 20 + 20 = 110$ τ.μ. (ΠΟΛ. 1038/5.3.2003)

Διάφορες Περιπτώσεις Τεκμηρίου Αγοράς Ακινήτων

⇒ **Αγορά Ακινήτου εκτός Αντικειμενικού Προσδιορισμού**

Στην προκειμένη περίπτωση θα ληφθεί υπόψη ως τεκμήριο αγοράς η αγοραία αξία του όπως αυτή προσδιορίζεται από την φορολογική αρχή. Εάν δηλωθεί μεγαλύτερη αξία λαμβάνεται υπόψη η μεγαλύτερη .

⇒ **Αγορά Ακινήτων με Πίστωση (δόσεις)**

Ως τεκμήριο αποτελούν **οι δόσεις που έχουν καταβληθεί** μέσα στο οικονομικό έτος που μας ενδιαφέρει καθώς και τα υπόλοιπα έξοδα που έχουν γίνει για την αγορά ακινήτου και έχουν πληρωθεί στο συγκεκριμένο έτος .

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Διαμέρισμα που δεν είναι Α΄ κατοικία αγοράστηκε στις 21 Ιουλίου 2009 και η συνολική του αξία είναι **150.000,00€** . Από αυτά τα **50.000,00€** πληρώθηκαν με την αγορά στις 21 Ιουλίου 2009 και τα υπόλοιπα **100.000,00€** σε 20 μηνιαίες δόσεις των **5.000,00€** η κάθε μία. Η 1^η δόση πληρώθηκε στις 21 Αυγούστου 2009.

Το τεκμήριο αγοράς για το διαμέρισμά το 2009 θα είναι :

Μετρητά κατά την αγορά : 50.000,00€

Πλέον 5 δόσεις επί 5.000,00€ (5x5000) : 25.000,00€

Σύνολο τεκμηρίου αγοράς για το 2009 : 75.000,00€

Το τεκμήριο αγοράς για το ακίνητο το 2010 θα είναι 12 δόσεις επί 5.000,00€ (12*5000) δηλαδή : **60.000,00€** .

Το τεκμήριο αγοράς για το ακίνητο το 2011 θα είναι 3 δόσεις επί 5.000,00€ (3x5000) δηλαδή : 15.000,00€ .

⇒ **Αγορά οικοπέδου για ανέγερση Α΄ κατοικίας**

Η αγορά οικοπέδου από φορολογούμενο με σκοπό την **ανέγερση Α΄ κατοικίας μέχρι 120 τ.μ. δεν αποτελεί τεκμήριο** το κόστος ανέγερσης της Α΄ κατοικίας ενώ αντίθετα η αξία του οικοπέδου λαμβάνεται υπόψη ως τεκμαρτή δαπάνη στο σύνολό της . (ΥΠ. ΟΙΚ. ΠΟΛ. 1207/1991)

⇒ **Αγορά οικοπέδου από επιτηδευματίες**

Η αγορά οικοπέδου από επιτηδευματίες που ασχολούνται επαγγελματικά με την ανέγερση και πώληση οικοδομών , αποτελεί τεκμήριο ενώ αντίθετα **δεν αποτελεί τεκμήριο οι δαπάνες για την ανέγερση οικοδομής από Επιχείρηση που αναλαμβάνει κατά κύριο επάγγελμα την ανέγερση οικοδομών .**

Επίσης δεν αποτελεί τεκμήριο και το ποσό που καταβάλλεται για την τοκοχρεωλυτική απόσβεση δανείου όταν το δάνειο χρησιμοποιήθηκε για την αγορά οικοπέδου από επιτηδευματίες που ασχολούνται επαγγελματικά με την ανέγερση και πώληση οικοδομών .

⇒ **Αγορά Ακινήτων κατά Πλήρη Κυριότητα, Ψιλή Κυριότητα, Μετακλητή κυριότητα**

Η κυριότητα είναι νομική κατάσταση για αυτό υπάρχει και αποκτάται σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου. Κυριότητα είναι η εξουσία που ασκείται με άμεσο, καθολικό και απόλυτο τρόπο στο πράγμα, σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου. Δηλαδή ο κύριος του πράγματος έχει το δικαίωμα να χρησιμοποιεί και να διαθέτει όπως θέλει, το πράγμα, αρκεί βέβαια να κινείται στα νομικά πλαίσια και να απαγορεύει σε οποιονδήποτε να επεμβαίνει στο πράγμα.

Ένα ακίνητο μπορεί να μας ανήκει κατά πλήρη κυριότητα. Η **πλήρης κυριότητα** μπορεί να διασπαστεί σε **επικαρπία** και **ψιλή κυριότητα** . Επικαρπία έχει αυτός που χρησιμοποιεί το ακίνητο με διάφορους τρόπους όπως ενοικίαση, κατοικία, ή να το έχει κενό. Η επικαρπία μπορεί να είναι ισόβια, αορίστου χρόνου ή ορισμένου χρόνου και φορολογείται αμέσως.

Η **ψιλή κυριότητα** υπάρχει όταν από την πλήρη κυριότητα έχει **αποσπαστεί** η επικαρπία. Αυτή δεν φορολογείται αμέσως αλλά μόνο όταν συνενωθεί σ' αυτήν η επικαρπία ή σε περίπτωση που ο ίδιος ο φορολογούμενος εάν το επιθυμεί, ζητήσει την φορολόγηση της.

Η **Μετακλητή κυριότητα** υπάρχει όταν αυτή τελεί υπό αίρεση ή προθεσμία δηλαδή εξαρτάται από το αν συμβεί κάποιο γεγονός ή αν επέλθει κάποιο χρονικό σημείο .

Βασική προϋπόθεση για να απαλλαγεί ο φορολογούμενος από το τεκμήριο απόκτησης (πόθεν έσχες) για αγορά ή ανέγερση Α' κατοικίας , θα πρέπει η σχετική σύμβαση αγοράς να αναφέρεται σε **δικαίωμα πλήρους κυριότητας** (και όχι σε ψιλή ή μετακλητή κυριότητα) ανεξάρτητα αν η πλήρης κυριότητα είναι ακέραιη ή ποσοστό εξ αδιαιρέτου (συγκυριότητα).

Ως πρώτη κατοικία θεωρείται η πρώτη κατά σειρά κατοικία που περιέρχεται στην κυριότητα του φορολογουμένου κατά τον χρόνο σύνταξης του συμβολαίου αγοράς του ακινήτου.

Σε αντίθετη περίπτωση η αγορά μόνο της ψιλής κυριότητας αποτελεί τεκμήριο. Επιπλέον, για την απαλλαγή από το τεκμήριο απόκτησης πρώτης κατοικίας είναι ο υπόχρεος, ο άλλος σύζυγος και τα τέκνα που τους βαρύνουν, **να μην έχουν δικαίωμα πλήρους κυριότητας ή ισόβιας επικαρπίας ή οίκησης**, εξ ολοκλήρου ή επι ιδανικού μεριδίου, σε άλλη οικία ή οικίες, εφόσον το άθροισμα της συνολικής επιφάνειας που τους αντιστοιχεί υπερβαίνει τα 70 τ.μ. όπως τον παραπάνω πίνακα. Εάν έχουν όμως δικαίωμα ψιλής κυριότητας σε άλλη οικία ή οικίες τότε η κατοικία που θα αγοράσουν ή θα ανεγείρουν θεωρείται πρώτη κατοικία και έχουν απαλλαγή από το τεκμήριο απόκτησης για την δαπάνη αγοράς ή ανέγερσης που αντιστοιχεί στα 120 τ.μ.

⇒ **Αγορά οικοδομής από γονέα που έχει την επικαρπία του οικοπέδου**

Σε περίπτωση που δεν υπάρχει απαλλαγή πρώτης κατοικίας, τα χρήματα που θα πληρώσει ο γονέας για το κτίσιμο της οικοδομής σε οικόπεδο που έχει την επικαρπία και την ψιλή κυριότητα έχουν τα ανήλικα παιδιά, τα οποία δεν έχουν εισοδήματα, αποτελούν τεκμήριο για τον γονέα και θα ληφθούν υπόψη για τον προσδιορισμό του εισοδήματος του. (Υπ. Οικ. 1050554/9-11-1998)

Συνιδιοκτησία Αγοράς Ακινήτου ή Ανέγερσης Ακινήτου Από Ψιλό Κύριο και Επικαρπωτή

Σε κάθε περίπτωση που αγοράζεται ακίνητο ή ανεγείρεται οικοδομή που ανήκει κατά ψιλή κυριότητα στον ψιλό κύριο και κατά την επικαρπία στον επικαρπωτή, η δαπάνη αγοράς ή ανέγερσης επιμερίζεται και στους δύο κατά το ποσοστό που προβλέπονται από την φορολογία κληρονομιών. Τα ποσοστά αυτά είναι ανάλογα με την διάρκεια της επικαρπίας και της ηλικίας του επικαρπωτή. Όταν η επικαρπία είναι ισόβια ή αορίστου χρόνου, ως αξία επικαρπίας λαμβάνεται ένα ποσοστό της αξίας της πλήρους κυριότητας ανάλογα με την ηλικία του επικαρπωτή και το υπόλοιπο ανήκει στον ψιλό κύριο ως εξής :

Ποσοστά ιδιοκτησίας σε ισόβια ή αορίστου χρόνου επικαρπία		
Ηλικία επικαρπωτή	Ποσοστό επικαρπωτή επί της πλήρους κυριότητας	Ποσοστό ψιλού κυρίου επί της πλήρους κυριότητας
Μέχρι 20 χρονών	8/10	2/10
Πάνω από 20 και μέχρι 30 χρονών	7/10	3/10
Πάνω από 30 και μέχρι 40 χρονών	6/10	4/10
Πάνω από 40 και μέχρι 50 χρονών	5/10	5/10
Πάνω από 50 και μέχρι 60 χρονών	4/10	6/10
Πάνω από 60 και μέχρι 70 χρονών	3/10	7/10
Πάνω από 70 και μέχρι 80 χρονών	2/10	8/10
Πάνω από 80 χρονών	1/10	9/10

Επικαρπία ορισμένου χρόνου

Είναι η μεταβίβαση της επικαρπίας για ορισμένο χρόνο σε φυσικό ή νομικό πρόσωπο. Στην περίπτωση αυτή η αξία της επικαρπίας βρίσκεται ως ποσοστό της αξίας της πλήρους κυριότητας . Το ποσοστό αυτό θα είναι ίσο με το 1/20 για κάθε έτος διάρκειας της επικαρπίας. Η αξία της επικαρπίας ορισμένου χρόνου δεν μπορεί να είναι ανώτερη από τα 8/10 (ή τα 16/20) της αξίας της πλήρους κυριότητας .

Αγορά Οικοπέδου Με Σπίτι

Η αγορά οικοπέδου που έχει μέσα σπίτι που αποτελεί την Α΄ κατοικία του αγοραστή και η επιφάνεια του είναι μέχρι 120 τ.μ. , τεκμήριο αγοράς δεν αποτελεί το τμήμα του οικοπέδου που αναλογεί στο κτίσμα , αλλά **η αξία του υπόλοιπου οικοπέδου που αντιστοιχεί στο ποσοστό της μη καλυπτόμενης επιφάνειας** .(ΠΟΛ. 1132/1992)

Για τον υπολογισμό του εμβαδού της Α΄ κατοικίας λαμβάνουμε υπόψη τις αποθήκες ή άλλους κοινόχρηστους χώρους που χρησιμοποιούμε για τις ανάγκες της κατοικίας αλλά δεν υπολογίζουμε το εμβαδόν εξωστών, μπαλκονιών ή το ποσοστό που ανήκει στην ιδιοκτησία αυτή σε κοινόχρηστους χώρους .

Αγορά Ακινήτων με Πίστωση (Δόσεις)

Στην αγορά ακινήτων με δόσεις όπως σπίτι, αγρόκτημα, αποθήκη, κατάστημα κ.τ.λ. , τεκμήριο αποτελούν οι δόσεις που έχουν καταβληθεί μέσα στο οικονομικό έτος

καθώς και τα υπόλοιπα έξοδα που έχουν γίνει στο συγκεκριμένο έτος και τα οποία έχουν πληρωθεί .

Εξαιρέση αποτελεί το ποσό των δόσεων για Α΄ κατοικία μέχρι 120 τ.μ. .

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Διαμέρισμα που δεν είναι Α΄ κατοικία αγοράστηκε στις 21 Ιουλίου 2009 και η συνολική του αξία είναι **150.000,00€** . Από αυτά τα **50.000,00€** πληρώθηκαν με την αγορά στις 21 Ιουλίου 2009 και τα υπόλοιπα **100.000,00€** σε 20 μηνιαίες δόσεις των **5.000,00€** η κάθε μία . Η πρώτη δόση πληρώθηκε στις 21 Αυγούστου 2009 .

Το τεκμήριο αγοράς για το διαμέρισμα το 2009 θα είναι :

Μετρητά κατά την αγορά : **50.000,00€**

Πλέον 5 δόσεις επί 5.000,00€ (5χ5000) : **25.000,00€**

Σύνολο τεκμηρίου αγοράς για το 2009 : 75.000,00€

Το τεκμήριο αγοράς για το ακίνητο το 2010 θα είναι 12 δόσεις επί 5000,00€ (12χ5000) , δηλαδή σύνολο : **60.000,00€**.

Το τεκμήριο αγοράς για το ακίνητο το 2011 θα είναι 3 δόσεις επί 5000,00€ (3χ5000) , δηλαδή σύνολο : **15.000,00€** .

Στην περίπτωση καθυστερημένων δόσεων, τεκμήριο αποτελούν τα χρήματα που πληρώθηκαν και όχι οι δόσεις που έληξαν και δεν πληρώθηκαν .

Αγορά Ακινήτου Από Κατοίκους Εξωτερικού, που Καταβάλλουν το Τίμημα στην Αλλοδαπή

Εφόσον κάτοικος εξωτερικού αποδείξει την αγορά ακινήτου που βρίσκεται στην Ελλάδα, ότι το τίμημα το κατέβαλλε στο Εξωτερικό, τότε το ποσό αυτό δεν αποτελεί τεκμαρτή δαπάνη και υποχρεούται να δηλώσει μόνο τα έξοδα που κατέβαλε στην Ελλάδα για την αγορά του ακινήτου π.χ. φόρο μεταβίβασης , συμβολαιογραφικά έξοδα κ.λ.π.

Επίσης, δεν αποτελεί τεκμήριο απόκτησης περιουσιακών στοιχείων η αγορά ή ανέγερση ακινήτων από αλλοδαπό Ν.Π. (της Ε.Ε. , onshore , ή offshore) διότι το

άρθρο 17 του Ν. 2238/1994 εφαρμόζεται μόνο όταν τις δαπάνες πραγματοποιούν φυσικά πρόσωπα και όχι από μέλη εταιριών που αγοράζουν ακίνητα .

10.4. Τεκμήριο Αγοράς Κινητών Πραγμάτων Μεγάλης Αξίας

Κινητά πράγματα μεγάλης αξίας είναι εκείνα που **η αξία τους υπερβαίνει το ποσό των 5.000,00€** . Εάν η αξία κάθε πράγματος είναι μικρότερη του ποσοστού αυτού και τα αγορασθέντα πράγματα αποτελούν κατά τις συναλλακτικές αντιλήψεις ενιαίο σύνολο, τότε για τον υπολογισμό της αξίας λαμβάνεται υπόψη η αξία όλων αυτών των πραγμάτων εφόσον υπερβαίνει το ποσό των 5.000,00€ .

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11

ΜΑΧΗΤΟ ΤΕΚΜΗΡΙΟ ΔΑΠΑΝΩΝ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ

11.1. Έννοια Μαχητού Τεκμηρίου Δαπανών Διαβίωσης

Υπάρχουν περιπτώσεις στις οποίες δίνεται το δικαίωμα από τον νόμο στον φορολογούμενο να αμφισβητήσει το ετήσιο συνολικό ποσό τεκμαρτής δαπάνης, το οποίο προσδιορίζεται με το να αποδείξει ότι οι πραγματικές δαπάνες που έγιναν από την οικογένεια του είναι μικρότερες από αυτές που προσδιορίζονται με βάση τα τεκμήρια διαβίωσης .

11.1.1. Περιπτώσεις Αμφισβήτησης Ετήσιας Τεκμαρτής Δαπάνης

Τα πραγματικά περιστατικά τα οποία επικαλούνται οι φορολογούμενοι για να αμφισβητήσουν το ετήσιο ποσό τεκμαρτής δαπάνης έχουν την υποχρέωση μόνο εκείνοι οι οποίοι :

- α) Υπηρετούν την στρατιωτική τους θητεία στις ένοπλες δυνάμεις .
- β) Είναι φυλακισμένοι .
- γ) Νοσηλεύονται σε κλινική ή σε νοσοκομείο .
- δ) Είναι άνεργοι για όσο χρόνο παίρνουν το επίδομα ανεργίας .
- ε) Συγκατοικούν με συγγενείς Α΄ βαθμού (παιδιά με τους συγγενείς) και έχουν μειωμένες δαπάνες διαβίωσης επειδή τους βοηθούν οικονομικά οι συγγενείς τους, οι οποίοι συγγενείς πρέπει να έχουν εισοδήματα από εμφανείς πηγές .
- ζ) Είναι ορφανοί ανήλικοι οι οποίοι έχουν στην κυριότητα τους επιβατικά αυτοκίνητα ιδιωτικής χρήσης από κληρονομιά του πατέρα ή της μητέρας τους .
- η) Προσκομίζουν δικαιολογητικά από τα οποία αποδεικνύεται ότι από γεγονότα ανώτερης βίας (πυρκαγιά, πλημμύρα κ.λ.π) πραγματοποίησαν δαπάνη μικρότερη από την τεκμαρτή .

Σε αντίθεση με τα παραπάνω, δεν μπορούν να αμφισβητηθούν τα ποσά των τεκμηρίων που προέρχονται από την απόκτηση περιουσιακών στοιχείων επειδή η δαπάνη αυτή είναι πραγματική .

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 12

ΜΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΤΕΚΜΗΡΙΟΥ (ΑΡΘΡΟ 18)

12.1. Περιπτώσεις για τις οποίες δεν εφαρμόζονται τα τεκμήρια

Ο νόμος ορίζει συγκεκριμένες περιπτώσεις για τις οποίες δεν εφαρμόζονται τα τεκμήρια, είτε πρόκειται για τα τεκμήρια δαπανών διαβίωσης, είτε πρόκειται για τα τεκμήρια απόκτησης περιουσιακών στοιχείων, οι οποίες είναι οι εξής :

➤ ΑΠΑΛΛΑΓΗ ΤΕΚΜΗΡΙΟΥ ΓΙΑ ΑΓΟΡΑ ΠΑΓΙΩΝ ΑΠΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΕΣ

Ειδικά από 1-1-2005 υπάρχει πλήρης απαλλαγή από το τεκμήριο απόκτησης ολόκληρου του ποσού της δαπάνης που καταβάλλεται για αγορά πάγιου εξοπλισμού επαγγελματικής χρήσης από πρόσωπα που ασκούν εμπορική ή γεωργική επιχείρηση ή ελεύθερο επάγγελμα (μηχανήματα, έπιπλα κ.λ.π.)

➤ ΑΠΑΛΛΑΓΗ ΤΕΚΜΗΡΙΟΥ ΓΙΑ ΑΓΟΡΑ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ

ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ :

- ✓ Αυτοκίνητα που αποκτήθηκαν **μέχρι την 31/12/1992** δεν έχουν τεκμήριο συντήρησης και κυκλοφορίας ανεξάρτητα από αξία και από κυβισμό .
- ✓ Αυτοκίνητα που αποκτήθηκαν από 1/1/1993 μέχρι 31/12/1993 δεν έχουν τεκμήριο συντήρησης και κυκλοφορίας εάν : α) είναι μέχρι 14 φορολογήσιμους ίππους , και β) είναι πάνω από 14 φορολογήσιμους ίππους και η εργοστασιακή τους αξία κατά το πρώτο έτος κυκλοφορίας, μειωμένη λόγω της παλαιότητας είναι κάτω από 50.000€.
- ✓ Αυτοκίνητα που αποκτήθηκαν από την 1/1/2004 και μετά δεν έχουν τεκμήριο συντήρησης και κυκλοφορίας εάν η εργοστασιακή τους αξία

πρώτης κυκλοφορίας μειωμένη λόγω παλαιότητας είναι κάτω από 50.000,00€ .

➤ **ΧΩΡΙΣ ΤΕΚΜΗΡΙΟ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΓΙΑ :**

✓ **ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ**

Τα τεκμήρια δαπανών συντήρησης και κυκλοφορίας επιβατικών αυτοκινήτων δεν εφαρμόζονται για τα αυτοκίνητα που ανήκουν σε αλλοδαπές επιχειρήσεις. (Νόμοι 89/1967, 378/1968, κ' άρθρο 25 του Ν. 27/1975).

✓ **ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ ΑΝΑΠΗΡΙΚΑ**

Για τα αυτοκίνητα των αναπήρων τα οποία απαλλάσσονται από τα τέλη κυκλοφορίας , δεν εφαρμόζονται τα τεκμήρια των δαπανών συντήρησης και κυκλοφορίας . Η απαλλαγή αυτή ισχύει ανεξάρτητα από τους φορολογήσιμους ίππους του αυτοκινήτου

✓ **ΕΠΙΒΑΤΙΚΟ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟ ΠΟΥ ΕΙΣΗΧΘΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΜΕ ΜΕΙΩΜΕΝΟΥΣ ΔΑΣΜΟΥΣ**

Όσον αφορά επιβατικό αυτοκίνητο που εισήχθη στην Ελλάδα με μειωμένους δασμούς , φόρους ή τέλη λόγω μετοικεσίας από το εξωτερικό, δεν εφαρμόζεται το τεκμήριο δαπανών διαβίωσης **για το έτος εκτελωνισμού και για τα 2 επόμενα χρόνια . Για το 4^ο και 5^ο έτος υπολογίζεται μόνο το 50% του τεκμηρίου εφόσον το αυτοκίνητο έχει τεκμήριο.** Βασική προϋπόθεση για να ισχύουν αυτά είναι ο φορολογούμενος να εξακολουθεί να κατοικεί στην Ελλάδα .

➤ **ΧΩΡΙΣ ΤΕΚΜΗΡΙΟ ΑΓΟΡΑΣ ΓΙΑ :**

✓ **ΠΡΟΣΩΠΑ ΜΕ ΚΙΝΗΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΗΡΙΕΣ** . Δηλαδή για Πρόσωπα που παρουσιάζουν κινητικές αναπηρίες και υπερβαίνουν σε ποσοστό το εξήντα επτά τοις εκατό (67%) , υπάρχει απαλλαγή από το τεκμήριο απόκτησης της δαπάνης που καταβάλλεται για αγορά επιβατικών αυτοκινήτων ειδικά διασκευασμένων .

- ✓ **ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΜΕΤΑΠΩΛΗΣΗΣ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΜΕΝΩΝ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ ΕΙΔΙΚΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ Φ.Π.Α. ΠΕΡΙΘΩΡΙΟΥ ΚΕΡΔΟΥΣ** . Στις επιχειρήσεις μεταπώλησης αυτοκινήτων που έχουν υπαχθεί στο ειδικό καθεστώς φορολογίας του άρθρου 36^α του Ν .1642/1986 , δεν εφαρμόζεται το τεκμήριο για τα αυτοκίνητα που έχουν αγοραστεί για μεταπώληση εφόσον η άδεια και οι πινακίδες κυκλοφορίας έχουν κατατεθεί στην αρμόδια δημόσια οικονομική υπηρεσία μέχρι την ημερομηνία μεταπώλησης . (Άρθρο 18 περίπτ. Ζ Ν.2238/1994) .

➤ **ΣΚΑΦΟΣ ΑΝΑΨΥΧΗΣ ΜΕΧΡΙ 10 ΜΕΤΡΑ**

Το τεκμήριο προσδιορισμού της ετήσιας δαπάνης (τεκμαρτής συντήρησης) δεν εφαρμόζεται για ένα μόνο σκάφος συνολικού μήκους μέχρι 10 μέτρων που δεν έχει ναυτολογημένο πλήρωμα για ολόκληρο ή ένα μέρος του έτους .

Αντίθετα ισχύει το τεκμήριο αγοράς . Στην περίπτωση που σύζυγοι έχουν στην κυριότητα τους περισσότερα από ένα τέτοια σκάφη, η απαλλαγή εφαρμόζεται για ένα σκάφος και συγκεκριμένα για αυτό με την μεγαλύτερη τεκμαρτή δαπάνη .

➤ **ΜΟΝΙΜΟΙ ΚΑΤΟΙΚΟΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ**

Οι μόνιμοι κάτοικοι εξωτερικού που έχουν στην κυριότητα ή κατοχή τους σκάφη αναψυχής ιδιωτικής χρήσης, απαλλάσσονται του τεκμηρίου διαβίωσης της δαπάνης .

➤ **ΔΙΑΦΟΡΑ ΜΙΚΡΟΤΕΡΗ ΑΠΟ ΤΟ 20%**

Τα τεκμήρια (ετήσια τεκμαρτή δαπάνη) που υπολογίζονται με βάση τα άρθρα 16 και 17, δεν εφαρμόζονται όταν η διαφορά που προκύπτει ανάμεσα στο εισόδημα που δηλώνεται από τον φορολογούμενο, την σύζυγο του και τα πρόσωπα που τους βαρύνουν και της συνολικής ετήσιας τεκμαρτής δαπάνης αυτών , **είναι μικρότερη από ποσοστό είκοσι τοις εκατό (20%) του εισοδήματος που δηλώθηκε** . Αυτό ισχύει μόνο για τα εισοδήματα που δηλώνονται με την αρχική δήλωση κάθε έτους η οποία υποβάλλεται εμπρόθεσμα , δηλαδή μέχρι την ημερομηνία που λήγει η προθεσμία υποβολής της .

Επίσης, δεν λαμβάνονται υπόψη στον υπολογισμό της διαφοράς του 20% τα εισοδήματα τα οποία απαλλάσσονται από τον φόρο ή φορολογούνται αυτοτελώς

ή έχουν φορολογηθεί με ειδικό τρόπο, όπως επίσης και τα εισοδήματα που μειώνουν την ετήσια δαπάνη .

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Φορολογούμενος δήλωσε φορολογούμενο εισόδημα **20.000,00€** . Τα τεκμήρια που δηλώνονται έχουν συνολική ετήσια δαπάνη **23.000,00€** .

Οπότε:

$$20.000 * 20\% = \mathbf{4.000}$$

Και η διαφορά ανάμεσα στο τεκμαρτό και το φορολογούμενο εισόδημα θα είναι :

$$23.000 - 20.000 = \mathbf{3.000}$$

Άρα ο φορολογούμενος θα φορολογηθεί με βάση το εισόδημα που δηλώθηκε **επειδή η διαφορά από την τεκμαρτή δαπάνη είναι κάτω από το 20%** του δηλωμένου εισοδήματος . Επομένως ο φορολογούμενος θα φορολογηθεί για εισόδημα **20.000,00€**.

Εάν στο ίδιο παράδειγμα τα τεκμήρια ήταν 27.000,00€ τότε θα έχουμε :

$$27.000 - 20.000 = 7.000$$

Οπότε ο φορολογούμενος θα φορολογούνταν με βάση τα τεκμήρια επειδή η διαφορά είναι πάνω από το 20% του δηλωμένου εισοδήματος, δηλαδή πάνω από **τα 4.000,00€**.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 13

ΔΙΑΦΟΡΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΦΟΡΟΥ ΑΥΤΗΣ (ΑΡΘΡΟ 19)

13.1. Διαφορά Εισοδήματος μεταξύ δηλωθέντος και τεκμαρτού Εισοδήματος και χρηματικά ποσά προς κάλυψη ή περιορισμού διαφοράς

Η φορολογική νομοθεσία προβλέπει ορισμένες περιπτώσεις κατά τις οποίες ο φορολογούμενος έχει την δυνατότητα να δικαιολογήσει την διαφορά που προκύπτει μεταξύ του δηλωθέντος και του τεκμαρτού εισοδήματος, με το να επικαλεστεί διάφορα χρηματικά ποσά .

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 19 παρ/φος 2 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος, ο προϊστάμενος της Δ.Ο.Υ. κατά τον προσδιορισμό της διαφοράς που προκύπτει μεταξύ του δηλωθέντος και του τεκμαρτού εισοδήματος των άρθρων 16 και 17, υποχρεούται να λάβει υπόψη ορισμένα χρηματικά ποσά με τα οποία καλύπτεται ή περιορίζεται η διαφορά αυτή, τα οποία ανέγραψε στην δήλωση του και παρέδωσε τα νόμιμα για την απόδειξη αυτών παραστατικά στοιχεία . Τα ποσά αυτά είναι κυρίως τα εξής :

1) Απαλλασσόμενα ή Φορολογούμενα με Ειδικό Τρόπο Εισοδήματα και Χρηματικά Ποσά που Φορολογούνται με Ειδικό Τρόπο

Τα εισοδήματα που **απαλλάσσονται από τον φόρο** μπορεί να είναι :

- ❖ Μισθοί – Συντάξεις προσώπων που είναι ολοκληρωτικά τυφλοί και προσώπων που παρουσιάζουν βαριές κινητικές αναπηρίες πάνω από το 80% .
- ❖ Συντάξεις σε αναπήρους πολέμου ή οικογένειες θυμάτων πολέμου.
- ❖ Ανάπηροι Στρατιωτικοί και θύματα ειρηνικής περιόδου.
- ❖ Η ισόβια σύνταξη και το επίδομα της πολύτεκνης μητέρας .
- ❖ Ποσά υποτροφιών από το δημόσιο, ιδρύματα κ.λ.π.

- ❖ Αγοραπωλησίες μετοχών εισηγμένων στο Χ.Α.Α. (Πράξεις REPOS)
- ❖ Συντάξεις αλλοδαπής προέλευσης που φορολογούνται μόνο στο εξωτερικό και όχι στην Ελλάδα .
- ❖ Ποσά επιδοτήσεων ή αποζημιώσεων επί της γεωργικής παραγωγής σε περιπτώσεις προσδιορισμού του γεωργικού εισοδήματος με την αντικειμενική μέθοδο .

Τα χρηματικά ποσά που φορολογούνται **με ειδικό τρόπο** μπορεί να είναι :

- ❖ Τόκοι καταθέσεων στις Τράπεζες, τόκοι των εντόκων γραμματίων, οι τόκοι των άυλων τίτλων του Δημοσίου, οι τόκοι ομολόγων του Δημοσίου, οι τόκοι από ομολογίες που εκδίδονται από εταιρίες ή επιχειρήσεις που έχουν την έδρα τους στην Ελλάδα, η ωφέλεια από την μεταβίβαση ολόκληρης της επιχείρησης ή εταιρικού μεριδίου, η μεταβίβαση ή εκχώρηση δικαιωμάτων κ.λ.π.
- ❖ Μερίσματα και αμοιβές μελών Διοικητικού Συμβουλίου από Ανώνυμες Εταιρίες ανεξάρτητα αν προέρχονται από ονομαστικές ή ανώνυμες μετοχές .
- ❖ Κέρδη από ατομική επιχείρηση των αποκλειστικά πλανόδιων λιανοπωλητών σε κινητές λαϊκές αγορές και αυτών που εκμεταλλεύονται ενοικιαζόμενα επιπλωμένα δωμάτια, όπως επίσης και των εκμεταλλευτών φορτηγών Δημόσιας Χρήσης αυτοκινήτων για τα οποία επιβάλλεται ανάλογα ο φόρος των παραγράφων 5,6,7 και 8 του άρθρου 33 του Ν. 2238/1994 και με τον οποίο εξαντλείται η φορολογική τους υποχρέωση από τις δραστηριότητες αυτές .

ΠΙΝΑΚΑΣ ΦΟΡΟΥ ΛΙΑΝΟΠΩΛΗΤΩΝ – ΚΑΘΑΡΩΝ ΚΕΡΔΩΝ

Φόρος λιανοπωλητών (ευρώ)	Αντίστοιχα καθαρά κέρδη (ευρώ)			
	Χωρίς παιδιά	Με 1 παιδί	Με 2 παιδιά	Με 3 παιδιά
107,5	11.217	12.130	12.930	20.930
213	11.920	12.552	13.352	21.352
215	11.933	12.560	13.360	21.360
230	12.020	12.620	13.420	21.420
276	12.204	12.804	13.604	21.604
335	12.440	13.040	13.840	21.840
426	12.804	13.404	14.204	22.204
550	13.300	13.900	14.700	22.700

- ❖ Οι καθαρές αμοιβές των ιατρών για τις πάνω από δύο εφημερίες τον μήνα. Στις αμοιβές αυτές παρακρατείτε φόρος με συντελεστή 20% και οι ιατροί πρέπει να είναι ενταγμένοι στο Ε.Σ.Υ. ή Πανεπιστημιακοί Ιατροί που δεν ασκούν ελευθέριο επάγγελμα ή ειδικευόμενοι Ιατροί ή Ιατροί πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης του Ι.Κ.Α. .
- ❖ Χρηματικά ποσά που καταβλήθηκαν από ποδοσφαιρικές ανώνυμες εταιρίες ή αναγνωρισμένα αθλητικά σωματεία όταν υπογράφηκε ή ανανεώθηκε το συμβόλαιο των ποδοσφαιριστών, καλαθοσφαιριστών, προπονητών ή άλλων αμειβόμενων αθλητών . Στις αμοιβές αυτές παρακρατήθηκε φόρος 20% .

Σε όλα τα παραπάνω εισοδήματα, η αναγραφή των εισοδημάτων που απαλλάσσονται από τον φόρο ή φορολογούνται με ειδικό τρόπο δεν είναι υποχρεωτική αλλά προαιρετική .

2) Χρηματικά Ποσά Που Δεν Θεωρούνται Εισόδημα

Τέτοια ποσά μπορεί να είναι η είσπραξη αποζημίωσης από ασφαλιστική εταιρία, το εφάπαξ από ασφαλιστικό οργανισμό, επίδομα ανεργίας, αποζημίωση λόγω καταγγελίας σύμβασης εργασίας, επιδοτήσεις , οικονομικές ενισχύσεις κ.λ.π.

3) Χρηματικά Ποσά Από Πώληση Περιουσιακών Στοιχείων

Τα περιουσιακά στοιχεία μπορεί να είναι υλικά ή άυλα τα οποία είχε στην κυριότητα του ο φορολογούμενος . Τέτοια περιουσιακά στοιχεία μπορεί να είναι σπίτια, οικόπεδα, παραχώρηση επικαρπίας ακινήτου, πώληση ψιλής κυριότητας, πώληση επωνυμίας επιχείρησης, εταιρικών μεριδίων, φήμης και πελατείας, σήματος προϊόντος ή επιχείρησης κ.λ.π.

4) Εισαγωγή Συναλλάγματος

Εισαγωγή χρηματικών κεφαλαίων στην οποία δεν είναι υποχρεωτική η εκχώρηση τους στην Τράπεζα της Ελλάδος ενώ απαιτείται να δικαιολογηθεί πως αποκτήθηκαν αυτά τα ποσά στο εξωτερικό . Η απόκτηση των κεφαλαίων δικαιολογείται σε περιπτώσεις όπως η πώληση ακινήτου στο εξωτερικό, τα κέρδη από επιχείρηση, τα κέρδη από επιχείρηση που φορολογείται στο εξωτερικό κ.λ.π. Στην προκειμένη περίπτωση απαιτείται βεβαίωση από την τράπεζα ή γενικά από τον αρμόδιο φορέα μέσω του οποίου έχουν εισαχθεί τα ποσά στην Ελλάδα, καθώς και τα δικαιολογητικά που αποδεικνύουν την απόκτηση τους στο εξωτερικό .

Περιπτώσεις ατόμων που δεν υποχρεούνται να δικαιολογήσουν που βρήκαν τα κεφάλαια από το εξωτερικό

Τα πρόσωπα που δεν χρειάζεται να δικαιολογηθεί η απόκτηση των κεφαλαίων του εξωτερικού είναι τα εξής :

- ⇒ Όσοι κατοικούν μόνιμα στο εξωτερικό .
- ⇒ Όσοι είχαν μείνει τρία τουλάχιστον χρόνια στο εξωτερικό και η εισαγωγή του ποσού (συναλλάγματος ή ευρώ) έγινε μέσα σε 2 χρόνια από όταν ήλθαν στην Ελλάδα.
- ⇒ Όσοι είχαν μείνει τουλάχιστον πέντε συνεχή χρόνια στο εξωτερικό και το ποσό προέρχεται από καταθέσεις στο όνομα του ενός ή του άλλου ή και των δύο συζύγων σε τράπεζα που βρίσκεται στην Ελλάδα ή σε υποκατάστημα ελληνικής τράπεζας στο εξωτερικό κατά τον χρόνο που έμειναν στο εξωτερικό. Επίσης εάν προέρχεται το ποσό από καταθέσεις που έγιναν μέσα

σε ένα χρόνο από όταν ήρθαν στην Ελλάδα χωρίς το ποσό αυτό να έχει εξαχθεί πάλι στο εξωτερικό.

5) Δάνεια Για Μείωση Τεκμαρτής Δαπάνης

Τα δάνεια για να μπορούν να μειώσουν την δαπάνη των τεκμηρίων θα πρέπει να αποδεικνύονται από έγγραφα τα οποία να έχουν **βέβαιη ημερομηνία**. Για παράδειγμα όταν για τα δάνεια έχει συνταχθεί ιδιωτικό συμφωνητικό, το συμφωνητικό πρέπει να έχει κατατεθεί στην αρμόδια Δ.Ο.Υ. . Εάν έχει γίνει συμβολαιογραφικό έγγραφο, θα υποβληθεί το έγγραφο αυτό μαζί με την δήλωση, ενώ εάν το δάνειο έχει ληφθεί από επιχείρηση χρειάζεται βεβαίωση της επιχείρησης . Επίσης εάν η σύμβαση δανείου γίνει στο εξωτερικό, τότε για να μπορεί να καλύψει τεκμήριο χρειάζεται θεώρηση από τον αρμόδιο πρόξενο και επίσημη μετάφραση στα ελληνικά, ενώ όσον αφορά την ημερομηνία λήψης του δανείου θα πρέπει να κατατεθεί επιπλέον επίσημο στοιχείο ως δικαιολογητικό που να φαίνεται **πότε έχει εισπραχθεί το δάνειο** .

Απαραίτητη προϋπόθεση για να χρησιμοποιηθούν τα δάνεια στην μείωση τεκμηρίων, θα πρέπει **τα δάνεια να έχουν ληφθεί πριν γίνει η συγκεκριμένη δαπάνη** που αποτελεί τεκμήριο.

6) Δωρεές – Γονικές Παροχές Χρηματικών Ποσών

Οι δωρεές και οι γονικές παροχές για να μπορούν να καλύψουν τεκμήρια για αυτούς που τις λαμβάνουν θα πρέπει η δήλωση για τον φόρο δωρεάς ή γονικής παροχής να έχει υποβληθεί στην αρμόδια Δ.Ο.Υ. μέχρι την λήξη του έτους στο οποίο πραγματοποιήθηκε η σχετική δαπάνη .

Μαζί με την δήλωση φορολογίας εισοδήματος θα πρέπει να υποβληθεί και βεβαίωση του προϊσταμένου της Δ.Ο.Υ από την οποία να φαίνεται η ημερομηνία υποβολής της δήλωσης του φόρου δωρεάς ή γονικής παροχής ή επικυρωμένο φωτοαντίγραφο της .

Σε αντίθεση με αυτούς που λαμβάνουν τις δωρεές και γονικές παροχές με τις οποίες καλύπτουν τα τεκμήρια, αποτελούν όμως τεκμήριο για εκείνους που τις παρέχουν.

Ειδικά μέχρι ένα ύψος ανάλογα με τον βαθμό συγγένειας το ποσό που δίνεται ως δωρεά αποτελεί μεν τεκμήριο στην φορολογία εισοδήματος για αυτόν που τον δωρίζει έχει όμως μηδενικό φόρο δωρεάς .

Τα ποσά που έχουν μηδενικό φόρο δωρεάς είναι τα εξής :

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΠΟΣΟ ΧΩΡΙΣ ΦΟΡΟ
Α΄ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ (Σύζυγος, παιδιά, γονείς κ.λ.π)	Μέχρι 95.000,00€
Β΄ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ (Παππούδες, προπαππούδες, αδέρφια, θείοι, πεθερικά, πατριοί, μητρίες, Γαμπροί, νύφες κ.λ.π.)	Μέχρι 20.000,00€
Γ΄ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ (Εξαδέλφια, ανίψια, μακρ. συγγενείς, φίλοι, γνωστοί κ.λ.π.)	Μέχρι 6.000,00€

7) Κέρδη από Λαχεία, Προ-πο, Λόττο, Τζόκερ

Ο φορολογούμενος είναι επίσης σε θέση να επικαλεσθεί κέρδη που προέρχονται από ΛΑΧΕΙΑ, ΠΡΟ-ΠΟ, ΛΟΤΤΟ, ΤΖΟΚΕΡ και από παρόμοια παιχνίδια. Για την αποδοχή τους από την φορολογική αρχή, θα πρέπει να υποβληθεί μαζί με την δήλωση βεβαίωση του αρμόδιου φορέα που έδωσε τα χρήματα στον φορολογούμενο που τα κέρδισε .

8) Τόκοι Ατομικών ή Κοινών Τραπεζικών Λογαριασμών Για Κάλυψη Τεκμηρίων

Οι τόκοι των τραπεζικών καταθέσεων μπορούν να καλύψουν τεκμήρια αρκεί οι τόκοι να αφορούν το έτος της δήλωσης φορολογίας εισοδήματος. Στην περίπτωση που οι τραπεζικοί λογαριασμοί είναι κοινοί, το καθαρό ποσό των τόκων μοιράζεται σε ίσα μέρη μεταξύ των προσώπων στο όνομα των οποίων είναι οι λογαριασμοί και το ποσό αυτό λαμβάνεται υπόψη για την κάλυψη των τεκμηρίων.

9) Ανάλωση Κεφαλαίων Προηγούμενων Ετών

Ένας άλλος τρόπος δικαιολόγησης των τεκμηρίων διαβίωσης ή κτήσης περιουσιακών στοιχείων, προσφέρεται με την **επίκληση από τον φορολογούμενο ανάλωσης κεφαλαίου που σχηματίστηκε τα προηγούμενα έτη** . Μπορεί δηλαδή ο

φορολογούμενος να δικαιολογήσει την διαφορά μεταξύ του εισοδήματος που προσδιορίστηκε τεκμαρτώσ και του εισοδήματος που δήλωσε, ισχυριζόμενος ότι τα προηγούμενα έτη του περίσσεψε ποσό χρημάτων το οποίο φορολογήθηκε ή νόμιμα απαλλάχθηκε από τον φόρο και το οποίο ξόδεψε το έτος της φορολογίας για να καλύψει αυτή την διαφορά .

⇒ **Ανάλωση κεφαλαίου που σχηματίστηκε τα προηγούμενα έτη**

Για τον υπολογισμό της ανάλωσης κεφαλαίου μπορεί να ληφθεί υπόψη κεφάλαιο που σχηματίστηκε τα προηγούμενα έτη . Έτσι για δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν το 2009 ο φορολογούμενος μπορεί να επικαλεστεί κεφάλαιο προηγούμενων ετών χωρίς περιορισμό, δηλαδή και πριν από δέκα και δεκαπέντε χρόνια, με τις εξής προϋποθέσεις :

α) Να έχει στοιχείο από τα οποία να προκύπτει το κεφάλαιο που επικαλείται για ανάλωση.

β) Τα έτη να είναι συνεχόμενα, π.χ. ανάλωση κεφαλαίων από το οικονομικό έτος 2000 έως το 2005, και όχι επιλεκτικά, (π.χ. ανάλωση κεφαλαίου έτους 1997 και έτους 1999) .

Προσδιορισμός Κεφαλαίου

Για τον τρόπο με τον οποίο προσδιορίζεται το κεφάλαιο που αναλώθηκε τα προηγούμενα έτη, διαχωρίζουμε δύο κατηγορίες προσδιορισμού του κεφαλαίου ανάλωσης . Στην πρώτη κατηγορία εντάσσονται τα οικονομικά έτη από το 1993 μέχρι σήμερα και στην δεύτερη κατηγορία τα οικονομικά έτη από το 1992 και προηγούμενα .

Προσδιορισμός ανάλωσης κεφαλαίου οικονομικού έτους 1993 και επομένων

Για τον προσδιορισμό του κεφαλαίου κάθε έτους εφαρμόζονται τα εξής :

Αθροίζονται

- τα εισοδήματα που έχουν φορολογηθεί ή νόμιμα έχουν απαλλαχθεί από τον φόρο με συμψηφισμό θετικών και αρνητικών στοιχείων .
- τα χρηματικά ποσά που δεν θεωρούνται εισόδημα .
- ποσά που προέρχονται από διάθεση περιουσιακών στοιχείων, εισαγωγή συναλλάγματος, δάνεια, δωρεές, γονικές παροχές.
- άλλα ποσά που αποδεδειγμένα έχουν εισπραχθεί .

Αφαιρούνται

- Οι δαπάνες που ο προσδιορισμός τους ορίζεται στα άρθρα 16 (δαπάνες διαβίωσης) και 17 (δαπάνες απόκτησης περιουσιακών στοιχείων), ανεξάρτητα από το αν απαλλάσσονται της εφαρμογής του τεκμηρίου .

Απο 1/1/2005 κατά τον προσδιορισμό του κεφαλαίου κάθε έτους και πιο συγκεκριμένα κατά την αφαίρεση των τεκμαρτών δαπανών διαβίωσης και απόκτησης περιουσιακών στοιχείων, θα αφαιρούνται οι δαπάνες αυτές ανεξάρτητα από το αν απαλλάσσονται της εφαρμογής του τεκμηρίου .

Για παράδειγμα, εάν κατά τις χρήσεις 2005, 2006 και 2007 φυσικό πρόσωπο ήταν κύριος αυτοκινήτου που απαλλάσσονταν του τεκμηρίου (π.χ. εργοστασιακή αξία μικρότερη των 50.000,00 ευρώ) και κατά την χρήση 2009 επικαλείται ανάλωση κεφαλαίου προηγούμενων ετών, η τεκμαρτή δαπάνη του αυτοκινήτου θα αφαιρεθεί , ανεξάρτητα από το ότι στις χρήσεις 2005, 2006 και 2007 δεν είχε εφαρμογή το τεκμήριο . Για την χρήση 2010, εφόσον επικαλεστεί ανάλωση κεφαλαίου, η τεκμαρτή δαπάνη του αυτοκινήτου δεν θα αφαιρεθεί .

Εάν δεν υπάρχουν δαπάνες διαβίωσης ή αυτές είναι μικρότερες από 2.900,00 ευρώ, αφαιρείται ποσό **τουλάχιστον 2.900,00 ευρώ** .

Εξαιρέση αποτελούν οι φορολογούμενοι που κατοικούν και διαμένουν στην αλλοδαπή και αποκτούν εισοδήματα στην Ελλάδα, οι οποίοι ενώ μπορούν να χρησιμοποιήσουν τα ήδη φορολογηθέντα εισοδήματα ως ανάλωση κεφαλαίου

προηγούμενων ετών για κάλυψη τεκμαρτής δαπάνης αγοράς περιουσιακού στοιχείου δεν μπορούν να αφαιρέσουν το ποσό αυτό των 2.900 ευρώ .

Όσον αφορά τα παραπάνω, διευκρινίζεται ότι κάθε ποσό που καταβλήθηκε για την απόκτηση αυτών των εσόδων τα μειώνει, προκειμένου αυτά να ληφθούν υπόψη για την κάλυψη ή τον περιορισμό της συνολικής ετήσιας δαπάνης, εκτός εάν τα ποσά αυτά έχουν ληφθεί υπόψη κατά τον προσδιορισμό του εισοδήματος του έτους που καταβλήθηκαν και ο φορολογούμενος επικαλείται ανάλωση κεφαλαίου του έτους αυτού .

Παράδειγμα Ανάλωσης Κεφαλαίου

1) Έστω ότι φορολογούμενος απέκτησε το 2008 εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες 40.000,00€ . Το ίδιο έτος αγόρασε αγροτεμάχιο αξίας 60.000,00€. Ο φορολογούμενος είναι κύριος ενός επιβατικού αυτοκινήτου 14 φορολογήσιμων ίππων, το οποίο αγόρασε το 2005, τεκμαρτής δαπάνης 20.500,00 ευρώ .

Ο φορολογούμενος το οικονομικό έτος 2009 θα υπαχθεί στο τεκμήριο κτήσης περιουσιακών στοιχείων . Θα φορολογηθεί δηλαδή για εισόδημα 60.000,00 ευρώ με την κλίμακα (β), δηλαδή ως εισόδημα από εμπορικές επιχειρήσεις, εκτός εάν δικαιολογήσει την διαφορά των 20.000,00€ .

Το 2007 ο πιο πάνω φορολογούμενος δήλωσε εισόδημα από μισθούς 38.000,00 ευρώ και τόκους καταθέσεων 12.000,00 ευρώ . Μπορεί επομένως ο φορολογούμενος να δικαιολογήσει την πιο πάνω διαφορά επικαλούμενος ανάλωση κεφαλαίου που σχηματίστηκε το 2007, το οποίο ανέρχεται σε :

(38.000 + 12.000) – 20.500 = 29.500 ευρώ, ποσό με το οποίο καλύπτεται πλήρως η διαφορά των 20.000 ευρώ .

Η τεκμαρτή δαπάνη των 20.500,00 € ενώ δεν αποτελεί για τον φορολογούμενο τεκμήριο δαπανών διαβίωσης λειτουργεί αφαιρετικά για τον προσδιορισμό του κεφαλαίου προηγούμενων ετών . Εάν αυτή η πλασματική δαπάνη ήταν μεγαλύτερη, ο φορολογούμενος δεν θα μπορούσε να δικαιολογήσει τον τεκμαρτό προσδιορισμό του εισοδήματος του, παρά το γεγονός ότι διαθέτει ικανοποιητικό εισόδημα .

Κεφάλαιο προηγούμενων ετών από εισόδημα ανηλίκου που είχε φορολογηθεί στο όνομα του πατέρα

Ο φορολογούμενος μπορεί να επικαλεστεί ανάλωση του εισοδήματος του που απέκτησε όταν ήταν ανήλικος και φορολογήθηκε στο όνομα του γονέα του, για κάλυψη δαπάνης που έγινε μετά την ενηλικίωσή του, εκτός εάν είχε γίνει επίκληση αυτού του εισοδήματος από τον γονέα κατά το παρελθόν προς κάλυψη από αυτόν τεκμηρίου. (ΠΟΛ 1259/2-11-2000)

Κάλυψη τεκμηρίου αγοράς συζύγων με κεφάλαια προηγούμενων ετών, πριν την έναρξη της έγγαμης συμβίωσης τους

Κατά τα έτη στα οποία δεν είχε αρχίσει η έγγαμη συμβίωση και κάθε σύζυγος υπέβαλε χωριστή δήλωση για τα δικά του εισοδήματα, τα εισοδήματα κάθε συζύγου μπορούν να καλύψουν ή να μειώσουν μόνο την δική του ή την δική της, κατά περίπτωση προστιθέμενη διαφορά τεκμηρίων . (ΠΟΛ 1094/23-3-1989)

Διαφορά φορολογικού ελέγχου

Σε περίπτωση φορολογικού ελέγχου προηγούμενων οικονομικών ετών, για τα οποία ο φορολογούμενος επικαλείται ανάλωση κεφαλαίου, λαμβάνονται υπόψη τα οριστικά εισοδήματα του συμβιβασμού .

Κάλυψη τεκμηρίου της εν ζωή συζύγου από εισοδήματα που δηλώθηκαν με κοινές φορολογικά δηλώσεις

Σε περίπτωση που η σύζυγος που υποβάλλει ξεχωριστή φορολογική δήλωση για τα δικά της εισοδήματα λόγω θανάτου του συζύγου της, επιθυμεί να καλύψει στο μέλλον τεκμήριο αγοράς ακινήτου με ανάλωση κεφαλαίου προηγούμενων ετών, μπορεί να επικαλεστεί τα δικά της εισοδήματα και από τα εισοδήματα του συζύγου της μόνο αυτά που συμπεριλαμβάνονται στις κοινές του δηλώσεις . (Σχετ. Εγγ.100180711/8-1-2003)

Κάλυψη Διαφοράς μεταξύ συνολικής ετήσιας Δαπάνης Διαβίωσης και συνολικού εισοδήματος που δηλώθηκε από τον ένα σύζυγο με τα εισοδήματα του άλλου

Όσον αφορά δύο συζύγους που έχουν και οι δύο φορολογικό εισόδημα και τεκμαρτή δαπάνη, τότε αν σε περίπτωση η συνολική δαπάνη του ενός συζύγου είναι μεγαλύτερη από το εισόδημα που δηλώθηκε από αυτόν και η διαφορά που προκύπτει δεν καλύπτεται με τα ποσά του άρθρου 19 του Ν. 2238/1994, η διαφορά ή το υπόλοιπο αυτής μπορεί να καλυφθεί από τα ποσά του άρθρου 19 του Ν.2238/1994 του άλλου συζύγου .

Παράδειγμα 1

Ο σύζυγος και η σύζυγος πραγματοποίησαν αντίστοιχα για την χρήση 2009 τα εξής :

	Ο σύζυγος	Η σύζυγος
Συνολικό καθαρό εισόδημα 2009	2.940,00	4.400,00
Δαπάνη άρθρων 16 και 17 του Ν.2238/1994	4.100,00	5.880,00
Ποσά άρθρου 19 Ν.2238/1994	2.750,00	

Οι δύο σύζυγοι θα φορολογηθούν με βάση τα πραγματικά τους εισοδήματα, καθώς αθροιστικά και για τους δύο συζύγους μαζί δεν προκύπτει διαφορά του άρθρου 19 του Ν.2238/1994 που να μην καλύπτεται από ποσά του άρθρου 19 του ίδιου νόμου .

Αναλυτικά έχουμε :

Συνολικό καθαρό εισόδημα : $2.940,00 + 4.400,00 = 7.340,00$

Συνολική δαπάνη άρθρων 16 και 17 του Ν. 2238/1994 και των δύο συζύγων :
 $4.100,00 + 5.880,00 = 9.980,00$

Τεκμαρτή Διαφορά : $9.980,00 - 7.340,00 = 2.640,00$

Η διαφορά αυτή καλύπτεται από τα ποσά του άρθρου 19 του Ν.2238/94 του συζύγου που είναι **2.750,00** .

Παράδειγμα 2

Ο σύζυγος και η σύζυγος πραγματοποίησαν αντίστοιχα για την χρήση 2009 τα εξής :

	Ο σύζυγος	Η σύζυγος
Συνολικό καθαρό εισόδημα 2009	(ζημιά) -2.940,00	5.300,00
Δαπάνη άρθρων 16 και 17 του Ν.2238/1994		7.350,00
Ποσά άρθρου 19 Ν.2238/1994	4.400,00	

Ο σύζυγος θα μεταφέρει την ζημιά στο επόμενο οικονομικό έτος . Επίσης θα έχουμε :
 $4.400,00 - 2.940,00 = 1.460,00$ (Ποσό που μπορεί να χρησιμοποιήσει η σύζυγος για να καλύψει ή να περιορίσει την τεκμαρτή διαφορά της)

Συγκεκριμένα, η διαφορά μεταξύ της δαπάνης των άρθρων 16 και 17 του Ν. 2238/1994 της συζύγου και του συνολικού καθαρού της εισοδήματος είναι :
 $7.350,00 - 5.300,00 = 2.050,00$

Έτσι έχουμε, $2.050,00 - 1.460,00 = 590,00$ (**Θετική διαφορά προστιθέμενης τεκμαρτής δαπάνης**)

Οπότε η σύζυγος θα φορολογηθεί για **5.300,00** (πραγματικό συνολικό καθαρό εισόδημα) + **590,00**(προστιθέμενη διαφορά τεκμαρτής δαπάνης) = **5.890,00** (**Φορολογητέο εισόδημα**) ($5.300 + 590,00 = 5.890,00$)

Δικαιολογητικά για την ανάλωση κεφαλαίου προηγούμενων ετών

Για την κάλυψη της τεκμαρτής δαπάνης διαβίωσης και απόκτησης περιουσιακών στοιχείων με ανάλωση κεφαλαίου προηγούμενων ετών, συνοποβάλλεται αναλυτικός πίνακας με τα στοιχεία των εσόδων (εισοδήματα, δωρεές κ.τ.λ.) και των τεκμαρτών δαπανών ή ποσού 2.900,00 ευρώ εάν δεν υπάρχουν τέτοιες δαπάνες, το ποσό του αναλωθέντος κεφαλαίου προηγούμενων ετών, καθώς και το ποσό του κεφαλαίου που υπολείπεται, προκειμένου ο υπόχρεος να καλύψει την διαφορά της τεκμαρτής δαπάνης.

⇒ Προσδιορισμός ανάλωσης κεφαλαίου οικονομικού έτους 1992 και τα προηγούμενα

Όσον αφορά τον προσδιορισμό κεφαλαίου κατά τα οικονομικά έτη από το 1992 και προηγούμενα εφαρμόζονται οι διατάξεις που ίσχυαν κατά τα οικεία οικονομικά έτη.

Θεμελιώδης αρχή για την κάλυψη ή τον περιορισμό της τεκμαρτής δαπάνης με χρηματικά ποσά που προέρχονται από την διάθεση περιουσιακών στοιχείων είναι **να μην γίνεται επίκληση του ίδιου ποσού 2 φορές** . Σε περίπτωση διάθεσης περιουσιακού στοιχείου πρέπει πάντα να προσκομίζεται το στοιχείο της αγοράς για να ληφθεί υπόψη το τίμημα της διάθεσης του .

Παραδείγμα χρήσης δανείου και επίκλησης κεφαλαίων προηγούμενων ετών για περιορισμό ή κάλυψη τεκμαρτής διαφοράς εισοδήματος – δαπάνης

Φορολογούμενος δήλωσε :

✓ Συνολικό ετήσιο εισόδημα (1/1 – 31/12)	2.935,00€
✓ Τεκμαρτή δαπάνη με βάση Ε.Ι.Χ. αυτοκίνητο	9.980,00€
✓ Δαπάνη αγοράς ακινήτου (καταβολή τιμήματος 3 Απριλίου)	14.675,00€
✓ Δάνειο (υπογράφηκε 8 Ιουνίου)	14.970,00€
✓ Κεφάλαιο προηγούμενων ετών	4.400,00€

Υπολογισμός Τεκμαρτής Διαφοράς

$$\text{Δαπάνη αγοράς ακινήτου} + \text{Δαπάνη Διαβίωσης} - \text{Ετήσιο Εισόδημα} = \\ 14.675,00 + 9.980,00 - 2.935,00 = \mathbf{21.720,00}$$

Η τεκμαρτή διαφορά προέρχεται από :

$$\Rightarrow \mathbf{11.740,00€} (21.720 - 9.980) \text{ Δαπάνη για αγορά ακινήτου}$$

$$\Rightarrow \mathbf{9.980,00€} \text{ Δαπάνη Διαβίωσης}$$

$$\text{(Επαλήθευση : } \mathbf{11.740,00} + \mathbf{9.980,00} = \mathbf{21.720,00} \text{)}$$

Κάλυψη – Περιορισμός Τεκμαρτής Διαφοράς Εισοδήματος

Το δάνειο που υπογράφηκε μετά την πραγματοποίηση για την αγορά του ακινήτου μπορεί μόνο να καλύψει την τεκμαρτή διαφορά που προέρχεται από την τεκμαρτή δαπάνη διαβίωσης δηλαδή τα **9.980,00€** . Οπότε η κάλυψη της τεκμαρτής διαφοράς που προέρχεται από δαπάνη διαβίωσης γίνεται εξ ολοκλήρου, δηλαδή

$$14.970,00 - 9.980,00 = \mathbf{4.990,00€}$$

Το υπόλοιπο ποσό 4.990,00€ μπορεί να χρησιμοποιηθεί για μελλοντική χρήση περιορισμού ή κάλυψης τεκμαρτής διαφοράς εισοδήματος – δαπάνης.

Επίσης, ο φορολογούμενος έχει επικαλεστεί κεφάλαιο προηγούμενων ετών: **4.400,00€** , το οποίο ποσό μπορεί να περιορίσει την αξία **11.740,00€** δηλαδή την δαπάνη αγοράς ακινήτου . Οπότε θα έχουμε : $11.740,00 - 4.400,00 = \mathbf{7.340,00€}$
(προστιθέμενη διαφορά τεκμαρτής δαπάνης)

Επομένως, ο φορολογούμενος θα φορολογηθεί για εισόδημα :

$$2.935,00 \text{ (ετήσιο εισόδημα)} + 7.340,00 \text{ (προστιθέμενη διαφορά τεκμαρτής δαπάνης)} = \underline{10.275,00 \text{ €}} \text{ (Φορολογητέο Εισόδημα)} .$$

Εάν στο προηγούμενο παράδειγμα η Δαπάνη για την Αγορά του Ακινήτου έγινε στις 9 /6 και το Δάνειο υπογράφηκε στις 8/6, δηλαδή προγενέστερα της αγοράς, τότε το ποσό του δανείου μπορεί να καλύψει εξ ολοκλήρου την δαπάνη διαβίωσης και το υπόλοιπο μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να καλύψει μέρος της αγοράς του ακινήτου , δηλαδή :

Δάνειο :	14.970,00€
<u>(Μείον) Δαπάνη Διαβίωσης :</u>	<u>- 9.980,00€</u>
<u>Υπόλοιπο Δανείου :</u>	<u>4.990,00€</u>
Δαπάνη για αγορά ακινήτου :	11.740,00€
(Μείον) Υπόλοιπο Δανείου :	- 4.990,00€
<u>(Μείον) Κεφάλαιο Προηγούμενων Ετών :</u>	<u>- 4.400,00€</u>
<u>Προστιθέμενη διαφορά τεκμαρτής δαπάνης :</u>	<u>2.350,00€</u>

Επομένως, ο φορολογούμενος θα φορολογηθεί για εισόδημα :

$$2.935,00 \text{ (ετήσιο εισόδημα)} + 2.350,00 \text{ (προστιθέμενη διαφορά τεκμαρτής δαπάνης)} = \underline{5.285,00 \text{ €}} \text{ (Φορολογητέο Εισόδημα)} .$$

ΜΕΡΟΣ 3^ο

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 14

Η ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΠΙΝΑΚΑ 5, (ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΕΤΗΣΙΑΣ ΤΕΚΜΑΡΤΗΣ ΔΑΠΑΝΗΣ) ΕΝΤΥΠΟΥ Ε1 ΤΗΣ ΔΗΛΩΣΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ 5. ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΕΤΗΣΙΑΣ ΤΕΚΜΑΡΤΗΣ ΔΑΠΑΝΗΣ										Υπόλοιπο	Της ειζίνου		
1. Ετήσια τεκμαρτή δαπάνη διαβίωσης με βάση: α) 1ο ετήσιο τεκμαρτό μίσθωμα για ιδιοκατοικημένη ή μισθωμένη κύρια κατοικία και έως δύο δευτερεύουσες κατοικίες													
ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΚΙΝΗΤΟΥ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ - ΟΔΟΙ ΠΟΥ ΓΕΓΡΑΦΗΝ ΤΟ ΤΕΤΡΑΓΩΝΟ ***		ΡΑΦΙ ΚΑΙ ΠΡΟΠΡΑΓΜΑΤΟΓΡΑΦΗ	ΜΑΡΙΝΑ	ΜΑΡΙΝΑ	ΜΑΡΙΝΑ	ΜΑΡΙΝΑ	ΜΑΡΙΝΑ	ΜΑΡΙΝΑ	ΜΑΡΙΝΑ	ΜΑΡΙΝΑ	ΜΑΡΙΝΑ		
Α) ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΚΑΤΟΙΚΙΑ		206	207										
Β) ΤΗΝ ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΑ ΚΑΤΟΙΚΙΑ		208	207										
Γ) ΤΗΝ ΤΡΙΤΗ ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΑ ΚΑΤΟΙΚΙΑ		210	209										
Δ) ΤΗΝ ΤΕΤΑΡΤΗ ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΑ ΚΑΤΟΙΚΙΑ		211	210										
β) το ετήσιο τεκμαρτό μίσθωμα για λοιπές δευτερεύουσες κατοικίες										707	708		
γ) τα επιβατικά αυτο/τα Ι.Χ., Μ.Χ. (οικιακών, εταιρικής χρήσης, κοινωνικών και κοινοπραξιών)													
Α/Α	Αριθμός κυρίου Ι.Χ., Μ.Χ.	ΣΤΟΙΧΕΙΑ	ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ	Χρόνος	Μηνιαίο κόστος	Ποσοστό	Ετήσιο	Ετήσιο	Ετήσιο	Ετήσιο	Ετήσιο		
1	750	Γράμματα	Αριθμός	Χρόνος	Μηνιαίο κόστος	Ποσοστό	Ετήσιο	Ετήσιο	Ετήσιο	Ετήσιο	Ετήσιο		
2	751												
3	752												
4	753												
δ) τα σκάφη αναψυχής Ι.Χ. (οικονομίας κτλ.)													
Όνομα σκαφούς	Αριθμός και λιμένα υπολογίου	Χώρα	Μηνιαίο κόστος	Ποσοστό	Ετήσιο	Ετήσιο	Ετήσιο	Ετήσιο	Ετήσιο	Ετήσιο	Ετήσιο		
ε) τις αμοιβές πληρωμάτων σκαφών αναψυχής												731	732
ε) τα αεροσκάφη και ελικόπτερα Ι.Χ.													
Στοιχείο εναέσιου και νηολογίου	Τύπος	Αριθμός	Αεροπορική εταιρεία	Μηνιαίο κόστος	Ποσοστό	Ετήσιο	Ετήσιο	Ετήσιο	Ετήσιο	Ετήσιο	Ετήσιο		
στ) τις δεξαμενές καλύμψεως (πισίνες)													
Εξωτερική (μετ. μέτρα)	Πλάτος εξωτερικό	Μήκος	Εσωτερική (μετ. μέτρα)	Πλάτος εσωτερικό	Μήκος	Ποσοστό	Ετήσιο	Ετήσιο	Ετήσιο	Ετήσιο	Ετήσιο		
ζ) Γράψτε την μεγαλύτερη οικονομιακή τεκμαρτή δαπάνη από στοιχεία των περιπτ. γ έως στ												765	766
η) Γράψτε τον αριθμό στοιχείων που προσδιορίζουν την τεκμαρτή δαπάνη διαβίωσης (οικονομικά)												767	768
2. Από τη δαπάνη που καταβάλατε:													
α) για την αγορά ή χρηματοδοτική μίσθωση αυτοκινήτων, δίτροχων κτλ. οχημάτων												719	720
β) για την αγορά ή χρηματοδοτική μίσθωση πλοίων αναψυχής κτλ., σκαφών αναψυχής και αεροσκαφών												721	722
γ) για την αγορά ή χρηματοδοτική μίσθωση κινητών πραγμάτων αξίας πάνω από 5.000 ευρώ												723	724
δ) για την αγορά ακινήτων ή για τη χρονομεριστική ή χρηματοδοτική μίσθωση αυτών												725	726
ε) για την ανέγερση οικοδομών ή κατασκευή δεξαμενών καλύμψεως												727	728
στ) για δωρεές ή γονικές παροχές ή χρηματικές ποσών ισοδύναμες προς το δημόσιο, κτλ.												729	730
ζ) για την τακοχρεολυτική απόσβεση δανείων ή πιστώσεων κτλ.												731	732

14.1. Η ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΠΙΝΑΚΑ 5.1

ΚΥΡΙΑ ΚΑΤΟΙΚΙΑ

Γράφεται η διεύθυνση του ακινήτου σε όλες τις περιπτώσεις, ανεξαρτήτως τετραγωνικών μέτρων. Οι υπόλοιποι δρόμοι που περικλείουν το τετράγωνο γράφονται μόνο αν η επιφάνεια της κυρίας κατοικίας είναι πάνω από 200 τ.μ.

Όταν το ακίνητο βρίσκεται σε περιοχή εκτός αντικειμενικού προσδιορισμού δεν είναι απαραίτητη η αναγραφή των οδών που περικλείουν το οικοδομικό τετράγωνο αλλά αρκεί μόνο η αναγραφή του νομού και του δήμου ή της κοινότητας .

ΚΑΤΟΙΚΙΑ ΑΠΟ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ, ΔΩΡΕΑ, ΓΟΝΙΚΗ ΠΑΡΟΧΗ Κ.Λ.Π.

ΚΩΔ. 206 : Στον κωδικό 206 σημειώνεται <<X>> πάνω στο ΝΑΙ αν η κύρια κατοικία του φορολογουμένου αποκτήθηκε από κληρονομιά, δωρεά, γονική παροχή κ.λ.π. ή αποκτήθηκε από συνταξιούχο από επαχθή αίτια πριν την συνταξιοδότηση του.

ΚΩΔ. 208-210 : Στον κωδικό 206 σημειώνεται <<X>> πάνω στο ΝΑΙ αν η δευτερεύουσα ή η εξοχική κατοικία του φορολογουμένου αποκτήθηκε από κληρονομιά, δωρεά, γονική παροχή κ.λ.π. ή αποκτήθηκε από συνταξιούχο από επαχθή αίτια πριν την συνταξιοδότηση του.

ΜΙΣΘΩΜΕΝΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑ

ΚΩΔ. 203-207-209 : Στους κωδικούς 203-207-209 σημειώνεται ένα <<X>> πάνω στο <<ΝΑΙ>> ανάλογα με την περίπτωση αν ο φορολογούμενος έχει μισθωμένη κύρια κατοικία ή δευτερεύουσα κατοικία εξοχική ή μη εξοχική ανεξάρτητα από την επιφάνεια τους. Η ένδειξη αυτή δεν συμπληρώνεται αν πρόκειται για ιδιόκτητες κατοικίες, συμπληρώνεται μόνο αν είναι μισθωμένες .

ΚΑΤΟΙΚΙΑ Ή ΜΟΝΟΚΑΤΟΙΚΙΑ

Γράφεται το γράμμα **Κ** ή το γράμμα **Μ** όταν το συγκεκριμένο ακίνητο είναι **Κατοικία** ή αν είναι **Μονοκατοικία** αντίστοιχα.

Η ένδειξη αυτή συμπληρώνεται μόνο αν η κατοικία βρίσκεται σε περιοχή που δεν ισχύει το αντικειμενικό σύστημα προσδιορισμού της αξίας των ακινήτων.

Μονοκατοικία είναι το κτίσμα που αποτελεί λειτουργικά μόνο μία κατοικία με τους βοηθητικούς της χώρους (αποθήκη κ.λ.π.) και μπορεί να είναι σε έναν ή περισσότερους ορόφους (μεζονέτα). Επίσης δεν πρέπει να εφάπτεται με άλλο κτίσμα οριζόντια ή κάθετα.

Δεν είναι μονοκατοικία διώροφη οικοδομή με ισόγειο κατάστημα και πρώτο όροφο κατοικία, ισόγειο διαμέρισμα που βρίσκεται σε επαφή με άλλο ισόγειο, ισόγεια επαγγελματική στέγη που βρίσκεται σε επαφή με άλλη μονοκατοικία.

ΘΕΣΗ – ΟΡΟΦΟΣ

Γράφεται ο όροφος στον οποίο βρίσκεται το συγκεκριμένο ακίνητο π.χ. 2^{ος}, 3^{ος}, ισόγειο κ.λ.π.

ΚΑΤΩ ΑΠΟ 5.000 ΚΑΤΟΙΚΟΥΣ

ΚΩΔ. 204-205 : Σημειώνεται <<X>> πάνω στην λέξη <<NAI>> εφόσον η δευτερεύουσα κατοικία είτε είναι εξοχική είτε όχι βρίσκεται σε χωριό ή σε πόλη με πληθυσμό κάτω από 5.000 κατοίκους και την έχει ο φορολογούμενος ή η σύζυγος του από κληρονομιά, προίκα ή γονική παροχή. Αν η κατοικία αυτή βρίσκεται σε μέρος που έχει χαρακτηριστεί τουριστική περιοχή, ανεξαρτήτως πληθυσμού δεν σημειώνεται <<X>> πάνω στην λέξη <<NAI>> .

ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ ΚΥΡΙΩΝ ΧΩΡΩΝ

ΚΩΔ. 211-218-225 : Στους κωδικούς 211 – 218 – 225 γράφεται η επιφάνεια του κύριου χώρου του συγκεκριμένου ακινήτου. Όταν πρόκειται για μονοκατοικία εντός ή εκτός αντικειμενικού προσδιορισμού, γράφεται αθροιστικά η επιφάνεια του κύριου χώρου καθώς και η επιφάνεια των βοηθητικών χώρων του λεβητοστάσιου και του κλιμακοστασίου (σκάλες) είτε πρόκειται για κύρια κατοικία, δευτερεύουσα εξοχική ή όχι . Η επιφάνεια των χώρων πρέπει να γραφτεί σε ακέραιο αριθμό τετραγωνικών μέτρων .

ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ ΓΚΑΡΑΖ, ΑΠΟΘΗΚΗΣ

ΚΩΔ. 212-219-226 : Στους κωδικούς 212-219-226 γράφεται αθροιστικά ολόκληρη η επιφάνεια των ανεξάρτητων ιδιόκτητων χώρων του γκαράζ και της αποθήκης του συγκεκριμένου ακινήτου. Στους κωδικούς αυτούς δεν θα συνυπολογιστεί η επιφάνεια των χώρων στάθμευσης αυτοκινήτων που βρίσκονται στην πυλωτή .

ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΥΝΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

ΚΩΔ. 213-214, 220-221, 227-228 : Στους κωδικούς 213-214, 220-221, 227-228 γράφεται το ποσοστό συνιδιοκτησίας του φορολογούμενου καθώς και της συζύγου του στο συγκεκριμένο ακίνητο σε ακέραιο αριθμό.

Τυχόν δεκαδικά στρογγυλοποιούνται στην πλησιέστερη μονάδα .

Εάν το ποσοστό συνιδιοκτησίας μεταβλήθηκε για οποιανδήποτε αιτία μέσα στην χρονιά δεν θα γραφτεί σε αυτούς τους κωδικούς κανένα ποσοστό, αλλά θα επισυναφθεί στην θέση αυτή σημείωμα, στο οποίο θα γραφτεί το αρχικό ποσοστό συνιδιοκτησίας με τον χρόνο διάρκειας και το ποσοστό συνιδιοκτησίας που προέκυψε μετά την μεταβολή με τον αντίστοιχο χρόνο διάρκειας. Αν πρόκειται για μισθωμένη κατοικία γράφεται το ποσοστό του ενοικίου.

ΜΗΝΕΣ ΙΔΙΟΚΑΤΟΙΚΗΣΗΣ

ΚΩΔ. 215-222-229 : Στους κωδικούς 215-222-229 γράφονται οι μήνες που ιδιοκατοικήθηκε το συγκεκριμένο ακίνητο σε ακέραιο μονοψήφιο ή διψήφιο αριθμό. Ιδιοκατοίκηση μέχρι 15 ημέρες δεν θα υπολογισθεί ενώ αντίθετα από 16 ημέρες και πάνω θα ληφθεί υπόψη ως ολόκληρος μήνας .

Για τις δευτερεύουσες εξοχικές κατοικίες υπολογίζεται τεκμαρτό μίσθωμα μόνο για τρεις μήνες, ανεξάρτητα από τον χρόνο που αυτές χρησιμοποιήθηκαν .

ΤΙΜΗ ΖΩΝΗΣ Ή ΤΙΜΗ ΕΚΚΙΝΗΣΗΣ

ΚΩΔ. 216-223-230 : Στους κωδικούς 216-223-230 γράφεται η **τιμή ζώνης** που ισχύει σε κάθε χρήση ανάλογα, εάν το ακίνητο βρίσκεται σε περιοχή αντικειμενικού προσδιορισμού της αξίας των ακινήτων και η **τιμή εκκίνησης** αν το ακίνητο βρίσκεται σε περιοχή εκτός αντικειμενικού προσδιορισμού.

Ο κωδικός αριθμός **216** συμπληρώνεται μόνο όταν η κύρια κατοικία **υπερβαίνει τα 200 τ.μ.**

Ο κωδικός αριθμός **223** συμπληρώνεται **μόνο όταν** η επιφάνεια της μοναδικής δευτερεύουσας κατοικίας ή η συνολική επιφάνεια όλων των δευτερευουσών κατοικιών, αν υπάρχουν περισσότερες από μία είναι **πάνω από 150 τ.μ.**

Ο κωδικός αριθμός **230** συμπληρώνεται **μόνο όταν** η επιφάνεια της μοναδικής εξοχικής κατοικίας ή η συνολική επιφάνεια όλων των εξοχικών κατοικιών, αν υπάρχουν περισσότερες από μία είναι **πάνω από 150 τ.μ.** Γι αυτόν τον υπολογισμό

δεν λαμβάνεται υπόψη η επιφάνεια της δευτερεύουσας κατοικίας ή της εξοχικής κατοικίας μέχρι 150 τ.μ. που βρίσκεται σε χωριό ή σε πόλη με πληθυσμό κάτω από 5000 κατοίκους και την έχει ο φορολογούμενος ή η σύζυγός του από κληρονομιά, προίκα ή γονική παροχή, εκτός αν η κατοικία αυτή βρίσκεται σε περιοχή που έχει χαρακτηριστεί τουριστική περιοχή .

ΕΤΟΣ ΑΔΕΙΑΣ

ΚΩΔ. 217-224-231 : Στους κωδικούς 217-224-231 γράφεται το έτος έκδοσης της οικοδομικής άδειας του συγκεκριμένου ακινήτου ή το έτος της τελευταίας αναθεώρησης της. Γράφεται το ίδιο έτος έκδοσης της οικοδομικής άδειας αν το χρονικό διάστημα μέσα στο έτος που εκδόθηκε ή αναθεωρήθηκε η άδεια είναι μεγαλύτερο του εξαμήνου, διαφορετικά αν είναι μικρότερο του εξαμήνου γράφεται το επόμενο έτος . Οι κωδικοί αυτοί αριθμοί συμπληρώνονται μόνο όταν η κύρια κατοικία είναι πάνω από 200 τ.μ. ή η επιφάνεια της μοναδικής δευτερεύουσας κατοικίας ή η συνολική επιφάνεια όλων των δευτερευουσών κατοικιών εξοχικών ή μη είναι πάνω από 150 τ.μ.

ΕΤΗΣΙΟ ΤΕΚΜΑΡΤΟ ΜΙΣΘΩΜΑ ΓΙΑ ΛΟΙΠΕΣ ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ ΚΑΤΟΙΚΙΕΣ

ΚΩΔ. 707-708 : Στους κωδικούς 707-708 γράφεται το ετήσιο τεκμαρτό μίσθωμα για τις υπόλοιπες δευτερεύουσες κατοικίες οι οποίες δεν έχουν περιληφθεί στον πίνακα που είναι πάνω από αυτούς τους κωδικούς .

ΤΕΚΜΗΡΙΑ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ

ΚΩΔ. 851-858 : Στους κωδικούς 851-858 γράφεται η ετήσια τεκμαρτή δαπάνη για τα επιβατικά ή μικτής χρήσης ή τύπου JEEP αυτοκίνητα ιδιωτικής χρήσης μόνο όταν τα αυτοκίνητα έχουν τεκμήριο και δεν απαλλάσσονται.

Η τεκμαρτή δαπάνη γράφεται για τα μη απαλλασσόμενα και στην περίπτωση ενοικίασης ή χρηματοδοτικής μίσθωσης αυτοκινήτων για όσο χρόνο αυτά έχουν χρησιμοποιηθεί και βαρύνουν τον μισθωτή τους.

Ανεξάρτητα αν τα αυτοκίνητα έχουν τεκμήριο συντήρησης και κυκλοφορίας ή δεν έχουν, πρέπει να γραφτούν τα στοιχεία τους στον πίνακα Ιγ. Ενώ η αξία μπαίνει στους κωδικούς 851-858 **μόνο αν τα αυτοκίνητα έχουν τεκμήριο.**

ΤΕΚΜΗΡΙΟ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΣΚΑΦΩΝ ΑΝΑΨΥΧΗΣ

ΚΩΔ. 713-714 : Στους κωδικούς 713-714 γράφεται η τεκμαρτή δαπάνη για τα ιδιωτικής χρήσης σκάφη αναψυχής ανοικτού τύπου ή όχι, τα ταχύπλοα και μη καθώς και τα τζετ σκι με εξαίρεση τα σκάφη επαγγελματικής χρήσης για τα οποία δεν υπολογίζεται τεκμήριο δαπανών διαβίωσης. Πάνω στην δήλωση πρέπει να γραφτεί το όνομα του σκάφους, ο αριθμός και το λιμάνι νηολογίου, η χώρα, τα μέτρα μήκους του σκάφους το ποσοστό συνιδιοκτησίας αν υπάρχει και τότε έγινε η πρώτη νηολόγηση.

Αν υπάρχουν περισσότερα από ένα σκάφη αναψυχής τότε συντάσσεται κατάσταση με την ίδια γραμμογράφηση που έχει η φορολογική δήλωση και επισυνάπτεται . Πάνω στην δήλωση πρέπει να γραφτεί το συνολικό ποσό των τεκμηρίων διαβίωσης και επιπλέον να σημειωθεί ότι επισυνάπτεται η κατάσταση.

Δεν έχει ετήσια τεκμαρτή δαπάνη ένα μόνο σκάφος συνολικού μήκους μέχρι 10 μέτρων που δεν έχει ναυτολογημένο πλήρωμα για ολόκληρο ή ένα μέρος του έτους .

ΤΕΚΜΗΡΙΟ ΓΙΑ ΤΙΣ ΑΜΟΙΒΕΣ ΠΛΗΡΩΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΣΚΑΦΩΝ ΑΝΑΨΥΧΗΣ

ΚΩΔ. 731-732 : Στους κωδικούς 731-732 γράφονται οι αμοιβές που πληρώθηκαν στα πληρώματα των σκαφών αναψυχής τα οποία έχουν ναυτολογημένο πλήρωμα για μικρό ή μεγαλύτερο χρονικό διάστημα. Μαζί με την δήλωση πρέπει να συνταχθεί και να υποβληθεί κατάσταση με τα μέλη του πληρώματος και τις αμοιβές τους.

(Για τα ιδιωτικά σκάφη αναψυχής με μόνιμο πλήρωμα που έχει ναυτολογηθεί για ολόκληρο ή για μέρος του έτους αποτελούν τεκμήριο οι αμοιβές που καταβάλλονται στο πλήρωμα και για να βρεθεί το ύψος του ποσού του τεκμηρίου οι αμοιβές αυτές πολλαπλασιάζονται με τον συντελεστή δύο (2) .

ΤΕΚΜΗΡΙΟ ΔΑΠΑΝΩΝ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ ΓΙΑ ΑΕΡΟΣΚΑΦΗ ΚΑΙ ΕΛΙΚΟΠΤΕΡΑ

ΚΩΔ. 715-716 : Στους κωδικούς 715-716 γράφεται το ποσό της ετήσιας δαπάνης που προέρχεται από αεροσκάφη και ελικόπτερα . Για αυτά τα τεκμήρια πρέπει να γραφτούν πάνω στην δήλωση τα στοιχεία εθνικότητας και νηολόγησης, ο τύπος τους, ο αριθμός σειράς του κατασκευαστή, ο αερολιμένας της συνήθους παραμονής τους, οι ίπποι ή οι λίμπρες τους και τότε έγινε η πρώτη νηολόγηση τους.

ΤΕΚΜΗΡΙΟ ΔΕΞΑΜΕΝΩΝ ΚΟΛΥΜΒΗΣΗΣ (ΠΙΣΙΝΕΣ)

ΚΩΔ. 765-766 : Στους κωδικούς 765-766 γράφεται το ποσό της ετήσιας τεκμαρτής δαπάνης διαβίωσης που υπολογίζεται με βάση το ύψος των (υποθετικών) εξόδων συντήρησης και χρήσης της πισίνας που χρησιμοποιείται για τις ανάγκες του κυρίου ή του κατόχου της.

Η ετήσια τεκμαρτή δαπάνη όταν πρόκειται για εξωτερική πισίνα υπολογίζεται με βάση την επιφάνεια (τα τετραγωνικά μέτρα) της πισίνας . Για την εσωτερική πισίνα τα ποσά της τεκμαρτής δαπάνης προσαυξάνονται κατά 50% .

Εάν υπάρχουν περισσότερες από μία πισίνες γίνεται κατάσταση με γραμμογράφιση ίδια με αυτή της δήλωσης και υποβάλλεται μαζί με την δήλωση. Στην κατάσταση γράφεται και η διεύθυνση του ακινήτου στο οποίο βρίσκεται η κάθε πισίνα. Το σύνολο της ετήσιας τεκμαρτής δαπάνης διαβίωσης για τις πισίνες γράφεται στους κωδικούς 765-766 και πριν από αυτούς τους κωδικούς γράφεται <<ως συνημμένη κατάσταση>> .

Η ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΤΕΚΜΑΡΤΗ ΔΑΠΑΝΗ

ΚΩΔ. 767 : Στον κωδικό 767 γράφεται το μεγαλύτερο ποσό της τεκμαρτής δαπάνης που προκύπτει από τα στοιχεία που έχουν ληφθεί υπόψη για τον υπολογισμό της ετήσιας τεκμαρτής δαπάνης που περιλαμβάνονται πάνω στην δήλωση στους κωδικούς 765-766 και παραπάνω από αυτούς τους κωδικούς και όχι τα ποσά που περιλαμβάνονται στους κωδικούς 719-720 και παρακάτω.

ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΔΑΠΑΝΗΣ

ΚΩΔ. 795-796 : Στους κωδικούς 795-796 γράφονται αριθμητικά μόνο τα στοιχεία που έχουν ληφθεί υπόψη για τον υπολογισμό της ετήσιας τεκμαρτής δαπάνης για την διαβίωση του και περιλαμβάνονται στον πίνακα 5.1. από α έως και στ., ενώ δεν λαμβάνονται υπόψη τα δεδομένα του πίνακα 5.2. .

14.2. Η ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΠΙΝΑΚΑ 5.2.

ΑΓΟΡΑ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ, ΔΙΤΡΟΧΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ

ΚΩΔ. 719-720 : Στους κωδικούς 719-720 γράφονται τα **ποσά που καταβλήθηκαν** για την αγορά ή χρηματοδοτική μίσθωση αυτοκινήτων, δίτροχων και τρίτροχων

αυτοκινούμενων οχημάτων τα οποία ανήκουν στον ίδιο τον φορολογούμενο, την οικογένεια του ή την ατομική επιχείρηση .

ΑΓΟΡΑ ΣΚΑΦΩΝ ΑΝΑΨΥΧΗΣ, ΑΕΡΟΣΚΑΦΩΝ Κ.Λ.Π.

ΚΩΔ. 721-722 : Στους κωδικούς 721-722 γράφονται τα χρηματικά ποσά που πληρώθηκαν για αγορά ή χρηματοδοτική μίσθωση σκαφών αναψυχής, αεροσκαφών, ελικοπτέρων και ανεμοπτέρων. Στα σκάφη αναψυχής υπάγονται και τα τζετ – σκι.

Όπως για τα αυτοκίνητα έτσι και για τα σκάφη, αεροσκάφη κτλ αν συμπληρωθούν οι κωδικοί 721-722 χρειάζεται να επισυναφθεί κατάσταση μαζί με τα αντίστοιχα δικαιολογητικά (αποδείξεις, τιμολόγια κτλ). Στην κατάσταση αναφέρεται το ονοματεπώνυμο, το ΑΦΜ του αγοραστή και του πωλητή, όνομα σκάφους, αριθμός και λιμάνι νηολογίου, μέτρα μήκους, έτος πρώτης νηολόγησης, ποσό δαπάνης, αγορά μετρητοίς ή με δόσεις . Το ίδιο ισχύει και για την αγορά αεροσκαφών, ελικοπτέρων και ανεμοπτέρων.

ΑΓΟΡΑ ΚΙΝΗΤΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ ΜΕΓΑΛΗΣ ΑΞΙΑΣ

ΚΩΔ. : 723-724 : Στους κωδικούς 723-724 γράφονται τα ποσά που καταβλήθηκαν για αγορά ή χρηματοδοτική μίσθωση κινητών πραγμάτων μεγάλης αξίας .

Με την συμπλήρωση των κωδικών, θα πρέπει να υποβληθεί και κατάσταση στην οποία γράφονται τα κινητά είδη που αγοράστηκαν, τα στοιχεία του αγοραστή και του πωλητή, ο τρόπος πληρωμής και φωτοτυπία του φορολογικού στοιχείου που εκδόθηκε (απόδειξη ή τιμολόγιο) .

ΑΓΟΡΑ ΑΚΙΝΗΤΩΝ (ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΩΝ, ΟΙΚΟΠΕΔΩΝ, ΑΓΡΟΚΤΗΜΑΤΩΝ ΚΛΠ)

ΚΩΔ. 735-736 : Στους κωδικούς 735-736 γράφονται τα ποσά που πληρώθηκαν για αγορά ακινήτων, για χρονομεριστική ή για χρηματοδοτική μίσθωση ακινήτων.

Η αγορά ακινήτων μπορεί να αφορά την αγορά οικοπέδων, καταστημάτων, γραφείων, αέρα οικοδομών, διαμερισμάτων, μονοκατοικιών κλπ

Από το τεκμήριο αγοράς ακινήτων απαλλάσσεται η αγορά πρώτης κατοικίας που αγοράζεται από ενήλικο και η επιφάνεια της είναι **μέχρι 120 τετραγωνικά μέτρα** .

Επομένως στους κωδικούς 735-736 γράφεται η δαπάνη που αποτελεί τεκμήριο δηλαδή θα γραφτούν **μόνο** τα χρηματικά ποσά που καταβλήθηκαν για την αγορά της

Α΄ κατοικίας και που αντιστοιχούν στην πάνω από τα 120 τ.μ. επιφάνεια της κατοικίας . (Υπ. Οικ. 1112121/7-12-2007)

Τα δικαιολογητικά που υποβάλλονται μαζί με την δήλωση για την αγορά του ακινήτου, είναι επικυρωμένο αντίγραφο του συμβολαίου ή περίληψη του με πλήρη περιγραφή των στοιχείων του ακινήτου, κατάσταση που θα περιέχει την επιφάνεια, την τοποθεσία, την αντικειμενική αξία και την αξία αγοράς, το φόρο μεταβίβασης, τον τρόπο πληρωμής, τα έξοδα αναλυτικά που έγιναν και τα στοιχεία του αγοραστή και του πωλητή. Ομοίως και για την χρονομεριστική ή χρηματοδοτική μίσθωση ακινήτων.

ΑΝΕΓΕΡΣΗ ΟΙΚΟΔΟΜΗΣ , ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΔΕΞΑΜΕΝΩΝ ΚΟΛΥΜΒΗΣΗΣ

ΚΩΔ. 737-738 : Στους κωδικούς 737-738 γράφεται η δαπάνη που έγινε για την ανέγερση οικοδομών ή την κατασκευή δεξαμενών κολύμβησης (πισίνες) .

Οι δαπάνες που γίνονται για την ανέγερση πρώτης κατοικίας μέχρι 120 τ.μ. δεν αποτελούν τεκμήριο και δεν πρέπει να γραφτούν πάνω στην δήλωση στον πίνακα 5. Τεκμήριο όμως αποτελούν οι δαπάνες που γίνονται για την επιφάνεια πέραν των 120 τ.μ. και τα οποία πρέπει να γραφτούν πάνω στην δήλωση .

Δικαιολογητικά που θα πρέπει να επισυναφθούν με την συμπλήρωση των κωδικών 737-738 για ανέγερση οικοδομής είναι αναλυτική κατάσταση για κάθε οικοδομή που θα περιλαμβάνουν όλες τις δαπάνες που έγιναν μέσα στην ανάλογη χρήση οι οποίες θα αφορούν την έναρξη ή την πρόοδο των εργασιών. Στην κατάσταση πρέπει να επισυνάπτουν φωτοτυπίες των δικαιολογητικών των εξόδων όπως αποδείξεις, τιμολόγια, φορτωτικές κλπ . Επίσης για άδεια οικοδομής που εκδόθηκε από την 1-1-1995 και μετά πρέπει να επισυναφθούν και φωτοαντίγραφα των εντύπων με τα οποία υπολογίζεται το ελάχιστο κόστος κατασκευής της οικοδομής .

ΛΩΡΕΕΣ , ΓΟΝΙΚΕΣ ΠΑΡΟΧΕΣ , ΧΟΡΗΓΙΕΣ ΧΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΠΟΣΩΝ

ΚΩΔ. 725-726 : Στους κωδικούς 725-726 γράφονται τα χρηματικά ποσά των δωρεών, των γονικών παροχών και των χορηγιών που έγιναν μέσα στην ανάλογη χρήση εφόσον αθροιστικά ξεπερνούν τα 300 ευρώ .

Με την συμπλήρωση των κωδικών αυτών, πρέπει να επισυναφθεί κατάσταση που θα περιέχει τα στοιχεία αυτού που κάνει και αυτού που λαμβάνει την δωρεά, την γονική παροχή ή την χορηγία, το ποσό κάθε δωρεάς, γονικής παροχής ή χορηγίας και φωτοαντίγραφο της δήλωσης δωρεάς ή γονικής παροχής .

ΤΟΚΟΧΡΕΩΛΥΤΙΚΉ ΑΠΟΣΒΕΣΗ ΔΑΝΕΙΩΝ , ΔΑΝΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΡΙΤΟΥΣ

ΚΩΔ. 727-728 : Στους κωδικούς 727-728 γράφονται τα ποσά που καταβλήθηκαν για την τοκοχρεωλυτική απόσβεση δανείων ή πιστώσεων ή χρεώσεων γενικά μέσω πιστωτικών καρτών για αγορά αγαθών που δεν είναι καταναλωτικά όπως αυτοκίνητα, μηχανάκια, κινητά πράγματα αξίας πάνω από 5000 ευρώ κλπ . Δηλαδή γράφονται οι αγορές περιουσιακών στοιχείων των κωδικών της δήλωσης 719-724 και 735-736 εφόσον έχουν εξοφληθεί μέσα στην χρήση μέσω πιστωτικών καρτών και όχι με μετρητά .

Στους ίδιους κωδικούς γράφεται η χορήγηση δανείων ή διευκολύνσεων που έγινε από τον φορολογούμενο προς οποιονδήποτε επειδή αυτά αποτελούν τεκμήριο, εκτός αυτών που χορηγούνται προς εταιρίες ή κοινοπραξίες ή κοινωνίες από μέλη ή μετόχους .

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 15

ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΠΙΝΑΚΑ 6 (ΠΡΟΣΘΕΤΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ – ΠΟΣΑ ΠΟΥ ΜΕΙΩΝΟΥΝ ΤΗΝ ΕΤΗΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ) ΕΝΤΥΠΟΥ Ε1 ΔΗΛΩΣΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

Στον πίνακα 6 γράφονται κάποια πρόσθετα πληροφοριακά στοιχεία που είναι χρήσιμα για την εκκαθάριση της φορολογικής δήλωσης καθώς και ποσά τα οποία μπορούν να μειώσουν ή να καλύψουν τα τεκμήρια .

ΠΡΟΣΘΕΤΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

ΚΩΔ. 655-656 : Στους κωδικούς 655-656 γράφεται το καθαρό εισόδημα το οποίο υπήρχε π.χ. το 2009, αλλά δεν υπήρχε όμως από την 1-1-2010 και μετά . Η πληροφορία αυτή είναι χρήσιμη για τον υπολογισμό της προκαταβολής φόρου του επόμενου έτους .

Στους ίδιους κωδικούς γράφεται το ποσό εισοδήματος που προσδιορίζεται για επιχείρηση ή για επάγγελμα που η δραστηριότητα διακόπηκε π.χ. μέσα στο 2009 και δεν υπάρχει από την 1-1-2010 .

ΚΩΔ. 693-694 : Στους κωδικούς 693-694 γράφεται το ποσό της ετήσιας δαπάνης διαβίωσης (τεκμηρίου) που υπήρχε π.χ. το 2009 αλλά δεν υπήρχε όμως από την 1-1-2010 και μετά εφόσον το ποσό έχει γραφτεί στον πίνακα 5 .

Η πληροφορία αυτή είναι χρήσιμη για τον υπολογισμό της προκαταβολής φόρου του επόμενου έτους για αυτούς που φορολογούνται με τα τεκμήρια διαβίωσης .

ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΠΑΛΛΑΣΣΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟΝ ΦΟΡΟ Ή ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΝΤΑΙ ΜΕ ΕΙΔΙΚΟ ΤΡΟΠΟ

ΚΩΔ. 659-660 : Στους κωδικούς 659-660 γράφονται τα εισοδήματα που αποκτήθηκαν μέσα στο 2009 τα οποία απαλλάσσονται από φόρο ή φορολογούνται με ειδικό τρόπο όπως μερίσματα Ανωνύμων Εταιριών, κέρδη από αγοραπωλησίες μετοχών, τόκοι καταθέσεων, κέρδη από ατομική επιχείρηση των αποκλειστικά

πλανόδιων λιανοπωλητών σε κινητές λαϊκές αγορές και αυτών που εκμεταλλεύονται ενοικιαζόμενα επιπλωμένα δωμάτια όπως και οι καθαρές αμοιβές των ιατρών για τις πάνω από δύο εφημερίες τον μήνα κλπ.

ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ ΑΠΟ ΕΤΑΙΡΙΕΣ ΚΤΛ. , ΠΟΥ ΦΟΡΟΛΟΓΗΘΗΚΑΝ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 10 Κ.Φ.Ε

ΚΩΔ. 431-432 : Στους κωδικούς 431-432 γράφονται τα κέρδη που προέρχονται από την συμμετοχή σε ΟΕ, ΕΕ, ΕΠΕ , κοινωνίες αστικού δικαίου, αστικές κερδοσκοπικές ή όχι εταιρίες , συμμετοχικές, αφανείς εταιρίες ή κοινοπραξίες .

Τα κέρδη αυτά έχουν φορολογηθεί και έχει εξαντληθεί η φορολογική υποχρέωση . Πάνω στην δήλωση θα γραφτεί το καθαρό ποσό μετά την αφαίρεση του φόρου και όχι το μικτό πριν αφαιρεθεί ο φόρος .

ΦΟΡΟΣ ΠΟΥ ΠΑΡΑΚΡΑΤΗΘΗΚΕ ΣΤΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΕΡ.3 ΚΑΙ ΣΤΑ ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ ΤΗΣ ΠΕΡ.4

ΚΩΔ. 433-434 : Στους κωδικούς 433-434 γράφεται ο φόρος που παρακρατήθηκε σε εισοδήματα που έχουν γραφτεί στους κωδικούς 659-660 και 431-432.

Τα ποσά του φόρου γράφονται πάνω στην δήλωση μόνο για στατιστικούς λόγους και όχι για τον υπολογισμό του φόρου .

ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ (ΕΠΙΔ., ΑΠΟΖΗΜ., ΟΙΚΟΝ. ΕΝΙΣΧ. ΚΤΛ) ΕΚΤΟΣ ΑΥΤΩΝ ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

ΚΩΔ. 477-478 : Στους κωδικούς 477-478 γράφονται τα ποσά των κάθε είδους αγροτικών ενισχύσεων όπως οικονομικές ενισχύσεις , επιδοτήσεις, αποζημιώσεις κλπ που έχουν ληφθεί μέσα στην ανάλογη χρήση .

Δεν γράφονται σε αυτούς τους κωδικούς οι αποζημιώσεις ή επιδοτήσεις επί της παραγωγής οι οποίες γράφονται στους κωδικούς 659-660 στον ίδιο πίνακα .

ΚΑΘΑΡΟ ΠΟΣΟ ΕΠΙΔΟΜΑΤΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ (ΕΚΑΣ)

ΚΩΔ. 305-306 : Στους κωδικούς 305-306 γράφεται το καθαρό ποσό του (ΕΚΑΣ) επιδόματος κοινωνικής αλληλεγγύης.

Το ΕΚΑΣ είναι αφορολόγητο και δεν προστίθεται με τα υπόλοιπα εισοδήματα που δηλώνονται για να φορολογηθεί.

ΕΝΟΙΚΙΟ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ Ή ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ

ΚΩΔ. 793-794, 615-616 : Στους κωδικούς 793-794, 615-616 γράφονται τα δεδουλευμένα ενοίκια τα οποία πληρώθηκαν στον εκμισθωτή (ιδιοκτήτη) ή τα ενοίκια τα οποία είναι μεν δεδουλευμένα αλλά δεν έχουν πληρωθεί και οφείλονται .

ΚΩΔ. 790-791 : Στους κωδικούς 790-791 γράφεται το ονοματεπώνυμο, ο αριθμός φορολογικού μητρώου του εκμισθωτή (ιδιοκτήτη) εγκατάστασης ατομικής επιχείρησης ή ελευθέρου επαγγέλματος και η επιφάνεια σε τετραγωνικά μέτρα του ακινήτου που είναι νοικιασμένη .

ΕΝΟΙΚΙΟ ΑΚΙΝΗΤΩΝ ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΚΥΡΙΑ ΚΑΤΟΙΚΙΑ, ΚΑΤΟΙΚΙΑ ΠΑΙΔΙΩΝ ΠΟΥ ΣΠΟΥΔΑΖΟΥΝ ΚΛΠ

ΚΩΔ. 419-420 : Στους κωδικούς 419-420, γράφονται τα δεδουλευμένα ενοίκια τα οποία καταβλήθηκαν στον εκμισθωτή (ιδιοκτήτη) ή τα ενοίκια τα οποία είναι μεν δεδουλευμένα αλλά δεν έχουν πληρωθεί και οφείλονται .

Τα ενοίκια δεν πρέπει να αφορούν κύρια κατοικία ή κατοικία των παιδιών που σπουδάζουν ή ενοίκιο επαγγελματικής εγκατάστασης. Κυρίως αφορούν ενοίκιο δευτερεύουσας ή εξοχικής κατοικίας .

ΚΩΔ. 417 : Στον κωδικό 417 γράφεται το ονοματεπώνυμο και ο αριθμός φορολογικού μητρώου ταυτότητας του εκμισθωτή της δευτερεύουσας κατοικίας, της εξοχικής κατοικίας κλπ . Επίσης δίπλα από τον ΑΦΜ γράφεται σε τετραγωνικά μέτρα η επιφάνεια του ακινήτου που είναι νοικιασμένη .

ΠΟΣΑ ΠΟΥ ΜΕΙΩΝΟΥΝ ΤΗΝ ΕΤΗΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ

Στους κωδικούς **781-782, 787-788** γράφονται τα ποσά τα οποία μειώνουν την ετήσια δαπάνη όσον αφορά τα τεκμήρια . Συγκεκριμένα τα ποσά αυτά λαμβάνονται υπόψη υπέρ του φορολογούμενου για την μείωση ή την μη επιβολή του φόρου που με βάση τα τεκμήρια επιβάλλεται. Απαραίτητη προϋπόθεση για να γίνουν δεκτά αυτά τα ποσά, είναι η υποβολή μαζί με την δήλωση των δικαιολογητικών των οποίων θα αποδεικνύουν όσα αναφέρονται πάνω στην δήλωση .

ΚΩΔ. 781-782 : Στους κωδικούς 781-782 γράφονται τα ποσά που προέρχονται από την διάθεση (πώληση) περιουσιακών στοιχείων μέσα στην ανάλογη χρήση, την εισαγωγή χρηματικών κεφαλαίων από το εξωτερικό, δάνεια, δωρεές, κέρδη από λαχεία και ποσά που δεν θεωρούνται εισόδημα.

ΚΩΔ. 787-788 : Στους κωδικούς 787-788 γράφεται το κεφάλαιο που έχει σχηματισθεί από αποταμιεύσεις των προηγούμενων χρόνων. Το κεφάλαιο αυτό θα πρέπει να έχει φορολογηθεί τα προηγούμενα χρόνια ή να έχει απαλλαχθεί νόμιμα από τον φόρο. Τα έτη που επικαλείται ο φορολογούμενος θα πρέπει να είναι συνεχόμενα. Επίσης είναι απαραίτητο κάποιος που επικαλείται ανάλωση εισοδήματος από προηγούμενες χρονιές να επισυνάπτει μια κατάσταση που να αναφέρει αναλυτικά από ποιες χρονιές προέρχεται το εισόδημα που επικαλείται και να συνοδεύεται η κατάσταση από τα έντυπα Ε1 που έχει καταθέσει και τα αντίστοιχα εκκαθαριστικά όλων των χρόνων .

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 16

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΕΚΜΑΡΤΟΥ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ – ΤΡΟΠΟΙ ΚΑΛΥΨΗΣ – ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΠΙΝΑΚΩΝ 5 ΚΑΙ 6 ΕΝΤΥΠΟΥ ΕΙ ΔΗΛΩΣΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ .

Ο κος Παπαδόπουλος Ιωάννης και η σύζυγος του Ευτυχία Παπαδοπούλου είναι μεγαλομέτοχοι και διοικητικά στελέχη σε μια εταιρία με συνολικά πραγματικά εισοδήματα δηλωμένα για την χρήση 2009 (οικονομικό έτος 2010) από αμοιβές, Bonus κ.λ.π. **135.000 €** .

- ❖ Έχει κύρια κατοικία στην οδό Βασιλάκη 32 εμβαδού 260 τ.μ. με αποθήκη και θέση στάθμευσης άλλα 100 τ.μ. . Η περιοχή στην οποία βρίσκεται το ακίνητο έχει τιμή ζώνης 1.200 € το τ.μ. . Η οικοδομή έχει κτιστεί πριν από 4 χρόνια με άδεια έκδοσης 2/2/2006 .
- ❖ Επίσης έχει 2^η κατοικία εξοχική εμβαδού 210 τ.μ. στην περιοχή κοκκίни χάνι με αποθήκη 20 τ.μ. και θέση στάθμευσης 15 τ.μ. σε συνιδιοκτησία με την σύζυγο Ευτυχία Παπαδοπούλου με ποσοστά του συζύγου 75% και της συζύγου 25% με έτος έκδοσης άδειας 2007. Η τιμή ζώνης είναι 850 € ενώ για την αγορά της εξοχικής κατοικίας πληρώνεται δάνειο αξίας 150.000 € με δόσεις 3.000€ κάθε μήνα .
- ❖ Ο σύζυγος έχει ένα αυτοκίνητο το υπ' αριθμόν κυκλοφορίας ΗΚΒ 8305 με 18 φορολογήσιμους ίππους και με έτος πρώτης κυκλοφορίας 20/4//2003 .
- ❖ Η σύζυγος στις 12/3/2009 αγόρασε το υπ' αριθμόν κυκλοφορίας ΗΡΙ 5478 αυτοκίνητο αξίας 58.000 € με 16 φορολογήσιμους ίππους με δάνειο από την τράπεζα Eurobank αξίας 50.000€. Έδωσε προκαταβολή 8.000 € και τα υπόλοιπα με διακανονισμό δόσεων 400€ ανά μήνα .

- ❖ Επίσης μέσα στο 2009 κατασκευάστηκε εξωτερική πισίνα 50 τ.μ. με ποσοστό ιδιοκτησίας 100 % του συζύγου με κόστος κατασκευής 40.000 € .
- ❖ Τέλος έχουν επίσης στην ιδιοκτησία τους και ένα σκάφος αναψυχής με χώρους διαμονής με ποσοστά 50% στον σύζυγο και 50% στην σύζυγο . Το σκάφος με την ονομασία <<ΓΑΛΗΝΗ>> έχει μήκος 11,5 μέτρα με έτος πρώτης νηολόγησης το 2008. Για την αγορά και αποπληρωμή του σκάφους πληρώνονται δόσεις 500€ ανά μήνα από τις 1/4/2008 όπου και εγκρίθηκε το δάνειο .

Υπολογισμοί για τον προσδιορισμό της συνολικής τεκμαρτής δαπάνης.

α) Προσδιορισμός τεκμηρίου κυρίας κατοικίας

$$\begin{aligned} \text{Επιφάνεια σε τ.μ.} &= \text{Κύρια επιφάνεια} + (\text{βοηθητικοί χώροι} * 20\%) \\ &= 260 + (20\% * 100) = 260 + 20 = 280 \text{ τ.μ.} \end{aligned}$$

Η τιμή ζώνης είναι 1200€ ανά τ.μ., η οποία αντιστοιχεί σε διορθωτικό συντελεστή 1,40 με βάση τον πίνακα που ισχύει .

Ο συντελεστής παλαιότητας είναι 0,90 διότι το ακίνητο με ημερομηνία έκδοσης άδειας 2/2/2006 βρίσκεται στο όριο του 1 – 5 χρόνια με βάση τον ισχύον πίνακα .

$$\begin{aligned} \text{Αξία Κατοικίας} &= \text{επιφάνεια σε τ.μ} * \text{τιμή ζώνης} * \text{διορθωτικό συντελεστή} * \\ &\text{συντελεστή παλαιότητας} = 280 * 1200 * 1,4 * 0,9 = 423.360 \end{aligned}$$

$$\text{Δηλαδή ετήσιο τεκμαρτό ενοίκιο : } 423.360 * 3,5\% = 14.817,60$$

$$\text{Τελικό ετήσιο τεκμήριο κύριας κατοικίας : } 14.817,60 * 2 = \underline{\underline{29.635, 20}}$$

β) Προσδιορισμός τεκμηρίου εξοχικής κατοικίας

Επειδή υπάρχει συνιδιοκτησία στην εξοχική κατοικία, εξετάζουμε εάν τα ποσοστά του καθενός στην συνολική επιφάνεια ξεπερνούν το όριο των 150 τ.μ. για να υπολογιστεί η τεκμαρτή δαπάνη .

Οπότε έχουμε :

$$210 \text{ τ.μ.} * 75\% = 157,50 \text{ τ.μ. που είναι πάνω από το όριο των 150 τ.μ. .}$$

Και

$$210 \text{ τ.μ.} * 25\% = 52,50 \text{ τ.μ. που είναι κάτω από το όριο των 150 τ.μ. .}$$

Άρα, στην περίπτωση αυτή θα φορολογηθεί μόνο ο σύζυγος, δηλαδή :

$$157,50 + (20+15) * 20\% = 164,50$$

Από τον τύπο υπολογισμού της αξίας της επιφάνειας θα έχουμε :

$$\begin{aligned} \text{Αξία Κατοικίας} &= \text{Επιφάνεια σε τ.μ.} * \text{Τιμή Ζώνης} * \text{Διορθωτικό Συντελεστή} * \\ &\text{Συντελεστή Παλαιότητας} = 164,50 * 850 * 1,30 * 0,90 = 163.595,25 \end{aligned}$$

(Όπου 850 είναι η τιμή ζώνης, 1,30 ο διορθωτικός συντελεστής που αντιστοιχεί στην τιμή ζώνης και 0,90 ο συντελεστής παλαιότητας .)

$$\text{Δηλαδή ετήσιο τεκμαρτό ενοίκιο : } 163.595,25 * 3,5\% = 5.725,83$$

$$\text{Τελικό ετήσιο τεκμήριο εξοχικής κατοικίας : } 5.725,83 * 3/12 = \underline{1.431,46}$$

Επίσης τεκμήριο αγοράς αποτελούν και οι δόσεις του δανείου που έχει παρθεί για την αγορά του ακινήτου το έτος 2007 που είναι 36.000€ κάθε έτος (3000€ ανα μήνα * 12 μήνες) και επιμερίζονται ως εξής :

$$\text{Τεκμήριο αγοράς για τον σύζυγο (36.000 * 75\%) : } \underline{27.000\text{€ (κωδ. 727 πιν. 5.2)}}$$

$$\text{Τεκμήριο αγοράς για την σύζυγο (36.000 * 25\%) : } \underline{9.000\text{€ (κωδ.728 πιν.5.2)}}$$

γ) Προσδιορισμός τεκμηρίου αυτοκινήτου του συζύγου

Η τεκμαρτή δαπάνη που αναλογεί στους 18 φορολογήσιμους ίππους του συζύγου είναι 49.500€ . Όμως λόγω παλαιότητας του αυτοκινήτου και συγκεκριμένα πάνω από 5 χρόνια, μειώνεται η αξία αυτή κατά 15% σύμφωνα με τον ισχύον νόμο δηλαδή :

$$49.500 * 15\% = 7.425$$

$$\text{Άρα η τεκμαρτή δαπάνη θα είναι : } 49.500 - 7.425 = \underline{42.075 \text{ €}}$$

Όμως σύμφωνα με τον νόμο από 1/1/2004 έως 31/12/2009 η εργοστασιακή αξία μείον την παλαιότητα του αυτοκινήτου αν είναι πάνω από 50.000€ ανεξαρτήτως κυβισμού έχει τεκμήριο συντήρησης και κυκλοφορίας .

Οπότε θα έχουμε :

ΠΙΝΑΚΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΠΑΛΑΙΟΤΗΤΑΣ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΥ			
ΕΤΟΣ	ΜΗΝΕΣ (α)	ΠΟΣΟΣΤΟ (β)	ΥΠΟΛΟΙΠΟ (α*β)
2004	8	0,7	5,6%
2005	12	0,5	6,0%
2006	12	0,4	4,8%
2007	12	0,4	4,8%
2008	12	0,4	4,8%
2009	12	0,4	4,8%
ΣΥΝΟΛΟ			30,8%

$$\text{Άρα } 60.000 * 30,8\% = 18.480$$

Δηλαδή $60.000 - 18.480 = 41.520 \text{ €}$ που σημαίνει ότι η εργοστασιακή αξία του αυτοκινήτου μείον την παλαιότητα είναι μικρότερη από 50.000 € .

Επομένως στο αυτοκίνητο του συζύγου με υπ' αριθμόν κυκλοφορίας ΗΚΒ 8305, δεν συμπεριλαμβάνεται τεκμήριο συντήρησης και κυκλοφορίας .

(Η τεκμαρτή δαπάνη που αντιστοιχεί στους 18 φορολογήσιμους ίππους θα χρησιμέψει μόνο στην περίπτωση που ο φορολογούμενος κάνει ανάλωση κεφαλαίου για να δικαιολογήσει τεκμήρια στο μέλλον και θα πρέπει να αφαιρέσει αυτήν την τεκμαρτή δαπάνη .)

δ) Προσδιορισμός τεκμηρίου αυτοκινήτου της συζύγου

Το αυτοκίνητο της συζύγου αγοράστηκε στις 12/3/2009, έχει 16 φορολογήσιμους ίππους και αξία 58.000 € .

Επομένως σύμφωνα με την κλίμακα μείωσης αξίας αυτοκινήτων λόγω παλαιότητας, για τον πρώτο χρόνο κυκλοφορίας είναι $1,30 \%$ ανά μήνα και συνολικά για 10 μήνες .

Άρα η εργοστασιακή αξία του αυτοκινήτου μείον την παλαιότητα θα είναι:

$$58.000 * (1,30\% * 10 \text{ μήνες}) = 7.540$$

Δηλαδή :

$$58.000 - 7.540 = 50.460 \text{ € που είναι πάνω από } 50.000\text{€}$$

Συνεπώς το αυτοκίνητο της συζύγου θα έχει τεκμαρτή δαπάνη που αντιστοιχεί στους 16 φορολογήσιμους ίππους : 33.600 € κωδ.854 πιν. 5.1).

Το αυτοκίνητο αγοράστηκε με διακανονισμό

Τεκμήριο Αγοράς : 50.000€ (εξώφληση αξίας τιμολογίου μέσω δανείου) + 8.000€ (προκαταβολή) + 4.000 €(δόσεις δανείου) .

50.000€ σε κωδ. 720 πιν. 5.2

8.000€ σε κωδ. 720 πιν. 5.2

4.000€ σε κωδ. 728 πιν. 5.2

ε) Προσδιορισμός τεκμηρίου εξωτερικής πισίνας

Η ετήσια τεκμαρτή δαπάνη διαβίωσης των 50 τ.μ. της εξωτερικής πισίνας είναι : 11.600€ . (κωδ. 765 πιν.5.1)

Επίσης ως τεκμήριο αγοράς θα υπολογιστεί το κόστος κατασκευής της πισίνας που είναι : 40.000€ (κωδ. 737 πιν. 5.2).

ζ) Προσδιορισμός τεκμηρίου διαβίωσης και αγοράς του σκάφους αναψυχής

Η τεκμαρτή δαπάνη του σκάφους αναψυχής των 9,5 μέτρων με χώρους διαμονής είναι : 38.000€ . Η τεκμαρτή αυτή δαπάνη επιμερίζεται σύμφωνα με τα ποσοστά συνιδιοκτησίας ως εξής :

Τεκμαρτή δαπάνη για τον σύζυγο (50% * 38.000) : 19.000 €.

Και

Τεκμαρτή δαπάνη για την σύζυγο (50% * 38.000) : 19.000 €.

Επίσης τεκμήριο αγοράς αποτελούν οι δόσεις του δανείου που είναι (500€ ανά μήνα * 12 μήνες) : 6.000€ οι οποίες επιμερίζονται ως εξής :

Τεκμήριο αγοράς για τον σύζυγο : 3.000€ (Κωδ. 727 πιν. 5.2)

Και

Τεκμήριο αγοράς για την σύζυγο : 3000€. (Κωδ. 728 πιν. 5.2)

η) Προσδιορισμός Συνολικής Τεκμαρτής Δαπάνης και Τεκμηρίου Αγοράς

ΣΥΝΟΛΟ ΤΕΚΜΗΡΙΟΥ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ	
Ο ΣΥΖΥΓΟΣ	Η ΣΥΖΥΓΟΣ
29.635,20	33.600
1.431,46	19.000
11.600	
19.000	
61.666,66	52.600

ΣΥΝΟΛΟ ΤΕΚΜΑΡΤΗΣ ΔΑΠΑΝΗΣ : 61.666,66 + 52.600 = 114.266,66

ΠΡΟΣΑΥΞΗΣΗ ΤΕΚΜΑΡΤΗΣ ΔΑΠΑΝΗΣ

Σύμφωνα με το παράδειγμα, τεκμαρτή δαπάνη υπολογίζεται στην κύρια κατοικία για τον σύζυγο, στην εξοχική κατοικία, στο αυτοκίνητο της συζύγου, στην εξωτερική πισίνα και στο σκάφος αναψυχής. Επειδή αυτά αποτελούν πέντε στοιχεία, με βάση τον Ν.2238/94 υπολογίζεται ποσοστό 10% πέραν του δεύτερου στοιχείου, οπότε : $114.266,66 * 30\% = 34.280$

ΑΡΑ ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΤΕΚΜΑΡΤΗ ΔΑΠΑΝΗ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ :

$114.266,66 + 34.280 = \underline{148.546,66}$

ΣΥΝΟΛΟ ΤΕΚΜΗΡΙΟΥ ΑΓΟΡΑΣ	
Ο ΣΥΖΥΓΟΣ	Η ΣΥΖΥΓΟΣ
27.000	9.000
40.000	62.000
3000	3000
70.000	74.000

ΣΥΝΟΛΟ ΤΕΚΜΗΡΙΟΥ ΑΓΟΡΑΣ : 70.000 + 74.000 = 144.000

ΣΥΝΟΛΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΝ = ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΤΕΚΜΑΡΤΗ ΔΑΠΑΝΗ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ

+ ΣΥΝΟΛΟ ΤΕΚΜΗΡΙΟΥ ΑΓΟΡΑΣ = 148.546,66 + 144.000 = 292.546,66 €

θ) Σύγκριση πραγματικών εισοδημάτων φορολογουμένων με σύνολο τεκμηρίων

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΑ	ΤΕΚΜΗΡΙΑ
135.000	292.546,66
ΔΙΑΦΟΡΑ : 135.000 – 292.546,66 = 157.546,66	

ι) Κάλυψη τεκμαρτής διαφοράς εισοδήματος με:

- **ΔΑΝΕΙΟ : 50.000 € (από την αγορά του αυτοκινήτου της συζύγου)**
(Κωδ. 781 του πιν. 6)
- **ΤΟΚΟΙ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ ΑΠΟ ΤΡΑΠΕΖΕΣ : 10.000 €**
(Κωδ. 659 του πιν. 6)
- **ΑΝΑΛΩΣΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ : 86.427,74 €**
(Κωδ. 787 του πιν. 6)

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΑΛΩΣΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 2010

ΑΝΑΛΩΣΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΠΟΥ ΗΔΗ ΦΟΡΟΛΟΓΗΘΗΚΕ Ή ΑΠΑΛΛΑΣΟΤΑΝ ΑΠΟ ΤΟΝ ΦΟΡΟ			
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΕΤΟΣ 2010			
ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ : ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ			
ΑΦΜ : 063889383			
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΕΤΟΣ	ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΑ	ΔΑΠΑΝΕΣ ΑΡΘΡΟΥ 16 & 17	ΔΙΑΘΕΣΙΜΟ ΥΠΟΛΟΙΠΟ
2009			
2008	162.300,00	159.135,20	3.164,80
2007	153.000,00	116.566,66	36.433,34
2006	105.600,00	79.135,20	26.464,80
2005	99.500,00	79.135,20	20.364,80
2004			
ΠΟΣΟ ΠΟΥ ΗΔΗ ΑΝΑΛΩΘΗΚΕ ΣΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ			0
ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΠΡΟΣ ΑΝΑΛΩΣΗ			86.427,74
ΠΟΣΟ ΓΙΑ ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΣΤΟΝ ΚΩΔΙΚΟ 787			86.427,74
ΠΟΣΟ ΓΙΑ ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΣΤΟΝ ΚΩΔΙΚΟ 788			
ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΓΙΑ ΜΕΛΟΝΤΙΚΗ ΑΝΑΛΩΣΗ			0,00

Ο φορολογούμενος στην προσπάθεια να καλύψει ή να περιορίσει την τεκμαρτή διαφορά που προκύπτει από τα πραγματικά εισοδήματα αυτού και της συζύγου του,

επικαλέστηκε εισοδήματα που ήδη έχουν φορολογηθεί ή έχουν απαλλαγθεί από τον φόρο των οικονομικών ετών από 2005 – 2008 .

Η στήλη <<ΔΑΠΑΝΕΣ>> αναλύεται ως εξής :

$$\Rightarrow 159.135,20 (29.635,20 + 49.500 + 38.000+36.000+6.000)$$

$$\Rightarrow 116.566,66 (29.635,20 + 49.500 + 1.431,46+36.000)$$

$$\Rightarrow 79.135,20 (29.635,20 + 49.500)$$

$$\Rightarrow 79.135,20 (29.635,20 + 49.500)$$

Όπου η αξία **29.635,20** η τεκμαρτή δαπάνη της κύριας κατοικίας, η αξία **49.500** η τεκμαρτή δαπάνη του αυτοκινήτου του συζύγου, η αξία **38.000** η τεκμαρτή δαπάνη του σκάφους αναψυχής, η αξία **1.431,46** η τεκμαρτή δαπάνη της εξοχικής κατοικίας. Επίσης η αξία **36.000** είναι το τεκμήριο αγοράς των δόσεων της εξοχικής κατοικίας και η αξία **6.000** είναι το τεκμήριο αγοράς των δόσεων για το σκάφος αναψυχής .

Σύμφωνα με τα παραπάνω παρατηρούμε ότι η διαφορά **157.546,66€** των πραγματικών εισοδημάτων από τα τεκμήρια **δεν καλύπτεται πλήρως** από το δάνειο της αγοράς του αυτοκινήτου της συζύγου , των τόκων καταθέσεων από τράπεζες και της ανάλωσης κεφαλαίου προηγούμενων ετών που επικαλέστηκε ο φορολογούμενος αφού από τις πράξεις έχουμε : **50.000 + 10.000 + 86.427,74 = 146.427,74 .**

$$\text{Δηλαδή : } 157.546,66 - 146.427,74 = 11.118,92$$

Άρα προστιθέμενη διαφορά τεκμαρτή δαπάνης : 11.118,92

Επομένως ο κος Παπαδόπουλος και η σύζυγός του για το οικονομικό έτος 2010 θα φορολογηθούν ως εξής : **135.000 (πραγματικά εισοδήματα) + 11.118,92 (προστιθέμενη διαφορά τεκμαρτής δαπάνης) = 146.118,92 (φορολογητέο εισόδημα) .**

Συμπεραίνουμε λοιπόν ότι οι φορολογούμενοι θα φορολογηθούν με το ποσό των **146.118,92** και όχι με το ποσό των **292.546,66** που είναι το εισόδημα τους με βάση τα τεκμήρια.

Παρακάτω παρουσιάζεται η συμπλήρωση του πίνακα 5 και 6 του εντύπου Ε1 της δήλωσης φορολογίας εισοδήματος του παραδείγματος .

ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΠΙΝΑΚΑ 5 ΚΑΙ 6 ΕΝΤΥΠΟΥ Ε1 ΤΗΣ ΔΗΛΩΣΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΡΑΠΑΝΩ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

ΠΙΝΑΚΑΣ 5. ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΕΤΗΣΙΑΣ ΤΕΚΜΑΡΤΗΣ ΔΑΠΑΝΗΣ										Υπόχρεου		Της συζύγου	
1. Ετήσια τεκμαρτή δαπάνη διαβίωσης με βάση: α) Το ετήσιο τεκμαρτό μίσθωμα για ιδιοκατοικημένη ή μισθωμένη κύρια κατοικία και έως δύο δευτερεύουσες κατοικίες.													
ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΚΙΝΗΤΟΥ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ - ΟΔΟΙ ΠΟΥ ΠΕΡΙΚΛΕΙΟΥΝ ΤΟ ΤΕΤΡΑΓΩΝΟ ***													
α) ΕΤΕΡΑ ΚΑΤΟΙΚΙΑ	ΒΑΣΙΛΑΚΗ 32 ΗΡΑΚΛΕΙΟ	206	203	Κ	0	211	212	213	214	215	216	217	
β) ΠΡΩΤΗ ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΑ ΜΗ ΕΙΣΟΔΙΚΗ		208	207			204	218	219	220	221	222	223	
γ) ΠΡΩΤΗ ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΑ ΕΙΣΟΔΙΚΗ	ΚΟΚΚΙΝΙ ΧΑΝΙ	210	209	Κ	0	205	225	226	227	228	229	231	
β) το ετήσιο τεκμαρτό μίσθωμα για λοιπές δευτερεύουσες κατοικίες										707		708	
γ) τα επιβατικά αυτο/τα Ι.Χ., Μ.Χ. (οικογενέας, ατομικής-εταιρικής επι/σης, κοινόχρηστων και κοινοπραξιών)													
Α/Α	Ονοματεπώνυμο κυρίου Ε.Ι.Χ., Μ.Χ.	ΣΤΟΙΧΕΙΑ	ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ	Φαρ Πιστά	Μήνες κωπίας από 01/01/2009	Παράση (απόδοσι %)	Έτος πρώτης κυκλοφ.						
1	ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ	750	ΚΚΒ 8305	18	12	100	2003	851			852		
2	ΕΥΧΑΡΙΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ	751	ΚΡΙ 5478	16	10	100	2009	853			854	33 600 ..	
3		752						855			856		
4		753						857			858		
δ) τα σκάφη αναψυχής Ι.Χ. (οικογενέας κτλ.)													
	Όνομα πλοίου	Αριθμός και λήξη υπολογίου	Χώρα	Ποσότητα (σε τόνους)	Πρώτη απόδοξη	Μήνες κωπίας (από 01/01/2009)	Κ.Α.	Μεγά πλακά					
	ΓΑΛΗΝΗ	347 ΔΙΜ.ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΕΜΑΡΑ	Ελλάδα	5050	2008	12	747	9,5	713	19.000, ..	714	19.000, ..	
δα) τις αμοιβές πληρωμάτων σκαφών αναψυχής										731		732	
ε) τα αεροσκάφη και ελικόπτερα Ι.Χ.													
	Στοιχείο ετήσιας και ημερήσιας	Τύπος	Αριθμός αεροσκαφών/ελικόπτερων	Αεροσκάφος/ελικόπτερο	Μήνες κωπίας (από 01/01/2009)	Ποσότητα (σε τόνους)	Πρώτη απόδοξη						
στ) τις δεξαμενές κολύμβησης (πισίνες)										715		716	
	Εξωτερική (σε τ.μ. μέτρα)	Πρώτη συνολική έκταση % της έκτασης	Εσωτερική (σε τ.μ. μέτρα)	Εκταστά συνολική % της έκτασης									
	50	100						765	11600, ..	766			
ζ) Γράψτε την μεγαλύτερη οικογενειακή τεκμαρτή δαπάνη από στοιχείο των περιπτ. γ έως στ										767	33600, ..		
η) Γράψτε τον αριθμό στοιχείων που προσδιορίζουν την τεκμαρτή δαπάνη διαβίωσης (αριθμητικά)										796	4	796	1
2. Από τη δαπάνη που καταβάλατε:													
α) για την αγορά ή χρηματοδοτική μίσθωση αυτοκινήτων, δίτροχων κτλ. οχημάτων										719		720	58.000, ..
β) για την αγορά ή χρηματοδοτική μίσθωση πλοίων αναψυχής κτλ. σκαφών αναψυχής και αεροσκαφών										721		722	
γ) για την αγορά ή χρηματοδοτική μίσθωση κινητών πραγμάτων αξίας πάνω από 5.000 ευρώ										723		724	
δ) για την αγορά ακινήτων ή για τη χρονομεριστική ή χρηματοδοτική μίσθωση αυτών										730		736	
ε) για την ανέγερση οικοδομών ή κατασκευή δεξαμενών κολύμβησης										737	40.000, ..	738	
στ) για δωρεές ή γονικές παροχές ή χορηγίες χρηματικών ποσών (εκτός προς το Δημόσιο, κτλ.)										725		726	
ζ) για την τοκοχρεολυτική απόσβεση δανείων ή πιστώσεων κτλ.										727	30.000, ..	728	16.000, ..
ΠΙΝΑΚΑΣ 6. ΠΡΟΣΘΕΤΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ - ΠΟΣΑ ΠΟΥ ΜΕΙΩΝΟΥΝ ΤΗΝ ΕΤΗΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ													
1. Καθαρό εισόδημα που δεν υπήρχε την 1-1-2010										655		656	
2. Ποσό ετήσιας δαπάνης που δεν υπήρχε την 1-1-2010										693		694	
3. Εισοδήματα που αποκτήσατε το 2009, τα οποία απαλλάσσονται από το φόρο, φορολογούνται με ειδικό τρόπο, καθώς και από μερίσματα ημεδαπών Α.Ε. κτλ.										659	10.000, ..	660	
4. Καθαρά κέρδη από εταιρίες κτλ., που φορολογήθηκαν με το άρθρο 10 Κ.Φ.Ε. και από Ε.Π.Ε.										431		432	
5. Φόρος που παρακρατήθηκε στα εισοδήματα της περ. 3 και στα καθαρά κέρδη της περ. 4										433		434	
6. Καθαρό ποσό επιδόματος κοινωνικής αλληλεγγύης (ΕΚΑΣ)										305		306	
7. Αγροτικές ενισχύσεις (επίδοτ., αποζημ., οικον. ενισχ. κτλ.) εκτός αυτών επί της παραγωγής										477		478	
8. Ενοίκιο εγκατάστασης ατομικής επιχείρησης ή ελευθέρου επαγγέλματος													
	Όνοματεπώνυμο ή επωνυμία εκμισθωτή	Κ.Α.	Α.Φ.Μ. εκμισθωτή	Επιφάνεια σε τ.μ.									
		790						793		794			
		791						615		616			
9. Ενοίκιο ακινήτων εκτός από κύρια κατοικία, κατοικία παιδιών που σπουδάζουν και περίπτ. 7										419		420	
10. Χρηματικά ποσά που προέρχονται από διάθεση περιουσιακών στοιχείων, εισαγωγή χρηματικών κεφαλαίων αλλοδαπής, δάνεια, δωρεές κτλ.										761	50.000, ..	762	
11. Ανάλωση κεφαλαίου που ήδη φορολογήθηκε ή απαλλάσσεται από το φόρο										787	86.427,74	788	
ΠΙΝΑΚΑΣ 7. ΠΟΣΑ ΔΑΠΑΝΩΝ ΠΟΥ ΑΦΑΙΡΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ Ή ΑΠΟ ΤΟ ΦΟΡΟ													
1. Δαπάνη παροχής υπηρεσιών (δεξιώσεων, γυμναστηρίων, υδραυλικών, ηλεκτρολόγων κτλ.)										049			
2. Εξοδα ιατρ. περίθαλψης στο εξωτερικό 043										043		044	
3. Εξοδα νοσοκ. περίθαλψης στο εξωτερικό 045										045		046	
4. Δαπάνη δικηγόρου										041		042	
5. Υποχρεωτικές εισφορές σε ταμεία ασφάλισης (Ο.Α.Ε.Ε. κτλ.)										053		054	
6. Δωρεές ιατρικών μηχανημάτων κτλ., σε νοσοκομεία κτλ.										057		058	
7. Δωρεές χρημ. ποσών στο Δημόσιο κτλ. στο εξωτερικό 031										031		032	
8. Πολιτιστικές χορηγίες του ν. 3525/2007										061		062	

* Συμπληρώνεται όταν οι κατοικίες (κύριες και δευτερεύουσες) αποκτήθηκαν από κληρονομιά, δωρεά, γονική παροχή ή από επαχθή αιτία από συνταξιούχο πριν από την συνταξιοδότησή του. ** Συμπληρώνεται όταν η δευτερεύουσα κατοικία είναι κάτω από 150 τ.μ. και δε βρίσκεται σε τουριστική περιοχή. *** Συμπληρώνονται μόνο αν η κύρια κατοικία είναι πάνω από 200 τ.μ. ή η συνολική επιφάνεια των δευτερευουσών κατοικιών είναι πάνω από 150 τ.μ.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Όπως είναι γνωστό, τα τεκμήρια καθιερώθηκαν το 1978 με υπουργό οικονομίας τον Θανάση Κανελλόπουλο. Από τότε, έχουν υποστεί αρκετές τροποποιήσεις ώστε μέχρι σήμερα τα τεκμήρια να φθάσουν σε σημείο να υπολειτουργούν και να είναι σχεδόν άχρηστα για την σύλληψη φορολογητέας ύλης που δεν δηλώθηκε. Κατά την διάρκεια της τριακονταετούς θητείας τους, απέδωσαν ελάχιστα και πολλές φορές αρνητικά αφού στην πρώτη εφαρμογή τους που προέβλεπαν ως τεκμήριο την αγορά ή το κτίσιμο οικοδομών οδήγησε στην αισθητή μείωση της οικοδομικής δραστηριότητας με αποτέλεσμα να επηρεαστεί αρνητικά η οικονομία της χώρας .

Τα τελευταία χρόνια και μάλιστα μέχρι το 2004, τα τεκμήρια είχαν περιοριστεί στην αγορά και συντήρηση αυτοκινήτου προκειμένου να χτυπήσει φορολογούμενους που δεν μπορούσαν να δικαιολογήσουν το << πόθεν έσχες>> των δαπανών καθώς και στην αγορά των ακινήτων προκειμένου να φορολογήσει άτομα που δεν μπορούσαν να δικαιολογήσουν την προέλευση των χρημάτων .

Όσον αφορά τα δύο αυτά τεκμήρια , από το έτος 2004 και μέχρι σήμερα έχουν σχεδόν απενεργοποιηθεί διότι το μεν αυτοκίνητο για να <<πάει>> στο τεκμήριο δαπανών διαβίωσης πρέπει να είναι αξίας πάνω από 50.000 ευρώ, ενώ στην αγορά ακινήτου εξαιρείται από τα τεκμήρια όταν είναι πρώτη κατοικία .

Στις μέρες μας , στα τεκμήρια που λειτουργούν οι φορολογούμενοι έχουν εφεύρει νόμιμα μέσα κάλυψης με αποτέλεσμα να γίνονται άχρηστα στην σύλληψη φορολογητέας ύλης που δεν δηλώθηκε . Για παράδειγμα στην κατασκευή ή στην αγορά ακινήτου συνάπτεται δάνειο με μια τράπεζα για δικαιολογία τεκμηρίου, ανεξάρτητα αν υπήρχαν τα χρήματα από φοροδιαφυγή ή άλλη παράνομη δραστηριότητα.

Επίσης, με τις διατάξεις που ισχύουν το αφορολόγητο των δωρεών προς σύζυγο, παιδιά , εγγόνια είναι 95.000 ευρώ για κάθε σύζυγο πράγμα που σημαίνει ότι ένας νέος μπορεί να δικαιολογήσει άνετα γονική παροχή ή δωρεά από τους γονείς του ή παππούδες του μέχρι και του ποσού των 190.000 ευρώ χωρίς να πληρώσει καθόλου φόρο.

Τα τεκμήρια αγοράς πραγμάτων μεγάλης αξίας (άνω των 5.000 ευρώ) λειτουργούν σπάνια γιατί συνήθως κάποιοι που αγοράζουν έπιπλα ή πίνακες μεγάλης αξίας δεν τα δηλώνουν στην εφορία για να οδηγηθούν στα τεκμήρια .

Επίσης υπάρχουν και περιπτώσεις ατόμων που τους συμφέρει να πληρώσουν με βάση τα τεκμήρια για να μην προβούν σε έλεγχο από την εφορία και ανακαλύψουν πολλά περισσότερα από την παραοικονομική τους δράση .

Σύμφωνα με τα παραπάνω, τα τεκμήρια όπως λειτουργούν δεν αποδίδουν αυτά που θα έπρεπε για την εξάλειψη της φοροδιαφυγής στην χώρα μας .

Από την άλλη, στο διάστημα εκπόνησης της πτυχιακής μου εργασίας και συγκεκριμένα από τον Απρίλιο του 2010, έχουν συμβεί σημαντικές αλλαγές στην Φορολογία Εισοδήματος και συγκεκριμένα με την ψήφιση και έγκριση του Ν. 3842/2010 (ΦΕΚ. Α΄ 58/ 23-4-2010) . Με τον νόμο αυτό η εκάστοτε κυβέρνηση προχώρησε σε ανατροπές όσον αφορά τα τεκμήρια και ειδικά με τα τεκμήρια διαβίωσης επιδιώκοντας με αυτόν τον τρόπο την αποκατάσταση της φορολογικής δικαιοσύνης και την αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής, πράγμα που το άμεσο μέλλον θα δείξει κατά πόσο αποτελεσματικές ήταν οι ενέργειες αυτές .

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 1) ΓΙΩΡΓΟΣ Α. ΚΟΡΟΜΗΛΑΣ <<ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ 2010>>, ΑΘΗΝΑ 2010, ΕΚΔΟΣΕΙΣ TAX ADVISORS Ε.Π.Ε.
- 2) ΧΡΗΣΤΟΣ ΜΕΛΑΣ << ΔΗΛΩΣΤΕ ΕΞΥΠΝΑ 2010 >> ΑΘΗΝΑ , ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΝΤ. Ν. ΣΑΚΚΟΥΛΑ
- 3) ΣΤΑΜΑΤΟΠΟΥΛΟΣ Δ. ΚΑΙ ΚΑΡΑΒΟΚΥΡΗΣ Α. << ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΦΥΣΙΚΩΝ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ >> ΤΟΜΟΣ Α΄ ΑΡΘΡΑ 1-23, ΑΘΗΝΑ ΙΟΥΝΙΟΣ 2007, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ELFORIN ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
- 4) ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΠΑΡΜΠΑΣ << ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ >> ΑΘΗΝΑ – ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2008, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΑΚΚΟΥΛΑ
- 5) ΒΙΒΛΙΟ ΟΔΗΓΙΩΝ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΔΗΛΩΣΗΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΕΤΟΣ 2010
- 6) ΝΟΜΟΣ 2238 / 1994 , ΑΡΘΡΑ 16 – 19 <<ΚΥΡΩΣΗ ΚΩΔΙΚΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ>> ΚΕΦ Γ΄ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΦΟΡΟΛΟΓΗΤΕΑΣ ΥΛΗΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΙΣ ΔΑΠΑΝΕΣ
- 7) ΧΡΗΣΤΟΥ Ν. ΤΟΤΣΗ <<ΚΩΔΙΚΑΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΦΥΣΙΚΩΝ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ>> ΤΟΜΟΣ Α΄, ΑΘΗΝΑ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2007, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΜΙΣΟΣ

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

<http://www.taxheaven.gr/laws/circular/index/circular/5790>, << Κλίμακες Φορολογίας Εισοδήματος>> Ιστοσελίδα Λογιστών , Πρόσβαση: 23 Μαΐου 2010, Ώρα 19:30.

http://www.gsis.gr/forologikos_odigos/xrisimes_plirofories/foros_eisodimatos/forolodigos_fp_2010.pdf, <<Φορολογικός Οδηγός Φυσικών Προσώπων 2010>> Ιστοσελίδα Υπουργείου Οικονομικών, Πρόσβαση : 4 Σεπτεμβρίου 2010, Ώρα 20:15.

http://www.fle.gr/forologika/snomoi/-2002/Nomos2238_1994.htm#κορυφή, <<Νόμος 2238/1994>> Ιστοσελίδα Φορο-Λογιστική Ενημέρωση, Πρόσβαση: 24 Μαΐου 2010/ Ώρα 17:15.

<http://reviews.in.gr/finance/forologia/article/?aid=5601554>, Άρθρο με θέμα <<Θέματα Ανάλωσης Κεφαλαίων >> δημοσίευση στις 19 Μαρτίου 2010 και ώρα 17:46. Απόσπασμα από βιβλίο : <<ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΔΗΛΩΣΗ 2010 , ΠΡΑΚΤΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ>> , Χ.ΠΑΥΛΟΥ

ΕΛΕΓΚΤΗ ΠΕΚ – ΓΚΟΥΡΑΙΑ Ι. ΕΛΕΓΚΤΗ ΠΕΚ. Ημερομηνία πρόσβασης : 4 Αυγούστου 2010/Ωρα 21:25.

<http://www.reporter.gr/Χρηστικά/Φορολογία/item/71670-προσδιορισμός-του-κεφαλαίου-ανάλωσης-και-τρόπος-υπολογισμού-του>, Άρθρο με θέμα <<Προσδιορισμός του Κεφαλαίου Ανάλωσης και τρόπος Υπολογισμού του>> δημοσίευση στις 2 Απριλίου 2010 και ώρα 18:02. Ημερομηνία πρόσβασης : 13 Αυγούστου 2010 / Ωρα 17:50 .

<http://www.tovima.gr/default.asp?pid=2&ct=3&artid=260599&dt=22/03/2009>, Άρθρο 22/3/2009 , Θέμα :<<Δικαιολογήστε τα τεκμήρια ανάλωσης κεφαλαίου>>, ΙΩΑΝΝΗΣ Κ. ΣΙΩΜΟΠΟΥΛΟΣ, Ημερομηνία πρόσβασης : 22 Αυγούστου 2010/ Ωρα 22:30 .